

Agenda – Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 3 – Y Senedd	Lleu Williams
Dyddiad: Dydd Mercher, 19 Mehefin 2024	Clerc y Pwyllgor 0300 200 6565
Amser: 09.30	SeneddDiwylliant@senedd.cymru

Hybrid

Cofrestru cyn y cyfarfod

(09.15 – 09.30)

Cyhoeddus

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.30)

2 Cysylltiadau rhyngwladol Llywodraeth Cymru: Sesiwn graffu gyda Phrif Weinidog Cymru

(09.30 – 10.30)

(Tudalennau 1 – 62)

Vaughan Gething AS, Prif Weinidog Cymru

Andrew Gwatkin, Cyfarwyddwr Cysylltiadau Rhyngwladol a Masnach,

Llywodraeth Cymru

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

Adroddiad Blynyddol ar Gysylltiadau Rhyngwladol Llywodraeth Cymru 2023–24

3 Papur(au) i'w nodi

(10.30)

3.1 Cysylltiadau rhyngwladol Llywodraeth Cymru

(Tudalennau 63 – 65)

Dogfennau atodol:

Gwaith ymgysylltu rhyngwladol gan Weinidogion – Mai 2024

Llythyr at y Prif Weinidog: Cais am wybodaeth ar Ddatganiad Rennes – 13 Mehefin 2024

3.2 Model cyllido cylchgronnau Cyngor Llyfrau Cymru

(Tudalennau 66 – 69)

Dogfennau atodol:

Ymateb gan Gyngor Llyfrau Cymru: I ddarparu'r wybodaeth bellach y gofynnodd y Pwyllgor amdani mewn cysylltiad â'r Tendr Masnachfrait Cylchgronau – 4 Mehefin 2024

3.3 Diogelu'r casgliadau cenedlaethol

(Tudalennau 70 – 72)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol: Gwybodaeth mewn ymateb i gais y Pwyllgor am sicrwydd gan Lywodraeth Cymru mewn cysylltiad â diogelu'r casgliadau cenedlaethol – 5 Mehefin 2024

3.4 Datblygu'r ddarpariaeth Gymraeg ôl-16

(Tudalennau 73 – 85)

Dogfennau atodol:

Ymateb gan Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a'r Gymraeg: Yn darparu gwybodaeth mewn ymateb i gwestiynau'r Pwyllgor ynghylch datblygu'r ddarpariaeth Gymraeg ôl-16 – 6 Mehefin 2024

Atodiad A

3.5 Sefydlu pwyllgorau a'u cylchoedd gorchwyl

(Tudalennau 86 – 90)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Busnes: Gwahodd barn ar gylchoedd gwaith presennol y pwyllgorau – 22 Mai 2024

Atodiad

Llythyr at y Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Busnes: Ymateb gyda safbwyntiau'r Pwyllgor ar gylchoedd gwaith presennol y pwyllgorau – 13 Mehefin 2024

3.6 Hawliau darlledu pencampwriaeth rygbi'r Chwe Gwlad

(Tudalennau 91 – 95)

Dogfennau atodol:

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor ar ei ymchwiliad i hawliau darlledu Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad – 10 Mehefin 2024

Atodiad 1

Atodiad 2 (Saesneg yn unig)

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod hwn

(10.30)

Preifat

5 Cysylltiadau rhyngwladol Llywodraeth Cymru: Sesiwn graffu gyda Phrif Weinidog Cymru: Trafod y dystiolaeth

(10.30 – 10.40)

6 Darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru: Ystyried ymatebion i adroddiad y Pwyllgor

(10.40 – 11.00)

(Tudalennau 96 – 134)

Dogfennau atodol:

Crynodeb o'r ymatebion

Ymateb Llywodraeth Cymru

Ymateb Llywodraeth y DU (Saesneg yn unig)

Ymateb ITV Cymru Wales (Saesneg yn unig)

Ymateb S4C

Ymateb y BBC

Ymateb Ofcom

7 Blaenraglen waith: Trafod cylch gorchwyl drafft ar gyfer gwaith cysylltiadau rhyngwladol â blaenoriaeth

(11.00 – 11.10)

(Tudalennau 135 – 138)

Dogfennau atodol:

Cylch gorchwyl drafft

8 Blaenoriaethau Drafft Llywodraeth Cymru ar gyfer Diwylliant yng Nghymru 2024–2030: Trafod yr ymgynghoriad

(11.10 – 11.20)

(Tudalennau 139 – 142)

[Blaenoriaethau Drafft ar gyfer Diwylliant yng Nghymru 2024 i 2030](#)

Dogfennau atodol:

Trosolwg o'r ymgynghoriad (Saesneg yn unig)

9 Oriol celf gyfoes genedlaethol: Trafod gohebiaeth ddrafft

(11.20 – 11.30)

(Tudalennau 143 – 146)

Dogfennau atodol:

Papur yn rhoi trosolwg o'r ohebiaeth ddrafft

Yr ohebiaeth ddrafft

10 Craffu ar Gyngor Celfyddydau Cymru: Dilyniant i'r sesiwn graffu ar 6 Rhagfyr 2023: Trafod gohebiaeth ddrafft

(11.30 – 11.40)

(Tudalennau 147 – 150)

Dogfennau atodol:

Papur yn rhoi trosolwg o'r ohebiaeth ddrafft

Yr ohebiaeth ddrafft

11 Model cyllido cylchgronnau Cyngor Llyfrau Cymru:

Swyddogaethau Cyngor Llyfrau Cymru

(11.40 – 11.50)

(Tudalennau 151 – 154)

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

12 Y diwydiant gemau fideo: Trafodaeth yn dilyn digwyddiad preifat i randdeiliaid ar 2 Mai 2024 (2)

(11.50 – 12.00)

(Tudalennau 155 – 165)

Dogfennau atodol:

Papur i gefnogi trafodaeth yn dilyn y digwyddiad preifat i randdeiliaid

(Saesneg yn unig)

Canfyddiadau ymgysylltu (Saesneg yn unig)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adroddiad Blynyddol Cysylltiadau Rhyngwladol

2023-24

Cynnwys

1. Trosolwg

- Strategaeth Ryngwladol
- Blaenoriaethu Ymgysylltu Rhyngwladol
- Codi ein proffil drwy adegau allweddol
- Lleoliadau Swyddfeydd

2. Rhwydwaith Byd-eang

- Ewrop
- Gogledd America
- Y Dwyrain Canol ac Asia

3. Astudiaethau Achos

- Cymru yn Ffrainc 2023-24
- Cymru ac Affrica
- Perthynas Cymru â Birmingham, Alabama
- Lled-ddargludyddion Cyfansawdd – Cynnig Cymru
- Cyflwyno'r Byd i Gymru

1. Trosolwg

Mae Cymru yn wlad Ewropeaidd flaengar a rhyng-gysylltiedig, ac mae'r adroddiad blynyddol hwn yn rhoi trosolwg o'n gwaith gartref a thramor i gyflawni ein blaenoriaethau, arddangos ein gwerthoedd a hyrwyddo ein cenedl yn y byd hwn sydd â chysylltiadau byd-eang.

Drwy adeiladu a datblygu cysylltiadau â'r byd ehangach, gallwn arddangos y gorau yng Nghymru drwy ddenu swyddi a buddsoddiad gan ddangos ar yr un pryd ein hymrwymiad i gyfrifoldeb byd-eang. Mae hyn yn golygu rhannu dulliau dysgu a gwerthoedd blaengar o wlad fach a hefyd ein hymrwymiad i ddatblygu cynaliadwy rhyngwladol drwy waith, gan gynnwys ein rhaglen Cymru yn Affrica.

Mae aflonyddwch byd-eang wedi parhau i effeithio ar eleni o ran heriau gan gynnwys gwrthdaro, newid yn yr hinsawdd a'r argyfwng costau byw. Nid yw Cymru'n ddiogel rhag y materion hyn ac, fel cenedl sy'n edrych tuag allan, mae gennym rôl bwysig i'w chwarae drwy ein gweithgarwch rhyngwladol.

Strategaeth Ryngwladol

Mae ein gweithgarwch yn canolbwyntio ar dri nod y [Strategaeth Ryngwladol](#); codi proffil Cymru, datblygu ein heconomi, a dangos ein hymrwymiad i gyfrifoldeb byd-eang.

Rydym yn gweithio i godi proffil Cymru ar y llwyfan rhyngwladol. Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae Cymru wedi cael ei gweld fwyfwy fel arweinydd agweddau mewn materion fel ein huchelgais i fod y genedl fwyaf cyfeillgar i bobl LHDTTC+ yn Ewrop a dileu hiliaeth. Mae ein dulliau polisi arloesol mewn sawl maes – o'r economi gylchol i incwm sylfaenol – yn denu diddordeb rhyngwladol ac yn ysgogi cysylltiadau. Rydym yn gwneud cyfraniadau pwysig at flaenoriaethau rhyngwladol fel ieithoedd brodorol, drwy Ddegawd Ieithoedd Brodorol y Cenhedloedd Unedig, a thrwy ein partneriaethau â rhanbarthau eraill ledled y byd.

Rydym wedi parhau i ddatblygu ac ehangu ein perthynas â rhanbarthau drwy lofnodi cytundebau newydd dros y flwyddyn ddiwethaf, gan gynnwys Silesia, Fflandrys, Birmingham (Alabama) a Baden-Württemberg, sy'n cwmpasu meysydd lle gallwn rannu dulliau dysgu a chydweithio ar draws llawer o bolisiau o feysydd ynni a digidol i ddiwylliant ac iaith.

Mae ein Strategaeth yn gosod cynlluniau uchelgeisiol i ddatblygu'r economi mewn hinsawdd ariannol heriol drwy ddenu mewnfuddsoddiad a chefnogi allforwyr Cymru i werthu eu nwyddau a'u gwasanaethau dramor. Gan weithio gyda phartneriaid allweddol, rydym yn mynd ati i hyrwyddo Cymru'n rhyngwladol fel y brif gyrchfan ar gyfer buddsoddi drwy dynnu sylw at feysydd o'r economi lle mae gan Gymru alluoedd dosbarth rhyngwladol (gan gynnwys meysydd seiber, lled-ddargludyddion cyfansawdd, technoleg ariannol, gwyddorau bywyd ac ynni adnewyddadwy), gan ddangos y rhain fel cyfleoedd i

ddarpar fuddsoddwyr. Ar ben hynny, rydym yn cynnal cysylltiadau cryf â buddsoddwyr presennol, gan ddarparu cymorth i sicrhau eu presenoldeb a'u twf parhaus yng Nghymru. Ym mis Tachwedd 2023, fe wnaethom ddatlu 50 mlynedd o fuddsoddiad Japaneaidd yng Nghymru drwy ymuno ag un o'n cwmnïau byd-eang, Sony, mewn digwyddiad ym Mhen-y-bont ar Ogwr i nodi'r garreg filltir nodedig hon sydd wedi cael ei datblygu gan dimau Llywodraeth Cymru yng Nghymru a Japan ers degawdau. Gan droi at allforion, mae ein Cynllun Gweithredu Allforio i Gymru wedi helpu cwmnïau yng Nghymru i archwilio marchnadoedd newydd dramor, canfod cwsmeriaid newydd a datblygu eu hallforion. Y llynedd, cafwyd teithiau masnach i amrywiaeth o farchnadoedd gan gynnwys UDA, y Dwyrain Canol ac Awstralia. Roeddem hefyd wedi cynnal taith fasnach i'r Iseldiroedd a oedd wedi'i hanelu'n benodol at gwmnïau sy'n newydd i allforio i ddangos y cymorth ymarferol y gall Llywodraeth Cymru ei ddarparu o ran cael mynediad at farchnad a chanfod cwsmeriaid. Cadwodd UDA, yr Almaen, Iwerddon, Ffrainc a'r Iseldiroedd eu safleoedd fel pum cyrchfan allforio mwyaf Cymru.

Mae'r ymrwymiad i gyfrifoldeb byd-eang yn parhau'n flaenllaw yn ein gweithgarwch rhyngwladol. Rydym wedi bod yn rhannu ein dull gweithredu arloesol ar gyfer Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol â llawer o rannau o'r byd, yn ogystal â'n gweithgarwch blaengar i gefnogi'r rheini sydd mewn angen, fel y rheini sy'n ffoi rhag gwrthdaro, neu rannu ein gwaith ar arloesi ym maes ynni adnewyddadwy fel rhan o ymdrechion i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd.

Yn ymarferol, mae hyn wedi golygu ein bod yn canolbwyntio ar weithgareddau sy'n rhannu gwerthoedd a dulliau dysgu Cymru. Y llynedd, fe wnaethom rannu Neges Heddwch ac Ewyllys Da yr Urdd 2023 sy'n chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o gyfleu gwerthoedd Cymru ledled y byd. Roedd hyn yn canolbwyntio ar wrth-hiliaeth ac roedd ar gael mewn dros 50 o ieithoedd. Fel rhan o hyn, roeddem hefyd yn gallu cefnogi ymweliadau dwyochrog rhwng Cymru a Birmingham, Alabama, gan ddod â phobl ifanc at ei gilydd i ddysgu am weithredoedd ein gilydd yn erbyn anghydraddoldeb. Buom hefyd yn gweithio gydag Academi Heddwch i ddatblygu cysylltiadau rhyngwladol – fel yr un sy'n canolbwyntio ar Heddwch ac Iechyd gyda Chanolfan Taiji Norwy – gan adlewyrchu ein nod o hyrwyddo heddwch drwy bartneriaethau. Yn olaf, rydym wedi ymateb i ddiddordeb byd-eang cynyddol yn ein dull gweithredu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, gan gynnwys croesawu dirprwyaeth o Aelodau Cynulliad Deddfwriaethol Maharashtra i Gymru ar gyfer amrywiaeth o drafodaethau ynghylch sut mae'r Ddeddf yn cael ei rhoi ar waith a sut y gellid ei chopio mewn manau eraill.

Mae ein rhwydwaith tramor, mewn cydweithrediad â chydweithwyr yng Nghymru, yn hanfodol i'n nodau gartref a thramor. Drwy adeiladu rhwydweithiau a sefydlu cysylltiadau parhaus, rydym wedi codi ymwybyddiaeth a sicrhau dylanwad. Dyma'r flwyddyn gyntaf i'n holl swyddfeydd allu gweithredu heb gyfyngiadau Covid-19, sydd wedi caniatáu i ddigwyddiadau gael eu cynnal ar draws pob cwr o'r byd lle mae Llywodraeth Cymru yn cael ei chynrychioli.

Rydym hefyd wedi gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU, yr FCDO, llysgenadaethau ac uwch gomisiynau'n benodol, i sicrhau bod Cymru'n cael ei deall a'i hadlewyrchu yn ei gweithgarwch. Mae'r dull hwn yn parchu'r ffaith nad yw materion tramor wedi'u datganoli ond bod gan Lywodraeth Cymru rôl bwysig yn ein cysylltiadau rhyngwladol ag eraill – rhywbeth sydd wedi digwydd ers degawdau.

Bydd gweithgarwch y flwyddyn nesaf yn ceisio adeiladu ar yr hyn sydd wedi'i gyflawni yn ystod y flwyddyn hon, gan ganolbwyntio'n benodol ar Gymru yn India 2024 a Chymru yn Japan 2025, yn ogystal â chydabod y cyd-destun ariannol heriol a'r ansicrwydd byd-eang parhaus.

Blaenoriaethu Ymgysylltu Rhyngwladol

Mae ein proffil yn codi. Fe wnaeth y pandemig dynnu sylw at ddatganoli, yn ogystal â rhai o'n dulliau arloesol. Mae llwyddiannau diwylliannol a chwaraeon wedi cynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth fyd-eang o Gymru – o filiynau o bobl yn gwyllo rhaglen deledu a gwybod ble mae Wrecsam i'n hymddangosiad mewn nifer o dwrnameintiau chwaraeon rhyngwladol mawr.

Canlyniad y sylw hwn fu galw digynsail am ymgysylltu rhyngwladol gartref a thramor.

Cynhaliwyd dros 100 o ymweliadau diplomyddol a rhyngwladol yng Nghymru – cynnydd yn nifer yr ymweliadau roeddem yn arfer eu cyrraedd ar gyfartaledd cyn y pandemig. Mae pob ymwelydd, a phob cynrychiolydd, wedi bod yn awyddus i ddysgu mwy am ein gwlad, ein dulliau gweithredu a'n buddsoddiad a'n cyfleoedd busnes.

“ Cynhaliwyd dros 100 o ymweliadau diplomyddol a rhyngwladol yng Nghymru. ”

Mae Gweinidogion wedi croesawu arweinwyr o'n perthnasoedd rhanbarthol â blaenoriaeth, gan gynnwys Gweinidog-Lywydd Fflandrys a Marsial Silesia. Mae Gweinidogion hefyd wedi croesawu cynrychiolwyr diplomyddol o bob cwr o'r byd, gan gynnwys Llysgenhadon Ffrainc, Sbaen, yr Almaen, yr Eidal, Japan ac UDA ac Uwch Gomisiynwyr Awstralia a Seland Newydd ymysg eraill. Mae ymgysylltu wyneb yn wyneb â phartneriaid rhyngwladol gartref neu dramor yn helpu i feithrin cysylltiadau gweithio agosach ac yn cyfleu bod 'y berthynas hon yn bwysig'.

Sicrhawyd llawer o gyfleoedd rhyngwladol arwyddocaol eraill yn ystod y flwyddyn. Rydym wedi denu nifer o ddigwyddiadau uchel eu proffil sydd wedi dangos Cymru fel arweinydd agweddau byd-eang a gwlad allblyg. Roedd Uwchgynhadledd Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol yn Abertawe, a gynhaliwyd gan Brifysgol Abertawe a Llywodraeth Cymru, gyda'r Arlywydd Bill Clinton a'r Ysgrifennydd Hillary Clinton yn gyfle pwysig i siarad am ddylanwad byd-eang Cymru a thynnu sylw at y rhan hon o Gymru. Gwnaethom groesawu i Gaerdydd arweinwyr o bob rhan o Ewrop sy'n aelodau o Gomisiwn Arc yr

Iwerydd - rhan o Gyngor Rhanbarthau Morol Ymylol yr UE (CPMR), gan ddangos ein hymrwymiad i gysylltiadau parhaus ag Ewrop.

Cynhaliwyd ymweliadau gweinidogol rhyngwladol lle'r oedd cyfleoedd i ychwanegu gwerth a blaenoriaethu ymgysylltu. Mae creu ein Cytundebau Partneriaeth Strategol gyda Chelfyddydau Rhyngwladol Cymru, swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Urdd wedi ychwanegu haen arall at ein hymgysylltiad â rhanddeiliaid a'n heffaith yn ystod digwyddiadau tramor. Yn ystod y flwyddyn, maent wedi bod yn bresennol mewn digwyddiadau allweddol sy'n ymestyn ein cyrhaeddiad i gynulleidfaedd newydd ac yn helpu i hyrwyddo ein negeseuon allweddol.

Unwaith eto, mae chwaraeon wedi rhoi cyfle i gyflawni ymgysylltu lefel uchel ac effaith uchel. Teithiodd y Dirprwy Weinidog dros y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth i Baris a Bordeaux. Ymwelodd â'r Ganolfan Ddyfrol newydd ar gyfer Gemau Olympaidd Paris, gan gwrdd â'r Dirprwy Faer ar gyfer Chwaraeon, Gemau Olympaidd, Gemau Paralympaidd a Digwyddiadau Mawr i drafod y cyfleoedd a'r gwaddol y bydd Cwpan Rygbi'r Byd a Gemau Olympaidd Paris 2024 yn eu darparu ar gyfer yr ardal. Siaradodd yn nigwyddiad lansio Tackling HIV ochr yn ochr â Gareth Thomas, cyn chwaraewr rygbi rhyngwladol Cymru a'r Llewod, gan fanteisio ar y cyfle i dynnu sylw at Gynllun Gweithredu HIV Llywodraeth Cymru yn ogystal ag ymweld â Musée d'Orsay i sicrhau cyfnewidfa gelf rhwng Cymru a Ffrainc.

Ymwelodd y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol â Lyon i gynnal rhaglen o ddigwyddiadau i hyrwyddo diwylliant Cymru ac arddangos bwyd a diod Cymreig cyn gêm Cymru yn erbyn Awstralia.

Ymwelodd y Gweinidog â Phentref Rygbi Lyon ac aeth i arddangosfa Celfyddydau Rhyngwladol Cymru o ystod amrywiol o ddoniau diwylliannol Cymru, gyda pherfformiadau gan Qwerin, côr ieuenctid yr Urdd yn Sir Gaerfyrddin, Côr Hafodwenog, a Jessica Robinson, y soprano o Gymru a gyrhaeddodd rownd derfynol BBC Canwr y Byd Caerdydd. Cyfarfu'r Gweinidog â Phrif Swyddog Gweithredol Bocard, a agorodd ei waith cyntaf yn y DU ym Mrychdyn yn ddiweddar.

Roedd hwn yn gyfle i gadarnhau'r croeso y mae Cymru wedi'i roi i Boccard ac i ailadrodd y gefnogaeth y gall Llywodraeth Cymru ei rhoi i gwmnïau sy'n chwilio am gyfleoedd i fuddsoddi yng Nghymru. Cynhaliodd hefyd arddangosfa bwyd a diod mewn partneriaeth â Hybu Cig Cymru, Arloesi Bwyd Cymru a chwmnïau bwyd a diod Cymru.

Yn ddiweddar, cafodd Ffrainc ei henwi'n un o brif gyrchfannau allforio Cymru ar gyfer bwyd a diod, felly roedd yn gyfle i ddod â'r doniau bwyd, coginio a diwylliannol gorau o Gymru at ei gilydd yng nghartref gastronomieg Ffrainc - y *Cité Internationale de la Gastronomie* yn Lyon.

Teithiodd y Prif Weinidog i Baris a Nantes, a oedd yn cynnwys derbyniad yn Llysgenhadaeth Prydain ac ymweliad ag Ysgol Louise Michel Elementary gyda'r Urdd wrth iddi arddangos ei 'Chwarae yn Gymraeg'; rhaglen sy'n cyflwyno iaith a diwylliant i blant drwy chwarae a gweithgareddau.

Roedd y tair rhaglen weinidogol, o'u dwyn ynghyd, yn rhoi llwyfan anhygoel i Gymru i dynnu sylw at fwyd, diwylliant ac iaith Cymru yn ogystal ag atgyfnerthu cysylltiadau pwysig â'n partneriaid economaidd a gwleidyddol.

Ymwelodd y Prif Weinidog â Gwlad y Basg a Silesia. Diben ei ymweliad â Silesia oedd llofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, a oedd yn nodi sut y byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i ddatblygu ein perthnasoedd drwy weithgareddau economaidd, academaidd a diwylliannol.

Llofnodwyd Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hefyd gyda gwladwriaeth Baden-Württemberg yn yr Almaen, gyda Gweinidog yr Economi yn teithio i'r Almaen i lofnodi'r cytundeb ym mis Tachwedd. Yn 2024 bydd rhagor o waith yn cael ei wneud gan dîm Llywodraeth Cymru yn yr Almaen i ddatblygu'r berthynas hon ymhellach gan ddefnyddio'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth fel sail. Teithiodd y Gweinidog i UDA hefyd, gan

ymweld ag Alabama a Georgia mewn rhaglen a oedd yn canolbwyntio ar hawliau sifil ac undod.

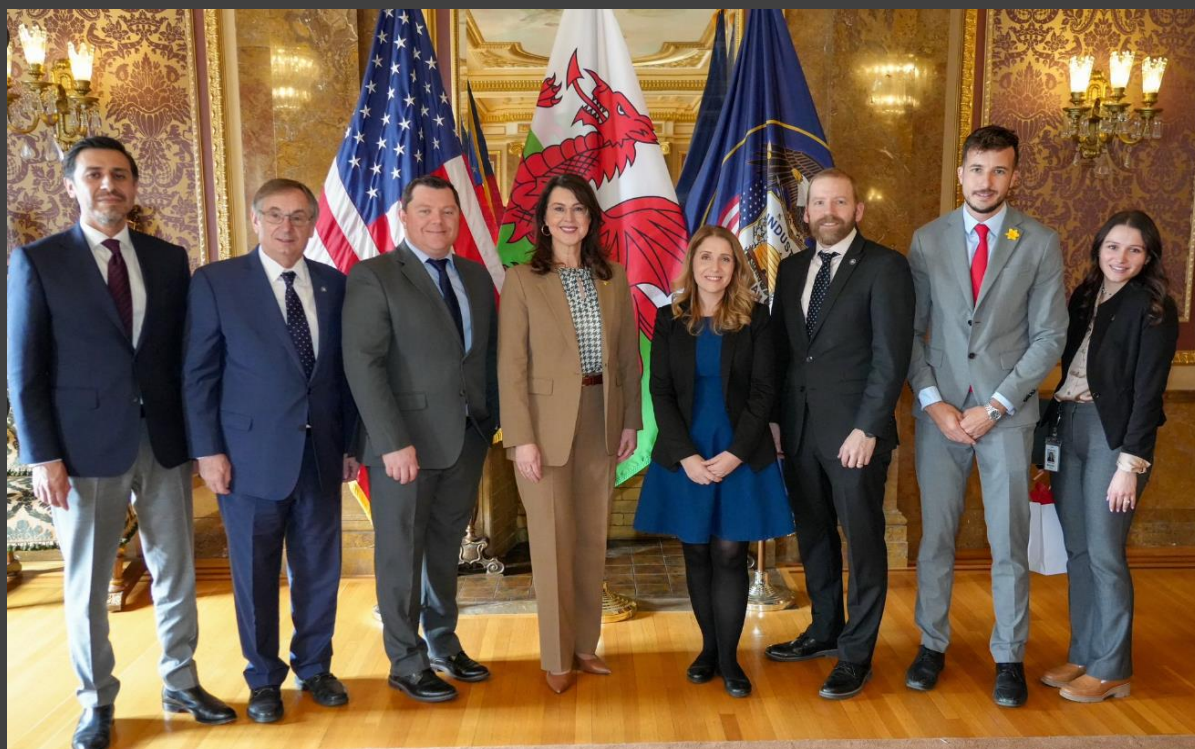
Codi ein proffil drwy adegau allweddol

Unwaith eto, roedd Dydd Gŵyl Dewi yn ganolbwynt i waith Llywodraeth Cymru i godi proffil Cymru ar y llwyfan byd-eang. Cynhaliwyd digwyddiadau ar draws y rhwydwaith tramor, yn Llundain ac yn Llysgenadaethau Prydain, gan ddefnyddio hyn fel cyfle i dynnu sylw'r byd at gryfderau Cymru o ran y neges 'gwneud y pethau bychain' a sut gall y pethau bach hyn ddod at ei gilydd i gael effaith fyd-eang.

Teithiodd y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol i Iwerddon i gynnal derbyniad blynyddol Dydd Gŵyl Dewi, ochr yn ochr â rhaglen ehangach o ddigwyddiadau a oedd yn cynnwys cyfarfodydd gyda chwmni ymchwil clinigol o'r radd flaenaf sy'n buddsoddi yn Abertawe, a menywod sy'n arweinwyr ym maes masnach, y llywodraeth, cyrff diwylliannol a'r byd academaidd.

Dathlodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Ddydd Gŵyl Dewi ym Mumbai, ar yr un pryd â lansio blwyddyn "Cymru yn India 2024".

Teithiodd y Prif Weinidog unwaith eto i Frwsel ar gyfer rhaglen o weithgareddau, gan gynnwys siarad mewn digwyddiad ar Ddyfodol Cymru fel Cenedl Ewropeaidd, cwrdd â Gweinidog Lywydd Fflandrys i drafod cynnydd ar y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, cyfarfod â Wind Europe i drafod y cyfleoedd yng Nghymru ar gyfer y sector ynni gwynt a chynnal y derbyniad Dydd Gŵyl Dewi blynyddol ym Mhreswylfa Llysgennad y DU, gan ddod â gwsteion pwysig o wledydd, rhanbarthau a sefydliadau'r UE at ei gilydd.

Roedd proffil Dydd Gŵyl Dewi ar draws Gogledd America yn dal i dyfu, gyda chymorth y sylw sy'n cael ei roi i Wrecsam ar hyn o bryd. Cynhaliwyd derbyniadau Dydd Gŵyl Dewi yn Atlanta, Chicago, Efrog Newydd, Hartford, Salt Lake City, Washington DC a Montréal gyda gwesteion ar wasgar, aelodau Cabinet Unol Daleithiau America, busnesau a chynfyfyrwyr. Cynhaliwyd tri digwyddiad yn Washington DC.

Y cyntaf oedd digwyddiad ar y cyd gyda'r Smithsonian yn dangos y ffilm Gymreig, Y Sŵn, fel rhan o "Gŵyl Ffilm Mamiaith" a hyrwyddo uchelgeisiau *Cymraeg 2050* Llywodraeth Cymru; derbyniad gyda'r Dirprwy Lysgennad gyda bwyd a diod o Gymru a pherfformiad gan bedwar o gantorion Cymraeg o'r Urdd; a derbyniad ar Capitol Hill gyda Chlymblaid Cyfeillion Cymru mewn cydweithrediad â Phenderyn.

Cynhaliodd swyddfa Llywodraeth Cymru yn Los Angeles gyfres o ddigwyddiadau yn Salt Lake City, yn nodi'r berthynas hanesyddol rhwng Cymru ac Utah ac yn cynnwys digwyddiad busnes ar y cyd â llywodraeth y wladwriaeth a rhanddeiliaid Utah. Gwnaethom barhau i drafod gyda llywodraeth y dalaith y cynlluniau i ddod â cherflun o Martha Hughes Cannon (y Seneddwr Gwladwriaeth benywaidd cyntaf yn UDA, ac yn wreiddiol o Landudno) i'r Neuadd Gerfluniau Genedlaethol yn adeilad Capitol Unol Daleithiau America yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Yng Nghanada, cynhaliwyd derbyniad i ddathlu Dydd Gŵyl Dewi ym Montréal gyda phresenoldeb cysylltiadau ar wasgar, y llywodraeth, busnesau a rhai diplomyddol. Yn ogystal â dathlu diwylliant a thraddodiadau Gymreig, roedd yn gyfle i drafod cyfleoedd i gydweithio â rhanddeiliaid allweddol yn y dyfodol.

Yn Dubai a Doha, trefnodd y tîm dderbyniad Dydd Gŵyl Dewi yn Llysgenadaethau Prydain lle cafodd bwyd a diod Cymru eu hyrwyddo'n helaeth. Yn dilyn hynny, mae Hybu Cig Cymru wedi datblygu rhai posibiladau addawol yn yr Emiraethau Arabaidd Unedig a'r Alban gyda dosbarthwyr ac archfarchnadoedd posibl ar gyfer allforio cig oen Cymru.

Roedd y digwyddiad yn Dubai hefyd yn hyrwyddo'r Gymraeg, gyda chôr ysgol rhyngwladol yn canu Hen Wlad Fy Nhadau a thair cân yn Gymraeg gan y cyfansoddwr Robot Arwyn. Cafodd y brif araith ei chyfieithu i'r Gymraeg hefyd. Roedd y ddau ddigwyddiad yn cynnwys aelodau allweddol o'r Cymry ar wasgar, cyn-fyfyrrwyr a'r gymuned fusnes leol.

Yn Tsieina, cynhaliwyd derbyniadau Dydd Gŵyl Dewi yn Shanghai, Beijing, a Wuhan, gyda phresenoldeb Llysgennad EF yn y digwyddiadau olaf yn cefnogi'r effaith.

Yn Japan, cynhaliodd y tîm gyfres o ddigwyddiadau ledled y wlad gan gynnwys derbyniad yn Oita i ddathlu 2il ben-blwydd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Cymru ac Oita a dangoswyd nifer o brosiectau cyfnewid ar y cyd yn y celfyddydau, diwylliant, addysg, twristiaeth a busnes. Cynhaliwyd derbyniad ym Mhreswylfa'r Llysgennad yn Tokyo ar gyfer cysylltiadau busnes, Cymry ar wasgar a chyn-fyfyrrwyr o bob rhan o Japan, a thynnodd sylw at ddiddordeb cynyddol yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru.

Fe wnaethom hefyd fanteisio ar y cyfle i gefnogi diwrnodau cenedlaethol a rhyngwladol eraill drwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys Diwali a Dydd San Padrig yng Nghaerdydd, gan adeiladu ar ein perthnasoedd blaenoriaeth allweddol yma yng Nghymru.

Lleoliadau swyddfeydd

Mae'r rhwydwaith tramor wedi newid ychydig eleni. Er mwyn sicrhau bod ein swyddfeydd tramor yn cyd-fynd yn well â'n hamcanion, rydym wedi newid lleoliad ein swyddfa yng Ngorllewin Arfordir UDA o San Francisco i Los Angeles. Mae hyn yn rhoi mwy o fynediad at amrywiaeth o gyfleoedd masnachu a buddsoddi sy'n cyd-fynd yn llwyr â'n blaenoriaethau.

Asia	Ewrop	Gogledd America	Y Dwyrain Canol
Beijing	Brwsel	Atlanta	Doha
Chongqing	Berlin	Chicago	Dubai
Shanghai	Düsseldorf	Efrog Newydd	
Bangalore	Dulyn	Los Angeles	
Mumbai	Paris	Washington DC	
New Delhi	Llundain	Montréal	
Tokyo			

2. Rhwydwaith Byd-eang

Mae ein rhwydwaith o swyddfeydd tramor wedi'i rannu'n dri rhanbarth: Ewrop, Gogledd America a'r Dwyrain Canol ac Asia. Mae gan bob rhanbarth ffocws wedi'i deilwra i'w gryfderau, a buddiannau Cymru, fel yr amlinellir yn eu cylchoedd gwaith rhyngwladol. Mae'r adran hon yn nodi uchafbwyntiau'r gweithgarwch a wnaethpwyd ym mhob rhanbarth yn ystod 2023-24.

Ewrop

Mae Ewrop yn parhau'n ffocws allweddol i'n gwaith rhyngwladol. Mae ein swyddfeydd yn Ewrop yn parhau i ymgysylltu'n rhagweithiol â sefydliadau, rhwydweithiau, gwledydd a rhanbarthau Ewrop i ddangos bod Cymru yn parhau'n rhan weithredol o Ewrop a datblygu ymhellach ein henw da fel partner dibynadwy.

Bu presenoldeb gweinidogol sylweddol ledled Ewrop dros y 12 mis diwethaf gyda Gweinidogion yn teithio i Ffrainc, yr Almaen, Gwlad Belg, Gwlad Pwyl ac Iwerddon.

Eleni, rydym wedi llofnodi pedwar cytundeb rhyngwladol newydd gyda phartneriaid Ewropeaidd, sy'n nodi meysydd cydweithredu a chysylltiadau agosach â'r gwledydd a'r rhanbarthau hynny lle mae gennym fuddiannau cyffredin. Mae hyn yn cynnwys:

- Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth newydd a chynllun gweithredu gyda Fflandrys - ym mis Mehefin 2023, ymwelodd Gweinidog-Lywydd Fflandrys â Chymru gyda'r prif bwrpas o lofnodi'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hwn. Cyfarfu'r Prif Weinidog hefyd â'r Gweinidog-Lywydd yn ystod ei ymweliad â Brwsel Ddydd Gŵyl Dewi.
- Ail-lofnodi ein Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hirsefydlog gyda Llydaw yn nodi 20 mlynedd o'r berthynas rhwng Cymru a Llydaw.
- Llofnododd chwe phartner 'Ddatganiad Roazhon (Rennes)' newydd yn y Fforwm Celtaidd i gryfhau cydweithrediad rhyng-Geltaidd.
- Cyd-ddatganiad a chynllun gweithredu newydd gyda Baden-Württemberg, wedi'i lofnodi gan Weinidog yr Economi yn ystod ymweliad â Stuttgart.
- Cynllun gweithredu a Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth newydd gyda Silesia, Gwlad Pwyl – teithiodd y Prif Weinidog i Wlad Pwyl er mwyn llofnodi'r Cytundeb, a oedd yn dilyn ymweliad Marsial Silesia â Chymru ym mis Mawrth 2023.

Ym Mrwsel, rydym wedi gweld mwy o ymgysylltu â sefydliadau'r UE, wedi'i gryfhau drwy ymgysylltu â Chynrychiolydd Llywodraeth Cymru ar Ewrop. Dyma rai o'r uchafbwyntiau:

“ Rydym wedi llofnodi'r canlynol 4 cytundeb rhyngwladol newydd gyda phartneriaid Ewropeaidd, sy'n nodi meysydd cydweithredu a chysylltiadau agosach o ran ein diddordebau cyffredin. ”

- Gweinidog yr Economi yn annerch Pwyllgor Datblygu Rhanbarthol Senedd Ewrop ar agwedd Cymru tuag at ymgysylltu rhanbarthol Ewropeaidd. Rhaglen ehangach o gyfarfodydd gydag ASEau, CPMR, ac ymweliad â chyfleuster ymchwil IMEC yn Leuven.
- Ymweliad y Dirprwy Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol, a oedd yn cynnwys cyfarfodydd gyda Llywydd Pwyllgor Economaidd a Chymdeithasol Ewrop, ASEau a chynrychiolwyr yr UE i drafod y Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a sut y gallwn ymgysylltu â sefydliadau'r UE yn y dyfodol.
- Annerch Pwyllgor Senedd Ewrop ar Ddiwylliant ac Addysg fel rhan o'i ymchwiliad ar symudedd y DU a'r UE. Roedd y cyfarfod yn gyfle i dynnu sylw at raglen Taith a phwysleisio ymrwymiad Cymru i ymgysylltu ag Ewrop.
- Cynnal Cynulliad Cyffredinol Comisiwn Bwa'r Iwerydd CPMR yng Nghaerdydd - gan ddod â gweinidogion ac uwch swyddogion o ystod o ranbarthau'r UE ynghyd, yn ogystal â Québec, i drafod cydweithredu rhyngranbarthol cryfach yn ardal yr Iwerydd. Cafodd y digwyddiad ei gyflwyno ar y cyd gan swyddfeydd Llywodraeth Cymru yn Mrwsel a Chaerdydd a'r Senedd.

Gyda Ffrainc yn wlad ymroddedig ar gyfer ein hymgyrch 'Cymru yn...', a chynnal Cwpan Rygbi'r Byd, roedd Ffrainc yn ffocws cryf i Gymru yn 2023-24. Roedd tri Gweinidog yn Ffrainc ar gyfer Cwpan Rygbi'r Byd yn hyrwyddo Cymru ac yn ehangu ein cysylltiadau ym Mharis, Bordeaux, Lyon, Nantes a Marseille. Roedd ffocws cryf ar hyrwyddo bwyd a diod ar draws y dinasoedd, yn dilyn ymgyrch fasnach Bwyd a Diod yn gynharach yn y flwyddyn, a ffocws cryf ar ymgysylltiad cwmnïau. Roedd ein partneriaid allweddol – Celfyddydau Rhyngwladol Cymru a'r Urdd – hefyd yn ein galluogi i gael elfen ddiwylliannol gref ar draws dinasoedd allweddol gyda'r flwyddyn Cymru yn Ffrainc, gan sefydlu Cronfa Ddiwylliannol newydd i Gymru yn Ffrainc (wedi'i ariannu ar y cyd â'r British Council). Ariannwyd chwe phrosiect gwerth hyd at £100,000. Ceir rhagor o wybodaeth am weithgarwch a chanlyniadau Cymru yn Ffrainc yn yr astudiaeth achos ar dudalen 29.

Roedd ein swyddfa ym Mharis yn cefnogi presenoldeb Cymru yn Wythnos Seiber Ewrop yn Llydaw ac Arddangosfa Niwclear y Byd ym Mharis. Roedd gweithgareddau eraill yr economi carbon isel yn cynnwys ymgysylltu â rhanbarthau Pays de la Loire a Hauts de France ar ynni gwyrdd, ac roedd y tîm wedi helpu i sicrhau dirprwyaeth fusnes o Ffrainc i Gynhadledd Ynni Morol Cymru.

Rydym wedi gweithio gyda chwmnïau bwyd a diod sy'n ymuno â'r farchnad yn Ffrainc a chyda phartneriaid i gefnogi allforwyr yng Nghymru sy'n cael anawsterau gyda gwiriadau tollau ar y ffin â Ffrainc. Fe wnaeth ymyriad y tîm atal allforio bwyd gwerth £200,000 rhag cael ei ddinistrio.

Mae 2024 yn nodi 20 mlynedd ers y berthynas rhwng Cymru a Llydaw. Bydd y dathliadau'n cynnwys ymweliad gan Arlywydd Llydaw â Chymru, ymgysylltu ag ynni'r môr a phrosiect ar y cyd rhwng Cerddorfa Genedlaethol Gymreig y BBC ac Orchestre National de Bretagne.

Yn yr Almaen, mae ein gweithgarwch wedi canolbwyntio ar ogledd Rhine-Westphalia a Baden-Württemberg, gyda Gweinidog yr Economi yn ymweld â'r ddwy dalaith ddiwedd 2023 i gefnogi teithiau masnach a chryfhau cyfleoedd masnach a buddsoddi. Roedd y gweithgarwch yng Ngogledd Rhine-Westphalia yn cynnwys cyfarfodydd â diwydiant a chlystyrau ynghylch cydweithio ar brosiectau economi gylchol yr Almaen a oedd yn gysylltiedig â Chymru yn cynnal yr Economi Gylchol ym mis Hydref 2024, yn ogystal â chefnogaeth i ddirprwyaeth o 23 o arddangoswyr o Gymru yn MEDICA yn Düsseldorf – ffair fasnach feddygol fwyaf y byd.

Bu'r tîm hefyd yn annerch Grŵp Seneddol y DU-Gogledd Rhine-Westphalia, gan drafod cyfnewid myfyrwyr rhyngwladol, yr iaith Almaeneg yng Nghymru, cysylltiadau â'r Almaen ar ôl Brexit a sero net. Rydym yn cynnal trafodaethau â'r Grŵp Seneddol ynghylch ymweliad â Chymru yn 2024.

Mae timau yn yr Almaen a Chaerdydd wedi treulio'r 12 mis diwethaf yn paratoi'r tir er mwyn i Weinidogion Cymru lofnodi Cyd-ddatganiad o Gydweithredu â Baden-Württemberg (B-W). Llofnododd Gweinidog yr Economi y Datganiad ar ran Llywodraeth Cymru a chynhaliodd gyfarfodydd dwyochrog gyda Gweinidogion B-W ar wyddorau bywyd a buddiannau economaidd cyffredin ymhellach.

Buom yn cynrychioli Cymru yng nghynhadledd Four Motors for Europe ar e-symudedd, yn ogystal â'r Diwrnod Cyflenwyr Modurol yn Stuttgart, gan arddangos asedau ac arbenigedd Cymru i arbenigwyr o amrywiaeth o ranbarthau yn Ewrop. Buom hefyd yn y Sioe Batris yn Stuttgart, yn cynllunio'r camau nesaf gyda chlwstwr symudedd B-W o amgylch hydrogen, ymchwil 5G, gweithdai mynediad i'r farchnad a diwrnod cyflenwyr modurol Stuttgart.

Gan adeiladu ar ein ffocws diplomyddiaeth chwaraeon, gwnaethom gefnogi'r Urdd (mewn partneriaeth â Chymdeithas Bêl-droed Cymru) i ddarparu gweithgaredd "Chwarae yn Gymraeg" gydag ysgol bartner yn Sinsheim yn y cyfnod cyn gêm bêl-droed menywod Cynghrair y Gwledydd UEFA. Helpodd y gweithgaredd hwn i godi ymwybyddiaeth o'r

Gymraeg, a dangos cefnogaeth i dîm menywod Cymru. Roedd y swyddfa hefyd yn cynrychioli Llywodraeth Cymru yng Nghomisiwn Diwylliannol y Du-yr Almaen yn Swyddfa Dramor yr Almaen, a oedd yn cael ei gadeirio ar y cyd gan Weinidog y DU dros Ewrop a Gweinidog yr Almaen dros Gysylltiadau Diwylliannol. Hwn oedd cyfarfod cyntaf y Comisiwn hwn ers 1993.

Gan weithio gyda Chynrychiolydd Bafaria yn y DU, daethom ag academyddion, diwydiant a llunwyr polisiâu at ei gilydd ar gyfer Bwrdd Crwn Technoleg Amaeth rhithiol rhwng Bafaria a Chymru. Trafododd y cyfarfod rai o'r heriau a'r meysydd diddordeb mwyaf ym maes technoleg amaethyddol er mwyn sefydlu meysydd diddordeb cyffredin allweddol. Arweiniodd yr ymgysylltu hwn at ein cyflwyniad ar gysylltiadau technoleg amaethyddol Cymru-Bafaria â Phwyllgor Llywio'r DU-Bafaria, dan gadeiryddiaeth Gweinidog Bafaria dros Ewrop ac Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol y DU.

Roedd yr ymgysylltu ar draws gwladwriaethau eraill yn yr Almaen yn cynnwys cefnogi cenhadaeth fasnach cyhoeddwy Cymru yn 75ain Ffair Lyfrau Frankfurt a bod yn bresennol yn Semicon Europa, gan roi'r cyfle i gwrdd â chwmnïau sy'n awyddus i ymgysylltu â chlwstwr Cymru a Llywydd Semi, cyn lansio Semi UK yng Nghaerdydd, sy'n dod â gwneuthurwyr penderfyniadau blaenllaw i Gymru o rai o brif gwmnïau lled-ddargludyddion y byd.

Mae Gweinidogion a swyddogion wedi parhau i gydweithio drwy gydol y flwyddyn i gyflawni Cyd-ddatganiad a Chynllun Gweithredu ar y Cyd Cymru-Iwerddon. Mae swyddfa Iwerddon wedi adeiladu ar y cyfnewidiadau polisi presennol ac wedi sefydlu meysydd cydweithredu newydd mewn meysydd fel amaethyddiaeth, coedwigaeth a mawndiroedd, menter a masnach, addysg, arloesedd a chyllid. Drwy gydol y flwyddyn, mae'r tîm wedi gweithio'n uniongyrchol gydag allforwyr Gwyddelig a thimau polisi perthnasol yn llywodraethau Iwerddon a'r DU ar rôl rheolaethau ffiniau newydd sy'n effeithio ar sianeli masnach o Iwerddon i borthladdoedd Cymru.

Mae swyddfa Dilyn wedi dathlu'r cysylltiadau diwylliannol ymhellach yng Ngŵyl Lleisiau Eraill yn Dingle ac Aberteifi, gyda'r Prif Weinidog yn agor yr Ŵyl yn Aberteifi, yn cymryd rhan mewn sesiwn panel ac yn cynnal derbyniad. Sicrhawyd rhagor o gyfleoedd yn Iwerddon i artistiaid o Gymru mewn digwyddiadau diwylliannol allweddol fel Gŵyl Ymylol Dilyn a Gŵyl San Padrig.

Mae tîm Iwerddon wedi cefnogi ymweliadau drwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys hwyluso rhaglen ymweliadau deuddydd Pwyllgor y Senedd ar Gysylltiadau Rhyngwladol sy'n ymchwilio i berthynas Cymru-Iwerddon ac ymweliad Prifysgolion Cymru i sefydlu cysylltiadau â'r Cyngor Prydeinig, Cymdeithas Prifysgolion Iwerddon, Coleg y Drindod a Choleg Prifysgol Dilyn. Cynhaliodd y swyddfa ymweliad deuddydd ar gyfer y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip yn Nulyn, a oedd yn cynnwys dau dderbyniad ar gyfer rhanddeiliaid Cymru-Iwerddon fel rhan o ddatliadau Dydd Gŵyl Dewi.

Mae tîm Iwerddon wedi canolbwyntio'n gryf ar gyfleoedd masnach a buddsoddi ac wedi cefnogi busnesau Cymru yn Uwchgynhadledd Hedfan Dilyn, Cynhadledd Gwynt ar y Môr y Byd, Uwchgynhadledd Dechnoleg Dilyn a chynadleddau ARVR. Ar ben hynny, mae'r tîm wedi cysylltu busnesau Cymru â chyfleoedd sector yn Iwerddon ym maes sectorau allweddol fel Gwyddorau Bywyd ac Awyrofod ac wedi mynd i ddigwyddiadau Archwilio Allforio yng Nghymru.

Mae'r tîm wedi cefnogi prosiectau ail-fuddsoddi gan fusnesau Gwyddelig sydd ag ôl troed presennol yng Nghymru drwy gydol y flwyddyn. Dathlodd y tîm fuddsoddiad Iwerddon yng Nghymru drwy ddigwyddiadau gyda Siambr Fasnach Prydain Iwerddon a chinio buddsoddwyr a gynhaliwyd gan Lysgennad y DU yn Nulyn. O ganlyniad uniongyrchol i'r gwaith parhaus, mae sefydliad ymchwil glinigol o'r radd flaenaf sydd â'i bencadlys yn Nulyn yn datblygu ac yn creu swyddi newydd yn ei ganolfan yn Abertawe eleni.

Cynhaliwyd Fforwm Gweinidogol Cymru-Iwerddon 2023 ym Mangor ym mis Hydref gyda'r Prif Weinidog, y Gweinidog Materion Gwledig, Gogledd Cymru a'r Trefnydd. O Lywodraeth Iwerddon, gwnaethom groesawu Tánaiste a Simon Harris TD, y Gweinidog Addysg Bellach a Sgiliau, Taoiseach erbyn hyn. Roedd y rhaglen ddeuddydd yn cynnwys ymweliadau safle a thrafodaethau bord gron yn arddangos amrywiaeth o gryfderau Cymru.

Mae'r Fforwm yn parhau i feithrin cysylltiadau newydd a dyfnhau'r berthynas ddwyochrog ar draws nifer o themâu a sectorau.

Eleni, mae wedi galluogi mwy o gydweithio ac ymgysylltu rhwng sefydliadau yn y sectorau Morol, Ynni Adnewyddadwy, Iaith, Technoleg Amaeth a'r Amgylchedd ac mae wedi arwain at ragor o gyfarfodydd ac ymweliadau dwyochrog rhwng Iwerddon a Chymru ar heriau cyffredin a chyfnewidiadau polisi.

Gogledd America

Yng Ngogledd America, parhaodd ein perthynas gryfach ag Alabama a diplomyddiaeth chwaraeon i fod yn gefndir i rai o'r prif feysydd gwaith dros y 12 mis diwethaf.

Wrth gryfhau ein cysylltiadau diwylliannol ag Alabama, ymwelodd Côr Gospel Prifysgol Alabama Birmingham â Chymru mewn partneriaeth â'r Urdd, yn ogystal ag ymweliad gan Weinidog yr Economi i lofnodi Cytundeb Cyfeillgarwch Rhyngwladol Cymru-Birmingham yn yr hydref. O ganlyniad i'n perthynas sy'n datblygu, mae ein swyddfeydd wedi cynnal cyfres o gyfarfodydd, gan gynnwys gyda Swyddfa'r Maer ar ddatblygu nodau'r Cytundeb, Prifysgol Alabama yn Birmingham - sy'n gweithio gyda Phrifysgol Caerdydd ar gyfnewid myfyrwyr meddygol - a chyfarfodydd gydag arweinwyr diwydiant yn Birmingham ar gyfleoedd buddsoddi sy'n canolbwyntio ar wyddorau bywyd a thechnoleg. Mae partneriaethau economaidd yn cael eu harchwilio ac mae posibilrwydd y bydd dirprwyaeth fusnes a diwylliannol Birmingham yn ymweld â Chymru yn ystod Haf 2024. Mae rhagor o wybodaeth am ymweliad Gweinidog yr Economi, a'n perthynas ag Alabama, ar gael ar dudalen 36.

Cafodd 14 o aelodau ychwanegol eu hychwanegu at Gawcws Cyfeillion Cyngresol Cymru, gan gynyddu'r Cawcws 70%. Mae'r llwyddiant hwn wedi'i gyflawni yn dilyn meithrin perthynas lwyddiannus yn ystod ymweliad Gweinidog yr Economi â Birmingham, a'r tîm ehangach yn cynnal digwyddiad ar y cyd â Chymdeithas Penaethiaid Staff y Tŷ, ymysg eraill. Dathlwyd hyn, a phen-blwydd y Cawcws yn 10 oed, mewn digwyddiad 'State of the Whisky' yng Nghapitol yr Unol Daleithiau cyn Cyflwr yr Undeb ac ar y cyd â Phenderyn.

“...cafodd 14 o aelodau ychwanegol eu hychwanegu at Gawcws Cyfeillion Cyngresol Cymru, gan gynyddu'r Cawcws 70%.”

Roedd diplomyddiaeth chwaraeon yn ffocws cryf i'r tîm gyda'r 'Haf o Bêl-droed Cymru' yn cael ei gynnal ledled UDA. Chwaraeodd Clwb Pêl Droed Wreccsam bedair gêm yn UDA a gwahoddodd Tîm Cenedlaethol Menywod yr Unol Daleithiau Cymru i chwarae yn San Jose. Cydweithiodd y swyddfeydd â Croeso Cymru i hyrwyddo Wreccsam a Chymru fel cyrchfannau i dwristiaid yng ngemau Wreccsam, tra bod buddsoddwyr yn cael croeso ym mhob gêm i arddangos Cymru fel cyrchfan busnes. Yn yr un modd, mewn cydweithrediad â Chymdeithas Bêl-droed Cymru, fe wnaethom ddefnyddio gêm Cymru i hyrwyddo Cymru fel cyrchfan busnes – fe wnaeth cwmni a ddaeth i un o'r gemau hyn fuddsoddi'n sylweddol yng Nghymru yn ddiweddarach. Ar ben hynny, bu tîm Unol Daleithiau America yn hyrwyddo dau dîm o Gymru yng Nghwpan Pêl-droed Digartref y Byd yn Sacramento (cynhaliwyd iteriad cyntaf y Cwpan yng Nghymru). Ym mis Hydref, gwnaethom ffurfio partneriaeth â Llysgenadaethau Georgia a Phortiwgal yn Washington DC mewn digwyddiad Cwpan Rygbi'r Byd oedd yn dathlu gwledydd 'Grŵp C'.

Eleni, rydym hefyd wedi datblygu nifer o bartneriaethau addysgol. Buom yn gweithio gyda Chymru Fyd-eang i gynnal digwyddiad i ddathlu ei phartneriaeth newydd gyda Rhaglen Ysgoloriaeth Gilman, Cynlluniau Seren a Taith Llywodraeth Cymru a chefnogi llofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Prifysgolion Cymru a Phrifysgolion Canada. Cefnogodd y tîm hefyd y cytundeb partneriaeth newydd rhwng Prifysgol Illinois a Phrifysgol Caerdydd, sy'n creu cronfa symudedd ar y cyd gwerth £200,000 y flwyddyn am 5 mlynedd. Roedd hyn yn benllanw dros 3 blynedd o feithrin perthynas ac yn nodi dechrau pennod newydd sylweddol o gydweithio.

Yn ystod y flwyddyn, mae tîm Gogledd America wedi bod yn bresennol mewn cynadleddau allweddol. Roedd timau ar draws y rhanbarth yn cefnogi presenoldeb Cymreig yn yr uwchgynhadledd AI yn Montréal, cynadleddau Datblygwyr Seiber a Gemau RSA yng Nghaliffornia, MRO Americas yn Atlanta a chynhadledd flynyddol y Gymdeithas Systemau Gwybodaeth a Rheoli Gofal Iechyd yn Chicago, ymysg eraill.

Ar yr ochr fasnach, cyhoeddwyd mai UDA erbyn hyn yw'r cyrchfan allforio mwyaf poblogaidd ar gyfer busnesau Cymru. Drwy gydol y flwyddyn, mae'r tîm wedi cefnogi busnesau Cymru mewn gwahanol ffyrdd – o gyfarfodydd cynghori 1:1 i gefnogi mewn cynadleddau. Darparodd y tîm gyngor allforio i gwmnïau yng Nghymru a oedd yn awyddus i ehangu i daleithiau'r Gorllewin Canol a gweithio gyda buddsoddwyr o'r Unol Daleithiau i hyrwyddo Cymru fel cyrchfan ar gyfer busnes. Cafodd hyn ei ddathlu ar Ddydd Gŵyl Dewi pan gynhaliwyd derbyniad ar y cyd â Llywodraeth Cymru a'r cwmni. Cafodd pwysigrwydd cynadleddau masnach ei adlewyrchu yng Nghynhadledd Datblygwyr Gemau (GDC) yn 2024 lle datgelwyd, o ganlyniad uniongyrchol i genhadaeth fasnach Llywodraeth Cymru yn 2023 i'r Cyngor Deintyddol Cyffredinol, bod gwerth £1.6m o gytundebau masnach eisoes wedi cael ei gynhyrchu.

I gefnogi'r diwydiant lled-ddargludyddion, aethom i Gynhadledd Semicon West yn San Francisco, gan gynnal cyfarfodydd gyda chwmnïau allweddol yn y clwstwr, a chyfarfod ag Adran Fasnach UDA i drafod meysydd cydweithio o dan Ddeddf CHIPS.

Gwnaethom gyd-ariannu digwyddiad yn trafod cydweithio rhwng y DU ac UDA mewn lled-ddargludyddion ym Mhrifysgol Arizona ac rydym yn archwilio rhaglenni ymchwil ar y cyd â phrifysgolion Cymru. Ar yr ochr fuddsoddi, UDA oedd y mewnfuddsoddwr mwyaf i Gymru o hyd. O ganlyniad uniongyrchol i'r gweithgareddau lled-ddargludyddion, buom yn gweithio gyda stiwdio ddylunio fawr sy'n rhagweld creu presenoldeb yng Nghymru.

Mae'r gwaith hwn hefyd wedi galluogi'r tîm i reoli'r berthynas â buddsoddwyr mawr yng Nghymru – er enghraifft Vishay, sydd wedi cael Newport Wafer Fab am \$177m.

Yn y byd gemau, dewisodd Rocket Science Gymru fel ei Bencadlys Ewropeaidd ar ôl dechrau sgysiau gyda Llywodraeth Cymru yn y Gynhadledd Datblygwyr Gemau yn 2022. Croesawyd y cwmni fel rhan o ddirprwyaeth Cymru i Gynhadledd 2024. Ceir disgrifiad manylach o daith Cymru i ddod yn arweinydd yn y diwydiant lled-ddargludyddion cyfansawdd ar dudalen 39.

Yn y sector gwyddorau bywyd, gwnaethom gefnogi dirprwyaeth o Gymru i gynhadledd gwyddorau bywyd BIO yn Boston, gan hwyluso a chymryd rhan mewn sgysiau rhwng GIG Cymru a chwmnïau Unol Daleithiau America. Teithiodd tîm Gogledd America i Gymru hefyd i gwrdd â rhanddeiliaid allweddol a chlystyrau blaenoriaeth a chynnal digwyddiadau rhwydweithio 1:1 oedd yn darparu cymorth i dros 20 o gwmnïau sy'n awyddus i allforio i UDA a Chanada.

Roedd y tîm hefyd yn bresennol ac yn cefnogi Gŵyl Cymru Gogledd America. Drwy gefnogaeth Llywodraeth Cymru, cynhaliodd yr Ŵyl y digwyddiad stryd 'awyr agored' cyntaf erioed i ddathlu cerddoriaeth Gymreig ar strydoedd Lincoln, Nebraska. Aethom i Uwchgynhadledd Arloesedd Earthshot a chymryd rhan ar banel (gyda chyn is-lywydd UDA, Al Gore) yn ystod Wythnos Hinsawdd Efrog Newydd.

Cafodd bwyd a diod o Gymru eu hyrwyddo yn sioe Bwyd yr Haf yn Ninas Efrog Newydd a derbyniad 'Blas ar Gymru' yn neuadd breswyl Consul General yn Efrog Newydd a oedd yn cysylltu cynhyrchwyr â phrynwyr.

Ar gyfer mis Pride yn Unol Daleithiau America, ymunodd y swyddfeydd â dathliadau lleol yn Washington DC, Dinas Efrog Newydd a Chicago, gan weithio i godi proffil Cymru a'n huchelgais i fod y wlad fwyaf cyfeillgar i bobl LHDTC+ yn Ewrop.

Canolbwyntiodd y gweithgarwch yng Nghanada ar y sector creadigol yn ystod ail hanner y flwyddyn. Bu'r swyddfa'n gweithio mewn partneriaeth â FOCUS Cymru i gyflwyno derbyniad swyddogol 'Wales at BreakOut West' ar noson agoriadol y gynhadledd gerddoriaeth ym mis Hydref ac arddangosfa gerddoriaeth a derbyniad Cymru yn M am Montreal ym mis Tachwedd. Helpodd y digwyddiadau i gryfhau ein perthnasoedd, cynyddu cysylltiadau, arddangos Cymru a hyrwyddo cerddoriaeth Gymraeg.

Roedd y swyddfa hefyd wedi cynnal dangosiad a derbyniad ar y cyd o ffilm o Gymru, 'Chuck Chuck Baby', yng Ngŵyl Ffilm Ryngwladol Ottawa gyda'r Dirprwy Uwch Gomisinydd. Roedd yn gyfle i ddathlu celfyddyd ffilm a chysylltu â phobl eraill sy'n mwynhau ffilmiau – gan arddangos Cymru mewn Gŵyl Ffilmiau Ryngwladol. Yn unol â chyfarwyddyd y Datganiad o Fwriad, rydym yn parhau i weithio'n agos gyda'r Llywodraeth ar ein Cais ar y Cyd am Gynigion, sydd bellach yn cael ei gynnal am y bedwaredd flwyddyn.

Dwyrain Canol Gogledd Affrica ac Asia (MENA)

Dechreuodd y paratodau ar gyfer ein presenoldeb yn COP28 Emiraethau Arabaidd Unedig yn gynnar, gan gynnwys cyfarfodydd rheolaidd â rhanddeiliaid y DU a Chymru i gynllunio a chefnogi elfennau o gynnwys Cymru a hyrwyddo Cymru fel cenedl sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Roedd hyn yn cynnwys ymgysylltu â chynrychiolwyr o fyd busnes, arloesi, y trydydd sector, Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol, Climate Cymru, Maint Cymru, nifer o brifysgolion Cymru a'r celfyddydau.

Yn y cyfnod cyn y Gynhadledd, ac yn ystod y Gynhadledd, helpodd y tîm i hyrwyddo cwmni ynni adnewyddadwy Dulas, Arloesedd Anadolol Cymru, EFT Consult, Infinite Renewables yn Abertawe, Coleg yr Iwerydd, Cyngor Dinas Abertawe, Prifysgol Abertawe a phartneriaeth Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant gyda KPMG/OSC/Augment City i ddatblygu gefell digidol o Abertawe, Prifysgol Bangor a phrosiect potio bioddiraddadwy Mbale. Rhoddwyd cymorth hefyd i swyddogion Newid Hinsawdd Llywodraeth Cymru a gymerodd ran mewn sesiynau llawn yn COP28. Bu'r tîm yn ymgysylltu â chyn Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, Sophie Howe, a gymerodd ran yn sesiynau panel Fforwm Dyfodol Dubai, a chyda chymorth y swyddfa, mae Sefydliad Dyfodol Dubai wedi cysylltu â Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i'w wahodd i gymryd rhan yn Fforwm Dyfodol Dubai 2024.

Roedd cwmnïau o Gymru yn bresennol ar deithiau masnach wedi'u trefnu gan Lywodraeth Cymru mewn nifer o arddangosfeydd a chynadleddau sydd wedi ennill eu plwyf ar draws yr Emiraethau Arabaidd Unedig. Mae'r rhain yn cynnwys Arab Health, Gulfood ac ADIPEC.

Helpodd y swyddfa dramor i gefnogi 15 o gwmnïau yn sioe ynni ADIPEC gydag 8 arall yn ymuno ag ymweliad marchnad allforio amlsector cydamserol, 13 o gynhyrchwyr bwyd a diod yn Gulfood a 21 o gwmnïau yn ymweliad marchnad allforio amlsector Arab Health a Dubai. Mae'r tîm wedi helpu dros 100 o gwmnïau gyda'u teithiau allforio dros y flwyddyn ddiwethaf ar draws amrywiaeth o sectorau ledled y rhanbarth.

Trefnwyd digwyddiadau rhwydweithio ar gyfer y teithiau masnach, gan gynnwys derbyniad yn Nerbynfa Llysgennad EF ar gyfer taith fasnach ADIPEC lle'r oedd y Llysgennad yn bresennol, a derbyniad yn Dubai ar gyfer taith fasnach Arab Health ar gyfer Cymru ar wasgar a chysylltiadau busnes. Hefyd, cynhaliodd y tîm ymweliad â'r farchnad allforio aml-sector â Qatar a thaith fasnach clwstwr allforio technoleg rithwir i'r Emiraethau Arabaidd Unedig, gan gefnogi 13 o aelodau'r clwstwr gyda gwybodaeth am y farchnad leol a chysylltiadau allweddol.

O ran buddsoddi, bu'r tîm yn hwyluso cyflwyniad ar brosiect radio-isotop niwclear ARTHUR gan Swyddfa'r Prif Gyngorydd Gwyddonol i Lysgennad Ei Fawrhydi yn Qatar, timau buddsoddi DBT yn yr Emiradau Arabaidd Unedig a'r Swyddfa Fuddsoddi. Roedd hyn yn dilyn diddordeb gan Awdurdod Buddsoddi'r Alban yn ystod ymweliad Gweinidog yr Economi â Chwpan y Byd yn 2022. Darparwyd cefnogaeth hefyd i 4 prosiect buddsoddi cyfalaf posibl.

“ Mae'r tîm wedi helpu dros 100 o gwmnïau gyda'u teithiau allforio dros y flwyddyn ddiwethaf. ”

Bu'r tîm yn cynorthwyo ymweliadau gan y Ganolfan Ragoriaeth Fyd-eang ar gyfer Rheilffyrdd i UAE gyda chyfarfodydd i fuddsoddwyr posibl a datblygu Memorandwm Cyddealltwriaeth gyda chwmni rheilffyrdd cenedlaethol yr Emiraethau Arabaidd Unedig.

Er mwyn helpu i ehangu ein cyrhaeddiad ar draws MENA, ac archwilio cyfleoedd pellach i Gymru, ymwelodd y swyddfa â Saudi Arabia a Kuwait ym mis Tachwedd i gwmpasu'r ddwy farchnad a datblygu rhwydwaith o gysylltiadau.

Drwy gydol y flwyddyn, mae'r tîm wedi bod yn allweddol yn darparu cymorth i Weinidogion Cymru ac yn hwyluso cyfarfodydd ynghylch y posibilrwydd o ailsefydlu llwybr Doha-Caerdydd.

Yn ystod ymgyrch hyrwyddo Cyrchfan y Dwyrain Canol yn yr Emiraethau Arabaidd Unedig a'r Alban, cefnogodd y tîm ddigwyddiadau lansio bwyd a diod Cymru mewn siopau archfarchnad allweddol ochr yn ochr â Chinio Bwrdd Cogyddion yn Dubai yn targedu'r sectorau gwestai, bwytai ac arlwyo. Bu Llysgenhadaeth Prydain yn arddangos bwyd a diod o Gymru ym Mharti Coroni'r Brenin ac arddangosodd Hybu Cig Cymru gig oen o Gymru yn Gulfood yn Dubai. Ail-ymunodd Daioni Organic â marchnad yr Emiraethau Arabaidd Unedig yn dilyn sioe fasnach Gulfood lwyddiannus yn Dubai y llynedd; mae ei gynnyrch llaeth organig bellach ar werth mewn siopau manwerthu mawr yn Dubai. Mae Edwards o Gonwy a dŵr Tŷ Nant hefyd wedi ymuno â marchnad yr Emiradau Arabaidd Unedig gyda chefnogaeth gan y swyddfa. Mae'r tîm hefyd yn helpu cwmnïau i fynd i'r afael â rhai rhwystrau mynediad i'r farchnad gan weithio gyda chydweithwyr DEFRA yn y rhanbarth.

Mae'r gwaith wedi parhau i adeiladu rhwydweithiau pobl ar wasgar yn yr Emiraethau Arabaidd Unedig a'r Alban. Bu'r tîm yn mynd i ddigwyddiadau rhwydweithio Canolfan y Dwyrain Canol Cymru Fyd-eang yn rheolaidd gyda phobl ar wasgar yn Dubai a chafodd cysylltiadau newydd eu creu gyda'r Cymry ar wasgar yn Academi Celfyddydau Perfformio Sharjah. Trefnodd y tîm ddigwyddiadau rhwydweithio busnes penodol ar gyfer y Cymry ar wasgar ac roedd cwmnïau Cymreig yn bresennol yn y rhanbarth drwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys defnyddio Cennad Llywodraeth Cymru ar gyfer yr Emiraethau Arabaidd Unedig i gadeirio cyfarfod bwrdd crwn busnes. Mae'r tîm hefyd yn cwrdd â'r Cennad yn rheolaidd ac yn cyfeirio allforwyr newydd ato am gyngor a chysylltiadau.

Mae swyddfeydd MENA wedi parhau â'u gwaith gyda Phrifysgolion Cymru. Rhoddodd y tîm gymorth i IBERS ynghylch cydweithio ar ymchwil ym maes technoleg amaeth a recriwtio myfyrwyr a chynorthwyo ymweliadau o Brifysgol Caerdydd i Qatar a Kuwait, yn ogystal ag ymweliadau Prifysgol Abertawe â'r Emiraethau Arabaidd Unedig. Mae'r tîm hefyd wedi rhoi cefnogaeth barhaus i Dîm Rhyngwladol Prifysgol Bangor ac wedi bod yn datblygu cysylltiadau cryfach â chyn-fyfyrwyr.

Gweithiodd tîm MENA gydag Amgueddfa Cymru i groesawu curaduron ac addysgwyr o Amgueddfa'r Celfyddydau Islamaidd yng Nghymru - gwaddol o ymweliad y Prif Weinidog â'r Alban yn ystod Cwpan y Byd FIFA 2022 - a chefnogi ymweliad tîm rygbi 7 bob ochr yr Urdd â'r Emiraethau Arabaidd Unedig wrth iddo gymryd rhan yng Nghwpan Rygbi 7 bob ochr Dubai.

Roedd yr agweddau diwylliannol eraill yn cynnwys cynllunio parhaus ar gyfer ymweliad Katara Cultural Village â Chymru, i ddatblygu ei bartneriaethau gydag Amgueddfa Cymru a sefydliadau diwylliannol eraill, a hwyluso galwadau rhwng Opera Cenedlaethol Cymru a Sefydliad Cerddoriaeth a Chelfyddydau Abu Dhabi i archwilio prosiectau cydweithredol posibl. Darparwyd cefnogaeth barhaus hefyd i grŵp jazz Celfyddydau Rhyngwladol Cymru a Burum ar gyfer ymweliad â Qatar i gymryd rhan mewn gŵyl jazz.

Yn ogystal â'r ymweliad o'r tu allan arfaethedig gan y Katara Cultural Village, cefnogodd y tîm ymweliadau mewnol Llysgennad EF Qatar â Chymru a Thywysog y Goron Bahrain â'r DU, gyda'r tîm yn briffio Tywysog Cymru i godi cyfleoedd yng Nghymru. Bu'r tîm hefyd yn arwain trafodaethau gyda Chyngor Busnes yr Emiraethau Arabaidd Unedig a Llysgenhadaeth yr Emiraethau Arabaidd Unedig i drafod ymweliad posibl â Chymru gan dîm Llysgenhadaeth yr Emiraethau Arabaidd Unedig yn Llundain gyda dirprwyaeth fusnes o'r Emiraethau Arabaidd Unedig.

Mae gennym bellach dîm wedi'i staffio'n llawn yn India sydd wedi gwneud ymdrechion sylweddol i greu cysylltiadau busnes a gwleidyddol, yn ogystal â lansio'r ymgyrch 'Cymru yn India', gyda 18 o ddigwyddiadau wedi'u cynnal yn chwarter cyntaf 2024. Lanswyd yr ymgyrch gan y Prif Weinidog a'r Gweinidog dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol mewn digwyddiadau Dydd Gŵyl Dewi ar yr un pryd yn Uchel Gomisiwn India yn Llundain ac ym Mumbai. Mae'n ymgyrch blwyddyn o hyd i hyrwyddo cysylltiadau rhwng 'Dwy Wlad Diwylliant ac Arloesi' gyda'r amcanion o feithrin cyfleoedd masnachu a buddsoddi newydd, hyrwyddo cysylltiadau diwylliannol, artistig ac addysgol, a chefnogi gweithgareddau gofal iechyd.

Drwy gydol y flwyddyn, trefnwyd cyfres o gyfarfodydd Bwrdd Crwn Buddsoddi Llywodraeth Cymru, a ddenodd dros 200 o gyfranogwyr. Cynhaliwyd y rhain mewn dinasoedd allweddol fel Mumbai, Bengaluru, Jaipur, a Thiruvananthapuram. Roedd y tîm hefyd yn bresennol mewn sawl arddangosfa, gan gynnwys Bengaluru Tech Week, cynhadledd seiberddiogelwch yn Delhi Newydd a nifer o ddigwyddiadau busnes ochr yn ochr â'r Adran Busnes a Masnach (DBT). Yn arbennig, yn Kerala, cynhaliodd y Gweinidog lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol y Conclaf Technoleg Feddygol Indo-Cymreig cyntaf dan faner 'Cymru yn India'. Ar ben hynny, bu'r Gweinidog yn ymgysylltu â nifer o bartneriaid allweddol sy'n cynnal presenoldeb sylweddol yng Nghymru, gan gryfhau'r cysylltiadau rhyngwladol hollbwysig hyn ymhellach.

Mae'r tîm wedi cefnogi nifer o fusnesau yng Nghymru sydd â'r potensial i allforio i India ar draws technoleg feddygol, awyrofod, ynni adnewyddadwy a bwyd a diod, gyda chynlluniau'n cael eu lansio ar gyfer taith fasnach i India ym mis Mai 2024. Bu'r tîm hefyd mewn digwyddiadau masnach byd-eang allweddol sy'n cael presenoldeb nifer o gwmmniau Indiaidd, gan gynnwys yn ADIPEC, Gulfood ac Arab Health. Ochr yn ochr â DBT, cefnogodd y tîm ddirprwyaeth o 20 o fusnesau Indiaidd a ddaeth i Wythnos Dechnoleg Llundain i ymweld â Chymru a gweld beth sydd gan Gymru i'w gynnig.

Drwy gydol y flwyddyn, gwnaethpwyd ymdrech sylweddol i godi proffil Cymru ledled India a hyrwyddo addysg, diwylliant, chwaraeon a'n gwerthoedd fel cenedl. Ffurfiwyd perthynas gref gyda deddfwyr Maharashtra ynghylch Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gyda dau ddeddfwr yn ymweld â Chymru ar genhadaeth canfod ffeithiau a chynhadledd ym Mumbai a gynhaliwyd gan Siaradwr y Cynulliad Deddfwriaethol ochr yn ochr â'r Gweinidog lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae Deddfwyr Maharashtra bellach yn archwilio eu fersiwn eu hunain o'r Ddeddf fel Bil Aelodau Preifat.

Mae'r tîm wedi gweithio'n agos gyda Chymru Fyd-eang ac amrywiol sefydliadau addysgol i wella cysylltiadau ag India. Mae eu hymdrechion wedi amrywio o helpu prosiectau ymchwil i gydweithio ar ddatblygiadau cwricwlwm a meithrin perthnasoedd gyda deorfeydd allweddol. Yn nodedig, cyfarfu'r Gweinidog lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol â T-Hub, un o ddeorfeydd busnesau newydd mwyaf y byd. Llwyddodd Cymru Fyd-eang i sicrhau Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda T-Hub, a oedd hefyd yn cynnwys ymweliad â Chymru ar gyfer trafodaethau busnes, lle gwnaethant ymuno â dathliadau Diwali y Prif Weinidog.

Gyda Chelfyddydau Rhyngwladol Cymru, Llenyddiaeth Cymru a'r Cyngor Prydeinig, bu Cymru'n flaenllaw yn un o wyliau llenyddiaeth mwyaf y byd yn Kolkata lle bu un o'n beirdd yn arwain trafodaethau ar iaith a hunaniaeth. Cefnogodd y tîm hefyd Dîm Criced Cymru dros 60 oed yn ystod ei gyfranogiad yng Nghwpan y Byd Chennai a chynhaliodd sawl trafodaeth gyda Chlwb Criced Morgannwg ar gefnogaeth yn y farchnad. Cymerodd Cymru ran hefyd yn Mumbai Pride, ochr yn ochr â diplomyddion o fwy na 10 o wahanol wledydd, a chynhaliodd dderbyniad LHDTC+ i arweinwyr cymunedol yn ystod ymweliad y Gweinidog Iechyd. Cefnogodd y Gweinidog hefyd y cyhoeddiad rhwng yr Urdd a Chynghrair Her y Dyfodol, mudiad sy'n ceisio cefnogi menywod a merched sydd wedi profi trais ar sail rhywedd a thrais rhywiol.

Mae'r tîm wedi gweithio'n helaeth gyda chydweithwyr Iechyd i gefnogi a chyflawni eu hamcanion yn India, gan gynnwys cyhoeddi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Cymru a Kerala ar recriwtio ymarferwyr clinigol sydd wedi'u haddysgu'n rhyngwladol yn ystod 2024-25, sy'n cynnwys hyd at 250 o nyrsys, meddygon a gweithwyr gofal iechyd proffesiynol eraill drwy weithredu fframwaith y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth. Yn ystod ei hymweliad ag India, cyfarfu'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol â Phrif Weinidog Kerala i lofnodi'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a chynhaliodd dderbyniad i deuluoedd nyrsys yng Nghymru ac i'r rheini a fydd yn dod i weithio yng Nghymru cyn bo hir. Mae digwyddiad recriwtio yn Kerala yn cael ei gynllunio ar gyfer mis Mehefin 2024.

“ Bydd sefydlu'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Cymru ac India dros y flwyddyn nesaf yn helpu i recriwtio ymarferwyr clinigol sy'n cynnwys hyd at 250 o nyrsys, meddygon a gweithwyr gofal iechyd proffesiynol eraill. ”

Yn Japan, mae'r gweithgarwch dros y flwyddyn wedi canolbwyntio ar gryfhau perthnasoedd gan gynnwys y rheini sy'n dilyn Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth Oita a lofnodwyd yn 2022. Roedd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cynnwys ymweliad dirprwyaeth Oita â Chymru ym mis Hydref ar gyfer cyfarfodydd gyda Llywodraeth Cymru, Amgueddfa Cymru, Undeb Rygbi Cymru a Phrifysgol Caerdydd, a phrosiect ar y cyd ag Acwariwm rhwng Umi-Tamago a Sw Môr Môn.

Cafwyd nifer sylweddol o ymweliadau o'r tu allan eraill â Chymru o Japan, gan gynnwys mewnfuddsoddiad, cysylltiadau ymchwil a datblygu â phrifysgolion, twristiaeth a diwylliant. Roedd yr ymweliadau busnes yn cynnwys Marubeni Europower, yr Is-Lywydd Gweithredol Daiwa House, Honda, Toshiba, Rohm, Sumitomo Electric Industries, NEDO, JETRO a Sefydliad Technoleg Kyushu gyda llawer yn dod â dirprwyaethau ehangach.

Mae gwaith masnach a buddsoddi wedi canolbwyntio'n benodol ar ynni adnewyddadwy eto eleni, yn bennaf o ran nodi cydweithio busnes ym mhrosiectau ynni gwynt ar y môr y Môr Celtaidd a chefnogi buddsoddiad mewn prosiectau yng Nghymru. Ym mis Chwefror a mis

Mawrth, aeth y tîm i seminar busnes Gwynt ar y Môr y Môr Celtaidd a hyrwyddo Cymru yn Wind Expo 2024. Dewiswyd Marubeni hefyd gan Ben-y-bont ar Ogwr i gyflwyno AEMS (System Rheoli Ynni Uwch) gan ddefnyddio Hydrogen Gwyrdd a gynhyrchwyd o dan brosiect a ariennir gan NEDO o Japan. Bydd hyn yn dod â buddsoddiad gwerth £147 miliwn i'r rhanbarth ac yn arwain at lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Llywodraeth Cymru a NEDO am y tro cyntaf.

Roedd gweithgaredd i hyrwyddo cryfderau Cymru mewn lled-ddargludyddion cyfansawdd yn faes ffocws arall i'r tîm, gan gynnwys cymryd rhan yn Semicon Japan ym mis Rhagfyr 2023 a chyflwyno seminar busnes ar electroneg pŵer ar y cyd â DBT a Cynghrair SiC. Hefyd, defnyddiodd y tîm Gytundebau Hiroshima y DU-Japan, a lofnodwyd ym mis Gorffennaf, i greu cysylltiadau rhwng Cymru a Japan ym maes seiberddiogelwch, gyda sefydlu Cyber Hiroshima (cangen Japan o Seiber Cymru) gan nodi carreg filltir yn natblygiad y berthynas rhwng Cymru a Japan yn y sector Technoleg.

Ym mis Hydref, gwnaethom gefnogi taith fasnach aml-sector 6 chwmni o Gymru i Tokyo, a oedd yn cynnwys derbyniad ar gyfer 60 o westeion ym mhreswylfeydd Llysgennad EF, a'r daith fasnach flynyddol ar gyfer bwyd a diod i FOODEX ym mis Mawrth.

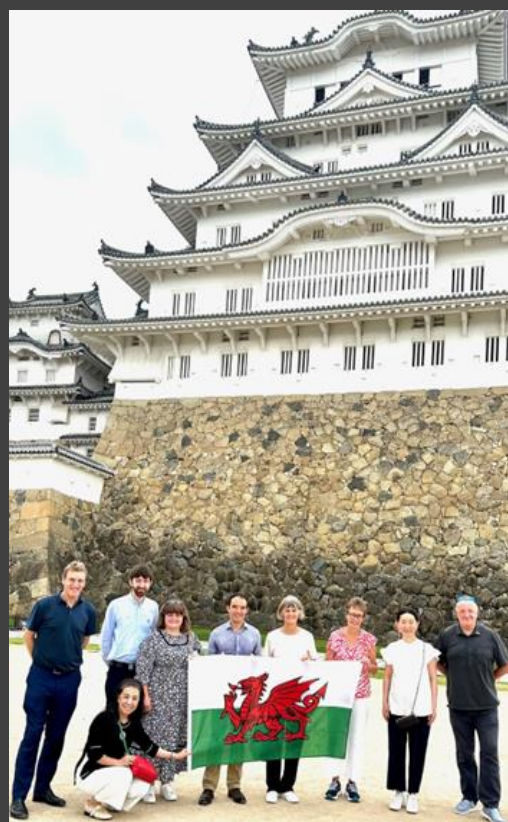

Mae ein buddsoddiad yn ein cysylltiadau â buddsoddwyr presennol o Japan wedi parhau drwy gydol y flwyddyn ac roeddem yn falch bod Panasonic wedi cadarnhau ei ymrwymiad parhaus i Gymru drwy gyhoeddi hyd at £20 miliwn o fuddsoddiad yn ei gyfleuster yng Nghaerdydd i gyflwyno system bŵer sero net o'r radd flaenaf, fel rhan o'i huchelgais i ddefnyddio'r safle fel canolfan ragoriaeth ar gyfer technolegau gwyrdd yn y DU.

“ Mae Panasonic wedi cadarnhau ei ymrwymiad parhaus i Gymru drwy gyhoeddi hyd at £20m o fuddsoddiad yn ei gyfleuster yng Nghaerdydd. ”

Mae system hunangynhaliol Panasonic yn defnyddio generaduron celloedd tanwydd hydrogen, generaduron ffotovoltaidd, a batris storio, a bydd yn cryfhau safle Panasonic fel cyflenwr allweddol i helpu cwsmeriaid i gyflawni sero net.

Parhaodd y tîm i gefnogi'r gwaith o gryfhau cysylltiadau rhwng rhanbarthau unigol Cymru a Japan. Llofnododd Prifysgol Aberystwyth Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn 2023 gyda Phrifysgol Oita ac adnewyddu Memoranda gyda thref Yosano a choleg Matsumoto yn Nagano i barhau â rhaglenni ysgol haf, tra bod tref Yosano yn Kyoto hefyd wedi llofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gydag Aberystwyth ar heddwch a chyfeillgarwch. Ym mis Medi, croesawodd Himeji ymweliad gan Faer Conwy i ddathlu 30 mlynedd o achrediad Treftadaeth Ddiwylliannol y Byd UNESCO ar gyfer ei gastell, sydd wedi'i gefeillio â Chastell Conwy. Cyfarfu'r Maer ag asiantau teithio o Japan, ymweld ag ysgolion elfennol lleol ac ymuno â chinio rhwydweithio busnes ein swyddfa yn Japan, a oedd yn cynnwys Siambr Fasnach Himeji a chwmnïau mawr o Japan a oedd yn canolbwyntio ar brosiectau datgarboneiddio.

Ffocws cynyddol y tîm fu cynyddu ymwybyddiaeth o Gymru fel cenedl sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Bu'r tîm yn arddangos mewn digwyddiad ar Ddiwrnod y Ddaear yn Tokyo gyda Pharc Coedwig Afan, a sefydlwyd yn Japan gan y diweddar C.W. Nicol, a siaradodd am fioamrywiaeth. Cynhaliwyd cyfarfodydd hefyd gyda seneddwr a chyrrff anllywodraethol sy'n awyddus i ddysgu mwy am brofiad Cymru o weithredu ei Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Ym mis Ionawr a Chwefror, cyfarfu'r tîm â Llywodraeth Hokkaido a sefydliadau sy'n cynrychioli cymuned frodorol Japan - yr Ainu - i dynnu sylw at ein cefnogaeth i ieithoedd lleiafrifol a thrafod cyfleoedd i gydweithio.

Mae rhan o'r flwyddyn hefyd wedi bod yn paratoi ar gyfer presenoldeb Cymru yn Osaka EXPO 2025 ac ymgyrch Cymru yn Japan 2025.

Yn Tsieina, dyma'r flwyddyn gyntaf ar ôl codi cyfyngiadau symud Covid-19, ac roedd 2023-24 yn cael ei sbarduno'n bennaf gan ofynion marchnad y sector addysg yng Nghymru. Cafwyd cefnogaeth sylweddol drwy gydol y flwyddyn i hyrwyddo prifysgolion a cholegau Cymru ar amrywiol raglenni ar y cyd, chwaer-ysgolion, partneriaethau recriwtio myfyrwyr, prosiectau ymchwil, a datblygu rhwydwaith o gyn-fyfyrwyr.

Yn y cyfamser, mae llawer o ymdrech wedi'i gwneud i baratoi ar gyfer bodloni gofynion y dosbarth canol sy'n dod i'r amlwg, fel cynnyrch premiwm i ddefnyddwyr, gofal a gwasanaethau meddygol ac iechyd y cyhoedd, yn ogystal â hyrwyddo twristiaeth, meysydd cerbydau ynni newydd ac electroneg defnyddwyr.

Wrth adlewyrchu'r gofynion a osodwyd gan y sefydliadau addysg, roedd llawer o ymweliadau â Tsieina yn ymwneud yn bennaf â'r sector addysg. Roedd y tîm yn cefnogi pob ymweliad ac yn cynnal digwyddiadau hyrwyddo addysg yn y farchnad. Dyma rai o'r uchafbwyntiau:

- Coleg Castell-nedd Port Talbot: dau ymweliad marchnad â Gogledd Tsieina a Shanghai - cynhaliwyd 30 o gyfarfodydd, a llofnodwyd 8 Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth. Sefydlwyd un ganolfan ranbarthol Canolfan Ragoriaeth NPTC ar gyfer Addysg Alwedigaethol Brydeinig yn Tsieina (CEBVEC) yn Shanxi, a sefydlwyd Canolfan Addysg Alwedigaethol Brydeinig-Sino ar gyfer Addysg a Yrrir gan Ddiwydiant yng Nghastell-nedd Port Talbot gan bartner (First Landing) o Beijing, gan adeiladu sylfaen a llwyfan da i NPTC gynnal gweithgareddau cynhyrchu refeniw yn barhaus yn y dyfodol, gan gynnwys hyfforddiant athrawon, cyfnewid myfyrwyr, mapio a rhaglen ddatblygu ar y cyd.
- Ymwelodd Coleg Caerdydd a'r Fro â Chengdu ym mis Mawrth a mis Mehefin i lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda'r Grŵp Addysg Fan-Mei. Mae eu rhaglen addysg ar y cyd ar beirianeg awyrennau i fod i gael ei chymeradwyo cyn bo hir.

- Trefnwyd pedwar digwyddiad hyrwyddo addysg uwch yn Chongqing a Kunming ym mis Mai, gan greu platfform i 8 o brifysgolion Cymru ymgysylltu ag asiantau, awdurdodau addysg a phrifysgolion yn y rhanbarth. Mae'r cyfleoedd a gynhyrchwyd yn cynnwys Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Prifysgol Glyndŵr Wrecsam a Phrifysgol Coedwigaeth y De-orllewin ar raglenni addysg ar y cyd mewn Peirianeg Adnewyddadwy a Chynaliadwy.
- Ymwelodd Prifysgol Caerdydd â Shanghai a Beijing ar gyfer digwyddiadau Cynfyfyrwyr a arweiniodd at gynyddu'r gronfa ddata o gynfyfyrwyr 120 a chynyddu dilynwyr WeChat i 5,000.
- Cynhadledd Prifysgol Caerdydd ar 'Ddiogelu Bioamrywiaeth a Lliniaru Tlodi drwy Gynllunio a Dylunio Trefol' yn Guizhou i gyflwyno datblygiadau Cymru ym maes datblygu cynaliadwy a gwarchod bioamrywiaeth.

Roedd nifer o ymweliadau â Chymru, gan gynnwys Adran Addysg Talaith Yunnan â Phrifysgol Glyndŵr Wrecsam, dirprwyaeth o Brifysgol De-orllewin Jiaotong â Phrifysgol Caerdydd. Bu'r tîm hefyd yn cefnogi'r ysgol haf gyntaf o Ysgol Uwchradd Chongqing Rhif 1 gyda Choleg Gŵyr, wedi'i hariannu drwy Taith.

Ar yr ochr fasnach, mae'r llwyddiant nodedig yn cynnwys Health & Her yn llofnodi ei gontract cyntaf a Green Earth yn cyrraedd cytundeb dosbarthu unigryw. Yn ystod y flwyddyn, aeth y tîm i 7fed Cyngres Gwybodaeth y Byd yn Tianjin, Expo Uwch-Wasanaeth Ryngwladol Tsieina yn Beijing, Ffair Offer Meddygol Tsieina yn Shanghai, Smart China Expo yn Chongqing, Bwyd a Gwesty Tsieina yn Shanghai, Alcoholic Expo yn Guizhou, a Gwobrau DRiNK yn Xiamen, i hyrwyddo a nodi cyfleoedd masnach. Aeth y tîm hefyd i Ffair Ryngwladol Tsieina ar gyfer Masnach mewn Gwasanaethau yn Beijing. Darparwyd cymorth allforio i gwmnïau o Gymru ar draws amrywiaeth o sectorau targed gan gynnwys technoleg feddygol, technoleg werdd, TG, cynhyrchion defnyddwyr, bwyd a diod a TVET. Fe wnaeth y tîm hefyd recriwtio 4 o brynwyr Tsieinaidd i fod yn bresennol yn BlasCymru ym mis Tachwedd.

Yn sgil buddsoddi, cynhaliodd y tîm y berthynas â buddsoddwyr presennol gan gynnwys HKC ac ABClonal i archwilio cyfleoedd ail-fuddsoddi. Mae'r tîm hefyd wedi mynd ati'n rhagweithiol i ddod o hyd i arweinwyr mewnfuddsoddi newydd. Cynhyrchwyd chwe arweinydd newydd, gyda dau o'r sector modurol. Mae'r tîm yn gweld potensial mawr i Gymru yn y sectorau cerbydau trydan a modurol, gan fod moduron yn disodli eiddo tiriog

“ Darparwyd cefnogaeth sylweddol i'r sector addysg uwch gan helpu i sefydlu cytundebau cydweithredu, rhaglenni ar y cyd ac ymweliadau. Yn ystod 2023 hefyd, cynhaliwyd yr ysgol haf gyntaf i Gymru o Chongqing, a ariannwyd drwy Taith. ”

fel prif ddiwydiant Tsieina. Datblygwyd perthynas dda gyda Chymdeithas Cynhyrchwyr Moduron (CAAM) Tsieina a Chymdeithas Peirianwyr Modurol Tsieina i osod y sylfaen ar gyfer gwaith yn y dyfodol.

Roedd y tîm hefyd yn bresennol yng Nghynhadledd Greater Bay Area yn Shenzhen, Bwrdd Crwn Technoleg Feddygol FDI yn Chongqing, a Salon Buddsoddi ar Dechnoleg ac Arloesi yn Chengdu, i hyrwyddo Cymru fel cyrchfan buddsoddi, a bu'n gweithio gyda DBT i ddod â dirprwyaeth Electroneg Defnyddwyr a Roboteg i Gaerdydd ym mis Mawrth.

Wrth i Tsieina gael gwared ar ei chyfyngiadau teithio cysylltiedig â Covid, dechreuodd y tîm hyrwyddo twristiaeth a thynnu sylw at adnoddau antur awyr agored yng Nghymru fel pwynt gwerthu unigryw. Gweithiodd y tîm gyda Kendal China a Visit Britain ar nifer o ddigwyddiadau all-lein. Arweiniodd hyn at Kendal China yn dod â dirprwyaeth fusnes ar daith archwilio a chydweddu busnes 7 diwrnod i Ogledd Cymru ym mis Hydref. Mae Kendal China yn datblygu ac yn hyrwyddo taith gerdded newydd i'r DU, gan gynnwys aros yn Eryri am 3 noson.

O ran cysylltiadau rhanbarthol, bu'r tîm yn rhan o ymweliad Cyngor Dinas Caerdydd â Xiamen i ddatlu 40fed Pen-blwydd Cysylltiadau Chwaer Ddinas Caerdydd-Xiamen a chafodd 5ed pen-blwydd chwaer-gysylltiadau rhwng Abertawe a Wuhan eu hyrwyddo hefyd. Trefnwyd ymweliadau cyfnewid o Xiamen i Gaerdydd ac o Wuhan i Abertawe i gryfhau'r cysylltiadau rhanbarthol.

Ymhlith y gweithgareddau eraill i godi proffil Cymru roedd presenoldeb yn seremoni Coroni'r Brenin a pharti Pen-blwydd y Brenin yn Beijing, Shanghai, Chongqing, Guiyang, Kunming, a Chengdu, lle bu'r tîm yn croesawu'r Cymry ar wasgar, cyn-fyfyrywyr a chysylltiadau busnes allweddol.

3. Astudiaethau Achos

Cymru yn Ffrainc 2023-24

Roedd Cymru yn Ffrainc yn fenter gydweithredol a gafodd ei chreu gan Lywodraeth Cymru i dynnu sylw at adnoddau a chanolbwyntio ar Ffrainc.

Ceisiodd y flwyddyn ddefnyddio cyfleoedd codi proffil Cwpan Rygbi'r Byd a gweithio gyda phartneriaid o fewn a'r tu allan i'r llywodraeth i godi proffil Cymru yn Ffrainc ac ar lwyfan y byd, gan hyrwyddo amcanion cysylltiadau economaidd a rhyngwladol drwy ddarparu ysgogiadau strategol gyda dinasoedd ffocal a sectorau blaenoriaeth lle gellid sbarduno partneriaethau hirdymor, teg a chynaliadwy.

Roedd hyrwyddo gwerthoedd Cymreig cyfoes ar lwyfan rhyngwladol yn ganolog i'r holl weithgareddau, gyda lleisiau ifanc, ethnig amrywiol, benywaidd a LGBTQI+ yn cael eu llwyfannu drwy gydol y rhaglen yn ogystal â chodi ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg, ei hanes a'i diwylliant yn gyson. O safbwynt busnes, gwnaethom gynnal ein hymrwymiad i sicrhau twf economaidd a sero net drwy ynni gwyrdd, datgarboneiddio a pholisïau cynaliadwy ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mae Ffrainc yn bwerdy economaidd i Gymru; mae 80 o gwmnïau Ffrengig yn gweithredu yng Nghymru, gan gyflogi dros 10,000 o bobl. Ffrainc hefyd yw'r brif gyrchfan allforio ar gyfer bwyd a diod o Gymru.

Yn gyffredinol, cefnogodd y flwyddyn bum taith fasnach i Ffrainc, pedair dirprwyaeth fewnol a saith ysgogiad strategol yn y gofod ynni gwyrdd ac ynni adnewyddadwy morol. Roedd hyn yn cynnwys symposiwm wedi'i drefnu a'i arwain gan y Prif Weinidog yng Nghymru a oedd yn adeiladu ar flwyddyn o ymgysylltu penodol gyda'r un ar ddeg o gwmnïau Ffrengig a'r ddirprwyaeth o Gymru a oedd yn bresennol.

Roedd llawer o brosiectau diwylliant, chwaraeon ac addysg y flwyddyn hefyd yn alluogwyr a oedd yn darparu

cyfle ymgysylltu neu godi proffil wedi'i dargedu at randdeiliaid economaidd blaenoriaeth uchel. Mae ffigurau cynnar yn dangos bod o leiaf £30 miliwn o fuddsoddiad wedi'i sicrhau yng Nghymru, gan gefnogi dros 1,000 o swyddi.

Mae diwylliant Cymru yn gryfder enfawr o ran hyrwyddo Cymru ar lwyfan y byd. Roedd artistiaid yn hanfodol i gefnogi nodau cysylltiadau rhyngwladol y flwyddyn – cawsom Dean Yell, y bît-bocsiwr o Dredegar yn diddanu Llysgenhadon a phwysigion diwydiant yn Llysgenhadaeth Prydain, Cwmni Dawns Genedlaethol Cymru yn perfformio hanner amser yn Stade de France oedd yn orlawn, a Hijinx yn rhannu arbenigedd mewn theatr anabledd yn Lille. Mae diwylliant Cymru wedi bod yn hanfodol ar gyfer codi proffil a sefydlu rhwydweithiau newydd.

Roedd cronfa ddiwylliannol galwad agored Cymru yn Ffrainc yn bartneriaeth arloesol rhwng y Cyngor Prydeinig yn Ffrainc a Chymru, Celfyddydau Rhyngwladol Cymru a Llywodraeth Cymru sydd:

- Wedi buddsoddi yn natblygiad rhwydweithiau celfyddydol a diwylliannol Cymreig yn Ffrainc, gan gynnwys partneriaeth am y tro cyntaf rhwng yr Eisteddfod Genedlaethol a Gŵyl Lorient Intercelutue.
- Arddangos ein diwylliant, ein treftadaeth a'n hiaith i gynulleidfaoedd newydd, gan gefnogi perfformiadau NoFit States yn Lyon a pherfformiad Gruff Rhys o'i albwm newydd ym Mharis.
- Hwyluso gwaith allgymorth a rhannu sgiliau, gan alluogi cwmni theatr Dirty Protest o Gasnewydd i weithio gyda cheiswyr lloches ifanc yng nghefn gwlad Ffrainc.

Daeth y flwyddyn i ben gyda benthyciad y naill ochr a'r llall o baentiadau gan Renoir a Van Gogh rhwng Cymru a Ffrainc, wedi'u galluogi gan bartneriaeth newydd rhwng Amgueddfa Cymru a Musée d'Orsay.

Mae sawl prosiect a hwylusir gan y flwyddyn Cymru yn Ffrainc yn cael eu cefnogi ymhellach gan y British Council UK France Spotlight, gan gynnwys cefnogi Cerddorfa Genedlaethol Gymreig y BBC i gydweithio ymhellach ag Orchestre National de Bretagne yn Rennes.

Roedd cyfleu ymrwymiad Cymru i symudedd ieuencid a darparu profiadau rhyngddiwylliannol rhwng y naill ochr a'r llall i bobl ifanc yng Nghymru a Ffrainc yn ffrwd waith hanfodol ar gyfer y flwyddyn.

Drwy gydol y flwyddyn Cymru yn Ffrainc, llwyddodd Urdd Gobaith Cymru i gynnwys dros 800 o bobl ifanc o Ffrainc mewn gweithgareddau Cymraeg ar draws Lorient, Nantes a Lyon. Mae'r Cyngor Prydeinig wedi llwyddo i ddatblygu 29 o bartneriaethau ysgolion newydd rhwng Cymru a Ffrainc, yn ogystal â chadarnhau gefeillio ysgol newydd rhwng Nantes a Chaerdydd. Roedd tîm Cymraeg2050 Llywodraeth Cymru wedi hwyluso gwersi Cymraeg mynediad agored i 70 o blant a phobl ifanc yn Nantes.

Mae gwaddol y gwaith hwn yn parhau. Gan ddefnyddio cyllid Taith, bydd yr Urdd yn cefnogi 100 o blant o Gymru i fynd i Wyl Lorient Intercliciente eleni, gyda phlant o Lydaw yn ymweld â Llangrannog.

Mae pencadlys UNESCO ac OECD ym Mharis, sy'n cynnig cyfle i ddefnyddio cysyniad Cymru yn Ffrainc fel man cychwyn ar gyfer codi proffil ymgysylltu mewn meysydd sydd o ddiddordeb i'r naill ochr a'r llall. Dechreuwyd y flwyddyn gyda dirprwyaeth o 15 o Gymru, dan arweiniad Prif Weinidog Cymru, yn arwain ar rwydweithio dysgu a chyfnewid gydag ysgrifenyddiaeth UNESCO a'r Aelod-wladwriaethau i nodi perthnasoedd newydd ym meysydd ieuencid, y celfyddydau, treftadaeth, gwerthoedd cymdeithasol ac adfywio iaith.

Arweiniodd Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol ar ymgysylltu â'r OECD ar economïau llesiant ac mae'n parhau i ddatblygu'r gwaith hwn drwy bartneriaeth ffurfiol gyda'r felin drafod Ffrengig '*Villes et territoires durables*' i hwyluso'r broseso gyfnewid dulliau dysgu polisi gyda chyrrff cyhoeddus Cymru a Ffrainc.

Roedd rhaglen helaeth gyda Llydaw yn dathlu cysylltiadau hanesyddol a diwylliannol Cymru ac yn cynnwys presenoldeb gwell gan Gymru yng Ngŵyl Lorient Intercelutue, gweithgareddau Cymraeg a llofnodi cynllun gweithredu diwygiedig yn swyddogol ar gyfer cydweithredu parhaus yn y digwyddiad diwedd blwyddyn yn Amgueddfa Cymru. Nod y flwyddyn oedd datblygu dulliau cydweithredu newydd yn y maes ynni gwyrdd ac arloesi, maes sydd â photensial economaidd a chymdeithasol sylweddol i Gymru.

Darparodd Cwpan Rygbi'r Byd gyfleoedd i fanteisio ar godi proffil chwaraeon i greu cysylltiadau newydd gyda dinasoedd â ffocws strategol yn Ffrainc. Roedd y rhaglen diplomyddiaeth chwaraeon a ddeilliodd o hynny yn blaenoriaethu datblygu perthynas, yn ogystal ag arddangos a chodi proffil sy'n sail i'r ymgysylltu ffurfiol o dri ymweliad Gweinidogol.

Roedd ymweliadau cwmpasu a nifer o bwyntiau ymgysylltu drwy gydol y flwyddyn yn cysylltu partneriaid o Gymru â chymheiriaid o Ffrainc ar gyfer ysgogi ar bob lefel o gymdeithas, o drafodaethau polisi rhwng awdurdodau lleol, i arddangosfeydd cerddoriaeth a phartneriaethau masnachol.

Parhaodd Celfyddydau Rhyngwladol Cymru i arloesi yn y gofod diplomyddiaeth chwaraeon, gan arwain rhaglen ddiwylliannol helaeth a gydlynodd â gweithgarwch yr Urdd a chyflwynodd arddangosfa gyhoeddus yn ardaloedd cefnogwyr artistiaid blaenllaw o Gymru, dirprwyaethau meithrin perthynas o gelfyddydau gweledol a dawns a busnes a arddangoswyd yng nghyngresau B2B yn Lyon a Pharis.

Mae Nantes yn ddinas o gelf a diwylliant gydag agenda cynaliadwyedd flaengar ac mae'r allgymorth rygbi yma wedi cynnal dau ddigwyddiad arddangos ar raddfa fwy, ochr yn ochr â rhaglen helaeth o ysgogi strategol a gweithgareddau wedi'u cyflwyno gan bartneriaid yn Llydaw a Nantes a oedd yn cynnwys allgymorth ysgolion gyda dros 800 o blant, digwyddiadau Cymraeg, lletygarwch rygbi, cynrychiolwyr, perfformiadau parth cefnogwyr a thrafodaethau bwrdd crwn busnes.

Un o'r uchafbwyntiau oedd Cyngor Caerdydd, Llywodraeth Cymru a Nantes Métropole yn cefnogi Clwb Ifor Bach a lleoliad yn Ffrainc, Stereolux, i gydweithio ar gynnal arddangosfa gerddoriaeth fyw lle chwaraeodd bandiau hip-hop a phync Cymreig ochr yn ochr â bandiau o Lydaw, Bordeaux a Nantes. Roedd y cyfle hefyd yn sbarduno partneriaeth am y tro cyntaf rhwng darlledwyr cenedlaethol yng Nghymru a Ffrainc, S4C a France3 (cwmni darlledu teledu am ddim cenedlaethol Ffrainc), a oedd yn bartner yn y gwaith o ffilmio a darlledu'r gig yn Gymraeg, Llydaweg a Ffrangeg.

Gan ddangos yr ymrwymiad i gydweithio, mabwysiadodd Cymru lleoliad lleol Maison de l'Europe fel Tŷ Cymru ar gyfer y twrnaint, gan weithredu fel canolfan ddiplomyddol dros dro. Drwy'r bartneriaeth, cynhaliodd y lleoliad fis o weithgareddau gan gynnwys gwersi Gymraeg mynediad agored, arddangosfa a digwyddiad rhwydweithio ac arddangosfa ddiwylliannol. Chwe mis yn ddiweddarach, mae ein cysylltiadau yno yn dal i gynnal ymholiadau gan bartneriaid Nantes ar gyfer ymgysylltu â Chymru.

Fel ail ddinas ffocws gweithgareddau diplomyddiaeth chwaraeon Cwpan Rygbi'r Byd, rhannodd Lyon werthoedd Cymru ar gynhwysiant, amrywiaeth a chynaliadwyedd a oedd, ynghyd â ffocws ar arddangos bwyd, yn fannau cyswllt yr oedd Cymru yn eu defnyddio i feithrin ymgysylltiad. Gweithiodd Llywodraeth Cymru ar y cyd â Hybu Cig Cymru, Arloesi Bwyd Cymru a Cité Internationale de la Gastronomie ar arddangosfa bwyd a diwylliant a gynhaliwyd gan y Gweinidog i ddatlu mai Ffrainc yw'r brif gyrchfan allforio ar gyfer cynnyrch o Gymru.

Cefnogodd yr Urdd gôr ieuenctid o 35 o Gymry o Gaerfyrddin i berfformio ar draws y ddinas gyda'r soprano enwog Jessica Robinson ac arweiniodd weithdai allgymorth mewn ysgolion uwchradd lleol. Rhoddodd raglen ddiwylliannol Celfyddydau Rhyngwladol Cymru lwyfan i Querin hefyd, dawnswyr cyfoes sy'n plethu dawnio gwerin Cymreig gyda bywyd nos cwiar, i arddangos yng ngŵyl Biennale enwog Lyon a pherfformio mewn ardaloedd i gefnogwyr.

Fel enghraifft fyd-eang o elfennau amlddiwylliannol ac amrywiaeth yn y celfyddydau, roedd ymgysylltiad Cymru â Marseille yn cynnwys perfformiad gan Jukebox o Butetown yng Nghaerdydd yn Vieux Port ac ymweliad gan Asiant Newid Cyngor Celfyddydau Cymru, a agorodd ddrysau i fwy o waith gyda'i gilydd i ddeall cyfleoedd i gefnogi amrywiaeth yn y celfyddydau.

Agorodd y flwyddyn Cymru yn Ffrainc a daeth i ben gyda Chymru yn croesawu dirprwyaeth o gysylltiadau busnes a diplomyddol o Ffrainc yn y Chwe Gwlad, gan ddangos pwysigrwydd manteisio ar gyfleoedd codi proffil chwaraeon i'r rhaglen ehangach. Mae'r tîm wedi comisiynu gwerthusiad o'r flwyddyn i'w gynnal i lywio a darparu tystiolaeth ar gyfer polisi yn y dyfodol a gwella ein dealltwriaeth a'n harbenigedd ym maes diplomyddiaeth chwaraeon ac arferion a pholisi cysylltiadau diwylliannol ar amrywiaeth o raddfeydd ac uchelgeisiau.

Cymru ac Affrica

Un o brif uchelgeisiau ein Strategaeth Ryngwladol oedd sefydlu Cymru fel cenedl sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Nod rhaglen Cymru ac Affrica Llywodraeth Cymru yw cyflawni'r uchelgais hon drwy ddatblygu partneriaethau cynaliadwy yn Affrica Is-Sahara, gan gefnogi Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig. Ers bron i 20 mlynedd, mae Cymru wedi bod yn datblygu ac yn dyfnhau cysylltiadau a phartneriaethau cymunedol neu sefydliadol gydag Affrica Is-Sahara. Mae partneriaethau'n nodweddu dull Cymru o ddatblygu rhyngwladol, gan rannu profiadau a gwybodaeth mewn ysbryd o barch a dwyochredd gan y naill ochr a'r llall.

Mae Cynllun Gweithredu Cymru ac Affrica (2020-25) yn nodi nifer o gamau gweithredu allweddol sy'n cefnogi Cymru i gyflawni'r uchelgais o fod yn genedl sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang.

Cafwyd nifer o lwyddiannau allweddol yn erbyn y camau gweithredu hyn yn ystod 2023-24, gan gynnwys gweithio'n agos gyda Masnach Deg Cymru, Fforwm Masnach Deg yr Alban a Llywodraeth yr Alban i ddatblygu meini prawf newydd i wledydd eu defnyddio wrth weithio tuag at eu statws Cenedl Masnach Deg a'i gynnal. Cynhaliwyd digwyddiad i dynnu sylw at y meini prawf newydd ac i ddathlu 15 mlynedd o fod yn Genedl Masnach Deg yng Nghymru yn y Senedd ym mis Gorffennaf 2023.

Trefnodd tîm Cymru ac Affrica hefyd 9 lleoliad Cyfleoedd Dysgu Rhyngwladol (ILO) llwyddiannus yn ystod 2023-24 – un yn Uganda, tri yn Namibia a phump yn Lesotho. Roedd gweithwyr proffesiynol o Gymru o wahanol sectorau ac ar wahanol gamau yn eu gyrfaedd yn gallu rhannu eu harbenigedd a helpu sefydliadau yn Affrica i wneud newidiadau cadarnhaol. Roedd y cyfranogwyr yn teimlo'r manteision hefyd, gan ddychwelyd adref gyda sgiliau newydd a safbwyntiau ffres sy'n eu gwneud yn fwy effeithiol yn eu rolau bob dydd.

Mae Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig yn cynnwys ymrwymiad cryf i gydraddoldeb rhwng y rhywiau – cydnabyddiaeth bod gan fenywod hawl i gael yr un hawliau a chyfleoedd â dynion, ac i fyw heb drais a gwahaniaethu. Mae Cynllun Gweithredu Cymru ac Affrica yn ymrwymo i weithredu ar rywedd a chydaddoldeb yn Uganda a Lesotho.

Yn ardaloedd Mbale a Masaka yn Uganda, mae menywod yn aml yn cael eu gwthio i'r cyrion mewn bywyd gwleidyddol, economaidd a chymdeithasol. Mewn prosiect peilot blwyddyn o hyd, nod Maint Cymru oedd cryfhau rôl menywod a merched wrth fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy – gan eu helpu i fod yn asiantau dros newid. Gyda chyllid gan Grant Grymuso Rhywedd Cymru ac Affrica, fe wnaeth Maint Cymru ddylunio'r prosiect ar y cyd â thri sefydliad partner: Mount Elgon Tree Growing Enterprise, Masaka District Landcare Chapter Leadership, a'r International Tree Foundation. Roedd eu gwaith yn cynnwys amrywiaeth o gynlluniau i gael effaith gadarnhaol ar fywydau menywod, eu teuluoedd a'u cymunedau.

Un o'r gweithgareddau mwyaf effeithiol oedd hyfforddi 44 o bencampwyr rhywedd – 25 o ferched ac 19 o ddynion. Roeddent yn cael cyfle i wella eu sgiliau cyfathrebu, gwaith tîm, cydlynw a rhwydweithio. Ar ben hynny, cafodd 40 o fenywod eu hyfforddi mewn arweinyddiaeth a gwneud penderfyniadau, ac roeddent yn gallu trosglwyddo eu hyfforddiant i 664 o fenywod eraill. Mae'r prosiect wedi creu cyfleoedd bywoliaeth cynaliadwy sy'n gallu gwrthsefyll yr hinsawdd, gan helpu menywod i gynhyrchu incwm drwy sefydlu gerddi cegin, tyfu cnau cashiw a chadw gwenyn. Rhoddwyd cyllid sbarduno, hyfforddiant ac offer hanfodol i'r cyfranogwyr. Drwy ddarparu mynediad haws at ddŵr glân, roedd y prosiect hefyd wedi helpu i wella ansawdd bywyd menywod yng nghefn gwlad Uganda – lle'r oedd rhai ohonynt wedi gorfod cerdded am hyd at bedair awr i gasglu dŵr yn y gorffennol. Nodwyd bod yr absenoldebau hyn o'r cartref yn achos rheolaidd dros drais yn y cartref. Cafodd 19 o gymdeithasau cynilo a benthycu lleol gymorth hyfforddi, gan fynd i'r afael â phynciau gan gynnwys llythrennedd ariannol, rheoli, cadw cofnodion ac adennill benthyciadau.

Roedd y prosiect yn herio ac yn newid agweddau at rywedd mewn cymunedau gwledig yn Uganda. Mae menywod bellach yn gallu prynu tir yn eu henwau eu hunain – arfer nad oedd yn cael ei ganiatáu o'r blaen. Mae'r cyfranogwyr wedi dweud eu bod yn fwy hyderus i wneud penderfyniadau, ar lefel y teulu a'r gymuned. Mae nifer o fenywod bellach yn bwriadu sefyll mewn etholiadau lleol. Yng Nghymru, mae'r straeon hyn wedi cael eu rhannu'n eang i godi ymwybyddiaeth o'r effaith y mae newid yn yr hinsawdd yn ei chael ar fenywod, a'u rôl wrth fynd i'r afael â'r argyfwng. Cynhaliwyd cyflwyniadau yn ystod digwyddiadau COP27 Ieuencid Cymru, uwchgyhadledd haf Hub Cymru Affrica, digwyddiadau i nodi Diwrnod Rhyngwladol y Menywod, ac ymweliadau ag ysgolion a grwpiau cymunedol. Mae Maint Cymru wedi ymgysylltu â dros 700 o bobl ifanc ac aelodau eraill o'r cyhoedd, gan gynnwys llawer o'r Affricaniaid sy'n byw yng Nghymru.

Cafodd nifer o sefydliadau yng Nghymru gyllid drwy raglen Cymru ac Affrica i gydweithio'n agos â'u partneriaid yn Affrica, i gyflawni prosiectau sy'n newid bywydau: darparu gwell bywoliaeth i fenywod, hyrwyddo'r broses o integreiddio rhywedd i frwydro yn erbyn effeithiau newid yn yr hinsawdd, a helpu merched i gwblhau eu haddysg. Er enghraifft, gan weithio gyda sefydliadau partner yn Uganda, lluniodd Maint Cymru brosiect a oedd yn grymuso menywod gwledig i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a materion cynaliadwyedd yn eu cymunedau. Roedd y prosiect hwn hefyd wedi helpu i weithio tuag at yr ymrwymiad plannu coed a nodir yn ein Cynllun Gweithredu, i gefnogi dosbarthu dros 3m o goed bob blwyddyn yn Uganda, gan weithio tuag at darged Maint Cymru o 50 miliwn o goed erbyn 2030.

Ym mis Mawrth, cefnogodd rhaglen Cymru ac Affrica Hub Cymru Affrica i gynnal digwyddiad dathlu hynod lwyddiannus a bywiog yn y Senedd. Roedd y digwyddiad hwn yn cydnabod gwaith caled, ymroddiad a chyflawniadau'r gymuned datblygu ac undod rhyngwladol yng Nghymru, sy'n gweithio'n ddiflino tuag at gyflawni Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig.

Perthynas Cymru â Birmingham, Alabama

Mae gan Gymru berthynas â dinas Birmingham, Alabama, sy'n mynd yn ôl ddegawdau. Deilliodd y berthynas o ymateb pobl Cymru i'r digwyddiadau trasig ar 15 Medi 1963, pan gafodd Eglwys y Bedyddwyr ar Stryd 16 ei bomio mewn gweithred o derfysgaeth goruchafol wyn gan y Ku Klux Klan. Lladdodd y ffrwydrad yn yr eglwys bedair o ferched oedd yn mynd i'r Ysgol Sul ac anafodd 22 o bobl eraill. Cafodd yr eglwys ei hun ei difrodi'n sylweddol, gwnaeth y bom dwll anferthol yn ei hochr, chwalwyd pob un o'r ffenestri a dinistriwyd wyneb Iesu ym mhrif ffenestr gwydr lliw'r eglwys.

Roedd y bomio'n foment arwyddocaol yn hanes Unol Daleithiau America, gan newid cwrs y mudiad hawliau sifil am byth ac, yn ôl llawer, daeth yn gatalydd ar gyfer Deddf Hawliau Sifil 1964 a Deddf Hawliau Pleidleisio 1965. Adroddwyd am y bomio yn rhyngwladol. Fel arwydd o undod â'r gymuned Affricanaidd Americanaidd yn Birmingham, cododd pobl Cymru arian i greu ffenestr gwydr lliw ar gyfer yr eglwys, wedi'i dylunio gan yr artist o Gymru, John Petts. Mae Ffenestr Cymru yn darlunio croeshoeliad Iesu Grist du, gyda'r llaw dde yn gwthio casineb ac anghyfiawnder i ffwrdd, a'r llaw chwith yn cynnig maddeuant. Cafodd y Ffenestr ei chyflwyno yn 1965 ac mae'n dal yn rhan ganolog o gymuned Eglwys Bedyddwyr Stryd 16.

Gan adeiladu ar y cyswllt hanesyddol rhwng Cymru ac Eglwys Bedyddwyr Stryd 16, bu gweithgarwch parhaus rhwng sefydliadau yng Nghymru a Birmingham, gan ganolbwyntio ar addysg a diwylliant. Mae swyddfa Atlanta Llywodraeth Cymru wedi gweithio i ddatblygu perthnasoedd a hwyluso cysylltiadau ers 2018. Mae rhanddeiliaid wedi mynegi diddordeb mewn datblygu'r berthynas â Chymru, o ystyried y cysylltiad naturiol hwn, ac mae cysylltiadau ar ddwy ochr yr Iwerydd wedi bod yn groesawgar ac yn frwdfrydig.

Ymwelodd y cyn Weinidog Addysg, Kirsty Williams, yn 2019. Datblygodd Prifysgol Alabama yn Birmingham (UAB) raglen astudio dramor flynyddol ym Mhrifysgol Aberystwyth, gan lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn 2020 ac yn 2022, daeth côr o Urdd Gobaith Cymru, sefydliad ieuencid cenedlaethol mwyaf Cymru, i ymweld â'r ddinas cyn i Gôr Gospel UAB ymweld â Chymru yn ystod haf 2023.

Yn 2023, nodwyd 60 mlynedd ers y bomio a chynhaliwyd cyfres o ddigwyddiadau yng Nghymru ac Alabama i nodi'r achlysur hwn. Un o'r partneriaethau diwylliannol sydd wedi tyfu dros y blynyddoedd yw'r bartneriaeth honno rhwng Prifysgol Alabama yn Birmingham (UAB) a'r Urdd. Ym mis Mehefin 2023, perfformiodd Côr Gospel UAB ledled Cymru, gan gynnwys yn Eisteddfod yr Urdd yn Llanymddyfri ac yn fyw ar S4C. Yng Nghaerdydd, perfformiodd Côr Efengyl UAB yn y Senedd mewn digwyddiad a gynhaliwyd gan y Prif Weinidog ac ym mhresenoldeb dau fab John Petts – dylunydd Ffenestr Cymru.

Ym mis Medi, teithiodd Gweinidog yr Economi i Alabama i lofnodi Cytundeb Cyfeillgarwch Rhyngwladol rhwng Cymru a Birmingham a nodi 60 mlynedd ers y bomio. Ar ben hynny, dilynodd raglen ehangach, gan gwrdd â busnesau a sefydliadau economaidd o'r rhanbarth, swyddogion blaenllaw o'r Unol Daleithiau, y Wladwriaeth a'r Ddinas ac arweinwyr o fudiad hawliau sifil Alabama. Bu'r Gweinidog yn siarad ochr yn ochr â Ketanji Brown Jackson, Barnwr Goruchel Lys yr Unol Daleithiau, yn sgil gwahoddiad gan Eglwys Bedyddwyr Stryd 16 wrth iddi goffáu 60 mlynedd ers y bomio.

Roedd cyfraniad y Gweinidog i'r seremoni hefyd yn gyfle i Gymru roi teyrnged i etifeddiaeth barhaus yr ymgyrch dros gyfiawnder hiliol y mae Birmingham wedi'i hyrwyddo, sydd wedi ysbrydoli pobl o liw ledled y byd, gan gynnwys yma yng Nghymru. Roedd yn gallu cwrdd â ffrindiau a theuluoedd y dioddefwyr a chyfleu neges o undod a chyfeillgarwch ar ran pobl Cymru. Mewn ennyd deimladwy yn ystod yr ymweliad, croesawyd y Gweinidog i gartref Lisa McNair a Kimberly Brock McNair, a gollodd eu chwaer 11 oed, Denise yn y bomio, a chyflwynodd rodd iddynt o Gymru. Clywodd hefyd am ymdrechion eu tad i ddogfennu'r Mudiad Hawliau Sifil a bywyd fel Americanwr Affricanaidd yn ystod y 1960au drwy ffotograffiaeth.

Dros y chwe degawd diwethaf, mae Cymru a Birmingham wedi meithrin perthynas ystyrion a hirsefydlog sy'n seiliedig ar gyfeillgarwch. Roedd ymweliad y Gweinidog yn gyfle i ffurfioli'r cyfeillgarwch hwn drwy lofnodi Cytundeb Cyfeillgarwch Rhyngwladol, rhwng Cymru a dinas Birmingham, gyda'r Maer Randall Woodfin yn lofnodi'r cytundeb ar ran Birmingham. Y gobaith yw y bydd y Cytundeb, yn y blynyddoedd i ddod, yn adeiladu ar y cysylltiadau hyn drwy feithrin mwy o gydweithio, gwella cyfnewidiadau diwylliannol, cefnogi cyfleoedd ar gyfer twf economaidd cryfach, a chreu manteision i'r ddau ranbarth ar draws meysydd allweddol y Celfyddydau a Diwylliant, Gwyddorau Bywyd a Gofal Iechyd, ac Addysg.

Fel symbol o'r cyfeillgarwch hwn, cymerodd y Gweinidog ran mewn seremoni cyflwyno coed ym Mharc Kelly Ingram, ochr yn ochr â Maer Woodfin. Roeddent yn rhoi pedair coeden er cof am y pedair merch a lofruddiwyd - Addie Mae Collins, Cynthia Morris

Wesley, Carole Robertson a Denise McNair. Dadorchuddiwyd plac coffa i nodi'r 60 mlynedd o gyfeillgarwch rhwng Cymru a Birmingham. Mae'r plac yn cynnwys testun Cymraeg a Saesneg – "Mewn undod mae nerth – Strength in unity" – roedd yr ymadrodd Cymraeg pwysig hwn yn ganolog i sylwadau'r Gweinidog yn y seremoni, y Cytundeb Cyfeillgarwch ei hun a chafodd ei gyfleu drwy gydol yr ymweliad.

Cymerodd y Gweinidog ran mewn sesiwn banel gyda gweithredwyr blaenllaw o fudiad hawliau sifil Birmingham yn y Sloss Furnaces hanesyddol. Roedd hwn yn gyfle i drafod profiadau go iawn a'r camau rydyn ni'n eu cymryd yng Nghymru ac Alabama i fynd i'r afael â hiliaeth. Roedd sgrysiâu ynghylch cyhoeddi Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol yn dangos ymrwymiad Cymru i gydraddoldeb. Roedd pobl ifanc o'r Urdd yn y sesiwn hefyd. Roeddent yn Birmingham i ddysgu am hawliau sifil a hyrwyddo neges Heddwch ac Ewyllys Da 2023 am wrth-hiliaeth.

Yn olaf, roedd cyfle i ddod â phartneriaid at ei gilydd a oedd wedi cefnogi'r ymweliad ac wedi datblygu'r Cytundeb Cyfeillgarwch. Cynhaliodd Sister Cities Birmingham dderbyniad coginio Deheuol traddodiadol ar gyfer rhanddeiliaid allweddol ar draws meysydd busnes, addysg a diwylliant ym mhartneriaeth Birmingham a Chymru. Roedd y digwyddiad yn gyfle i dreulio amser gyda gwirfoddolwyr ifanc o'r Urdd ochr yn ochr ag ymgyrchwyr hawliau sifil a'r partneriaid sy'n gyfrifol am ddarparu ein gweithgareddau cydweithredol.

Roedd hwn yn ymweliad cwbl ddifrifol i goffáu, ond hefyd yn ymweliad a oedd yn edrych ymlaen at ddyfodol gwell. Yn ogystal ag ysgogi prosesau cyfnewid yn y dyfodol, nododd cyfarfod bwrdd crwn gyda'r ecosystem fusnes yn Birmingham gyfleoedd addawol i ddatblygu cysylltiadau â Chymru mewn meysydd sy'n amrywio o oncoleg ac awtomeiddio ym maes gweithgynhyrchu. Roedd y Cytundeb Cyfeillgarwch Rhyngwladol yn ailddatgan ymrwymiad ar y cyd ar lefel wleidyddol a chymunedol i yrru'r berthynas yn ei blaen.

Dim ond ychydig ddyddiau ar ôl yr ymweliad hwn, daeth Llysgennad yr Unol Daleithiau i'r DU, H.E. Jane D. Hartley i Gymru. Trafododd y Llysgennad Hartley ddigwyddiad Coffáu Birmingham a mynegodd ddiddordeb mewn cefnogi ymdrechion i gryfhau'r cysylltiadau rhwng y ddwy gymuned i helpu i gynnal etifeddiaeth gadarnhaol i bobl yng Nghymru ac UDA, gan gryfhau'r cyfeillgarwch hwn ar bob lefel.

Lled-ddargludyddion Cyfansawdd – Cynnig Cymru

Mae Cymru YN gartref i'r clwstwr lled-ddargludyddion cyfansawdd cyntaf yn y byd. Mae'r clwstwr yn gartref i gwmnïau hynod arloesol, gweithwyr medrus, a gwaith ymchwil a datblygu uwch a arweinir gan y Brifysgol.

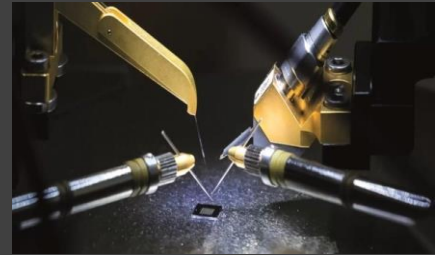
Mae'r clwstwr wedi cael ei nodi gan lywodraethau Cymru a'r DU fel ardal ar gyfer twf potensial uchel. Yn ne Cymru, mae'r clwstwr yn cael ei reoli gan fuddsoddwyr o UDA sy'n darparu swyddi o ansawdd uchel sy'n talu'n dda i'r rhanbarth. Ac ystyried hyn, a'r potensial mawr ar gyfer twf sydd wedi cael ei nodi, mae ffocws wedi bod ar hyrwyddo'r hyn sydd gan Gymru i'w gynnig yn y sector hwn, yn bennaf yn yr Unol Daleithiau, ond hefyd yn fyd-eang mewn digwyddiadau mewn marchnadoedd fel De Korea, Taiwan, Japan a'r Almaen.

Mae'r ffocws hwn ar y sector lled-ddargludyddion cyfansawdd eisoes wedi addo darparu mwy na \$300m o fuddsoddiad newydd i Gymru o UDA yn unig - gan gefnogi dros 600 o swyddi eleni a thros yr ychydig flynyddoedd nesaf. Mae rhagor o fuddsoddiadau i ddatblygu'r sector hefyd ar y gweill. Mae llawer o'r buddsoddiadau yn America yn deillio o feithrin perthynas rhwng Prif Weithredwyr cwmnïau mawr yn UDA a swyddogion Llywodraeth Cymru yng Nghymru a thramor.

Bu hefyd nifer o weithgareddau allanol yn ystod y flwyddyn i hyrwyddo'r sector ar raddfa fyd-eang.

UDA

Ym mis Mawrth 2023, ymwelodd Gweinidog yr Economi â KLA yng Nghaliffornia i drafod cynlluniau i fuddsoddi dros \$100 miliwn a chreu 200 o swyddi yn ei gyfleuster yng Nghasnewydd. Roedd cyfrinachedd masnachol, ac amseriad y cyfarfod, yn golygu nad oedd hyn wedi'i gynnwys yn adroddiad blynyddol 2022-23. Mae buddsoddiad KLA yn cynnwys cyfleuster ymchwil, datblygu a gweithgynhyrchu newydd.

Bydd y ganolfan arloesi newydd o'r radd flaenaf yn darparu dros 25,000 troedfedd sgwâr o ystafelloedd glân ar gyfer ymchwil a datblygu a thros 35,000 troedfedd sgwâr o neuaddau cydosod gweithgynhyrchu pwrpasol, gan gynnwys swyddfeydd, ystafelloedd glân, cyfleusterau storio a chymorth i ddarparu ar gyfer hyd at 750 o weithwyr.

Arweiniodd ymrwymiad gan Weinidogion, gan ategu'r berthynas o ddydd i ddydd a ddatblygwyd rhwng ein timau yn yr Unol Daleithiau a Chymru a'r cwmni at fuddsoddiad sylweddol yng Nghymru gan arweinydd byd-eang yn y sector. Mae Prif Swyddog Gweithredol KLA wedi canmol y sector yng Nghymru gan ddweud y gall y buddsoddiad fanteisio ar "gronfa dalent ddeniadol y rhanbarth ac elwa o ansawdd bywyd deniadol gyda mynediad at lawer o ddigwyddiadau chwaraeon rhyngwladol, parciau hanesyddol a gweithgareddau awyr agored".

Gan weithio gyda'n partneriaid, CS Connected, aeth tîm yr Unol Daleithiau i gynhadledd CS ManTech yng Nghaliffornia ym mis Mai 2023. Roedd y gynhadledd hon yn rhoi cyfle i ni adlewyrchu'r arloesedd o fewn cadwyn gyflenwi lled-ddargludyddion cyfansawdd Cymru.

Ym mis Gorffennaf 2023, aeth dirprwyaeth o Lywodraeth Cymru i gynhadledd Semicon West yng Nghaliffornia. Yn ystod y gynhadledd hon, cafwyd trafodaethau gyda buddsoddwyr presennol, buddsoddwyr newydd ac Adran Fasnach yr Unol Daleithiau. Ar sail cymeradwyaeth Llywodraeth y DU i allu lled-ddargludyddion cyfansawdd Cymru, buom yn gweithio gyda'r Adran Busnes a Masnach yn San Francisco – gan gymryd rhan yn rhai o'r ymweliadau a'r cyfarfodydd a drefnwyd gan DBT, ochr yn ochr â'n rhaglen ein hunain. O ganlyniad uniongyrchol i bresenoldeb yn y digwyddiad hwn, gallai un buddsoddwr yn yr Unol Daleithiau gyhoeddi buddsoddiad yng Nghymru yn 2025 gan greu 50 o swyddi. Mae hon yn bartneriaeth sector preifat-cyhoeddus unigryw sy'n cynnwys y cwmni, CS Catapult a phrifysgolion lleol, gan gyflwyno swyddi gwerth uchel i'n graddedigion.

Ym mis Hydref, ymwelodd tîm yr Unol Daleithiau ag Arizona gyda Swyddfa Prif Gonswl Prydain yn Los Angeles i ddysgu am y sector lled-ddargludyddion yn Arizona ac i godi proffil y sector yng Nghymru. Roedd Llywodraeth Cymru wedi noddi derbyniad ar gyfleoedd cydweithio rhwng dwy ochr yr Iwerydd

Gan weithio gyda Space Forge US (cwmni o Gymru sydd wedi ehangu i UDA) a Llywodraeth y DU, gwnaethom gefnogi digwyddiad ym mis Ionawr 2024 a oedd yn archwilio gweithgynhyrchu gofod – gan gynnwys gweithgynhyrchu lled-ddargludyddion. Roedd y diwydiant, NASA ac arweinwyr llywodraeth ffederal yn bresennol yn y digwyddiad.

Mae SEMI yn sefydliad yng Nghaliffornia sy'n hyrwyddo'r sector lled-ddargludyddion. Lansiodd SEMI UK ym mis Ionawr 2024 yng Nghastell Caerdydd gyda KLA a Gweinidog yr Economi. Cafodd ei greu i hyrwyddo sector lled-ddargludyddion y DU ac mae'n cynnwys uwch-lunwyr penderfyniadau o bob rhan o gwmnïau yn y DU ac yn rhyngwladol.

Ym mis Chwefror 2024, aeth tîm yr Unol Daleithiau i gynhadledd Photonics West yng Nghaliffornia gyda CS Connected. Roedd hyn yn gyfle arall i hyrwyddo'r clwstwr ar Arfordir y Gorllewin ac yn benodol i ddefnyddwyr lled-ddargludyddion.

Daeth y flwyddyn i ben pan gyhoeddwyd bod Vishay o Galiffornia wedi prynu Newport Wafer Fab. Bydd hyn yn golygu y bydd buddsoddiad o tua \$200m yn cael ei wneud i'r Fab a bydd 400 o swyddi'n cael eu diogelu. Cyhoeddodd Vishay ei fod yn barod i weithio gyda phrifysgolion lleol ar gyfleoedd ymchwil a datblygu. Ac ystyried llwyddiant y clwstwr, byddwn yn parhau i hyrwyddo'r clwstwr mewn digwyddiadau priodol yn UDA ac yn parhau â'n trafodaethau gyda buddsoddwyr a nodwyd ymlaen llaw.

Yn fyd-eang, nodwyd bod prinder sgiliau yn y sector hwn. Mae gan brifysgolion yn y clwstwr nifer o gyfleoedd hyfforddi yn ogystal â galluoedd ymchwil a datblygu uwch.

Drwy gydol y flwyddyn, mae swyddogion o Lywodraeth Cymru yng Nghymru a thramor wedi gweithio'n agos gyda CSConnected a phrifysgolion perthnasol ar anghenion busnesau. Gan weithio gyda'n gilydd, rydym wedi gallu gweithio'n uniongyrchol gyda busnesau ar becynnau hyfforddi pwrpasol sydd, yn eu tro, yn creu swyddi yng Nghymru.

Mae Deddf CHIPS yn UDA yn rhoi cyfle i brifysgolion Cymru gael eu hariannu i ymgymryd ag ymchwil a datblygu gyda phartneriaid Americanaidd. Rydym wedi bod yn gwneud gwaith cwmpasu gyda phrifysgolion yn UDA (yn Arizona yn bennaf) ar feysydd posibl o gydweithio rhwng prifysgolion Cymru ac UDA. Gan weithio gyda CS Connected rydym yn trefnu taith i brifysgolion Cymru ymweld ag Arizona yn y dyfodol i ddatblygu dulliau cydweithredu ymchwil posibl ymhellach.

Rydym hefyd yn gweithio gydag Astudio yng Nghymru a Chymru Fyd-eang ar gyfleoedd cyfnewid ac ymchwil a datblygu posibl ym maes gweithgynhyrchu a deunyddiau uwch a chynhyrchu lled-ddargludyddion. Byddai hyn yn golygu cyllid gan Lywodraeth Ffederal yr Unol Daleithiau ac mae trafodaethau ar hyn yn mynd rhagddynt.

Mae ffocws y gwaith ar led-ddargludyddion cyfansawdd wedi digwydd yn Unol Daleithiau America yn bennaf. Fodd bynnag, mae llawer iawn o waith wedi cael ei wneud mewn marchnadoedd eraill i ddangos gallu Cymru yn y sector hwn. Mae detholiad o weithgareddau isod:

Asia a'r Môr Tawel

- Awstralia - Ymweliad gan Uwch Gomisiynydd Awstralia ag Wythnos Dechnoleg Cymru i edrych ar gyfleoedd i gydweithio â chlwstwr lled-ddargludyddion cyfansawdd Awstralia.
- Japan - Mae Prifysgol Abertawe yn cynnal trafodaethau ar hyn o bryd ar raglenni cydweithio gyda chwmnïau o Japan. Mae buddsoddwyr o Japan wedi ymweld â Chymru i archwilio cysylltiadau ar gyfer electroneg pŵer a ffotoneg pŵer uchel o

ganlyniad i waith a wnaethpwyd gan swyddfa Llywodraeth Cymru yn Tokyo. Ymwelodd JETRO (Sefydliad Masnach Allanol Japan) â Llundain a chyfarfod swyddogion Llywodraeth Cymru. Ym mis Rhagfyr, aethom i Semicon Japan lle'r oedd gennym stondin yn y sioe a chynnal derbyniad yn Llysgenhadaeth y DU oedd yn canolbwyntio ar Electroneg Pŵer, lle'r oedd dros 100 o westeion yn bresennol.

- Taiwan - Ym mis Medi aethom i Semicon Taiwan, gan gefnogi cenhadaeth fasnach y DU o 18 cwmni a CSCConnected, i hyrwyddo cynnig Cymru.
- Malaysia - ymwelodd llywodraeth Sarawak (un o ranbarthau Malaysia) â Chymru dair gwaith, ynghyd ag aelodau'r clwstwr lled-ddargludyddion, i drafod cyfleoedd cydweithio a arweiniodd at lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda CSA Catapult.
- De Korea – Ym mis Chwefror, aethom i Semicon Korea i arddangos cynnig Cymru.

Ewrop

- Sbaen - Mae Cymru wedi lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda Chatalonia sy'n canolbwyntio ar led-ddargludyddion cyfansawdd. Mae Catalonia yn awyddus i ddatblygu ei chlwstwr ei hun. Aeth cynrychiolwyr o Wlad y Basg i Wythnos Technoleg Cymru. Roedd ganddynt raglen o gyfarfodydd gyda chlwstwr lled-ddargludyddion cyfansawdd Cymru.
- Gwlad Belg - Llofnododd Cymru Gynghrair Rhanbarthau Silicon Ewrop (ESRA) ym Mrwsel ym mis Medi, lle'r oedd Derek Vaugan yn bresennol i lofnodi ar ran Gweinidogion Cymru. Cymru oedd yr unig ranbarth yn y DU i gael gwahoddiad i lofnodi'r bartneriaeth gyda 26 o ranbarthau eraill ledled Ewrop. Mae hyn wedi arwain at gyfarfod cyntaf Gweithgor Sherpa a gynhaliwyd ym Munich i archwilio cyfleoedd cydweithio drwy Horizon ac IPCE.
- Norwy – gan weithio gyda CSCConnected, cymerodd swyddogion ran yn Wythnos Dechnoleg Oslo ym mis Medi, gan gyflwyno cynnig Cymru a chyfleoedd i gwmnïau gydweithio yn ogystal â mynd i weithdai ar ddeallusrwydd artifisial ac ynni.
- Yr Almaen - Mae Memoranda Cyd-ddealltwriaeth wedi'u lofnodi gyda Baden-Württemberg a Saxony gyda lled-ddargludyddion wedi'u cynnwys fel meysydd posibl ar gyfer cydweithio. Yn ogystal, lofnodwyd Datganiad o Fwriad gyda llywodraeth Bafaria ym mis Tachwedd. Roedd Gweinidog yr Economi yn bresennol yn y broses lofnodi, a aeth i Semicon Europa wedyn lle cyfarfu â chwmnïau gan gynnwys KLA. Arweiniodd Semicon Europa hefyd at gyfarfod gyda buddsoddwr sy'n awyddus i archwilio cyfleoedd yng Nghymru gan ei fod yn bwriadu agor canolfan arall yn y DU i gyd-fynd ag un o gyfleusterau presennol y DU.

Cyflwyno'r Byd i Gymru

Mae ein proffil rhyngwladol cynyddol yn cael ei adlewyrchu yn nifer yr ymweliadau diplomyddol a rhyngwladol â Chymru – dros 100 y llynedd. Rydym ni'n defnyddio'r cyfleoedd hyn i ddangos ein cryfderau a rhannu ein nod i fod yn genedl sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang.

Yn ogystal â nifer cynyddol o ymweliadau, rydym wedi gallu denu a chefnogi digwyddiadau dylanwadol sy'n cynnig cyfleoedd pwysig i ymgysylltu, gan ddangos ein hymrwymiad i fod yn genedl sy'n edrych tuag allan. Mae'r rhain yn gyfleoedd i Gymru rannu ein dulliau dysgu a dysgu gan eraill.

Cynnal cysylltiadau ag Ewrop

Mae croesawu ymwelwyr rhyngwladol a diplomyddol o Ewrop wedi bod yn rhan allweddol o'n gweithgarwch dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae llawer ohonynt wedi gwneud datganiadau pwysig am bwy ydyn ni, ein gwerthoedd a'n credoau cyffredin ac ymrwymiad i barhau i gydweithio.

Ym mis Mai 2023, fe wnaethom hwyluso Cynulliad Cyffredinol Comisiwn Bwa'r Iwerydd CPMR a gafodd ei gynnal yng Nghaerdydd - gan ddod â gweinidogion ac uwch swyddogion o ystod o ranbarthau'r UE ynghyd, yn ogystal â Québec, i drafod cydweithredu rhyngranbarthol cryfach yn ardal yr Iwerydd. Dyma'r tro cyntaf i'r Cynulliad Cyffredinol gael ei gynnal yn y DU ar ôl Brexit ac roedd yn gyfle pwysig i ddangos y gallwn barhau i gydweithredu ar fuddiannau a rennir ar ôl i'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd. Roedd Cymru'n gallu chwarae rhan ganolog yn y Cynulliad lle'r oedd Gweinidogion a Chynrychiolydd Llywodraeth Cymru ar Ewrop yn bresennol.

Cymru – cenedl sy'n arloesi ac yn gwrando

Rydym wedi cefnogi nifer o ymweliadau â Chymru sydd wedi trafod amrywiaeth o dulliau arloesol yma, gan gynnwys ein Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

sy'n torri tir newydd a gweithgareddau eraill fel ein Cynlluniau Gweithredu ar gyfer Pobl Wrth-hiliol a Phobl LGBTQ+.

Ym mis Tachwedd 2023, fe wnaethom gefnogi'r uwchgynhadledd 'Arweinyddiaeth ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol' ym Mhrifysgol Abertawe gyda'r Ysgrifennydd Hillary Rodham Clinton, a oedd yng nghwmni cyn-Lywydd yr Unol Daleithiau, Bill Clinton. Cymerodd y Prif Weinidog ran hefyd yn yr uwchgynhadledd gan siarad fel rhan o'r panel. Roedd y digwyddiad yn gyfle i siarad â chynulleidfa, a oedd yn cynnwys pobl ifanc a mynychwyr rhyngwladol ar-lein, am nifer o faterion sy'n dangos ein hymrwymiad i gyfrifoldeb byd-eang fel heddwch, cadernid cymunedol, newid yn yr hinsawdd a thechnolegau sy'n newid.

Defnyddio ein partneriaethau rhyngwladol i arddangos ein cryfderau

Fe wnaethom lofnodi nifer o gytundebau rhyngwladol newydd eleni, gan gynnwys Fflandrys, Baden-Württemberg, Silesia a Birmingham, AL, yn ogystal â bwrw ymlaen â'n cytundebau presennol. Rydym wedi manteisio ar y cyfle i groesawu dirprwyaethau o'n rhanbarthau partner i Gymru, gan rannu ein syniadau a'n syniadau arloesol.

Ym mis Hydref 2023, fe wnaethom groesawu dirprwyaeth o'n rhanbarthau blaenoriaeth i Wythnos Technoleg Cymru yng Nghasnewydd. Mae'r digwyddiad yn creu cyfleoedd i gysylltu pobl a busnesau ym maes Technoleg.

Drwy ganolbwyntio ar ddeallusrwydd digidol, seiber ac artiffisial, fe wnaethom wahodd cynrychiolwyr o Silesia, Catalonia, Gwlad y Basg, Fflandrys, Baden-Württemberg a Québec i ddod i'r digwyddiad a derbyniad rhyngwladol a gynhaliwyd gan y Gweinidog Iechyd.

Gwnaethom hefyd ddatblygu rhaglen bwrpasol y tu hwnt i'r digwyddiad a oedd yn cynnwys ymweliadau safle â diwydiannau allweddol yn Ne Cymru.

© Hawlfraint y Goron 2024

WG50081

ISBN Digidol 978-1-83625-181-1

This document is available in English

Tudalen y pecyn 62

YMGYSYLLTU RHYNGWLADOL GWEINIDOGOL**MAI 2024****YMWELIADAU MEWNOL**

- 02 Mai **Ymweliad y Brenin Letsie III o Lesotho â Chymru**
Cyfarfu'r Prif Weinidog â'r Brenin Letsie III o Lesotho yn ystod ei ymweliad â Chymru. Ymwelodd y ddirprwyaeth â Chymru i archwilio profiad Cymru o ddatblygu ynni adnewyddadwy, yn ogystal ag ailddatgan cysylltiadau presennol sy'n ymestyn dros 40 mlynedd.
- 14 Mai **Ymweliad Pennaeth Cenhadaeth Palesteina â Chymru**
Cyfarfu Prif Weinidog Cymru â Phennaeth Cenhadaeth Palesteina yng Nghaerdydd. Y brif eitem a drafodwyd oedd y sefyllfa yn Gaza.

YMWELIADAU ALLANOL

- 09 Mai **Ymweliad Prif Weinidog Cymru ag India**
Teithiodd Prif Weinidog Cymru i Mumbai i gynnal trafodaethau gyda TATA.

Vaughan Gething AS
Prif Weinidog
Llywodraeth Cymru

13 Mehefin 2024

Datganiad Rennes

Annwyl Vaughan

Dyma ysgrifennu atoch o ran Datganiad Rennes, y cytunwyd arno ym mis Awst 2023.

Byddwch yn ymwybodol i'r Pwyllgor gynnal gwaith monitro rheolaidd o **gytundebau dwyochrog rhyngwladol Llywodraeth Cymru**. Sylwaf fod Datganiad Rennes wedi'i ychwanegu'n ddiweddar at y dudalen we sy'n rhestru'r holl gyntundebau dwyochrog rhyngwladol.

Mae'r Pwyllgor wedi ceisio gwella argaeledd a thryloywder gwybodaeth am gysylltiadau rhyngwladol sydd ar gael i'r cyhoedd, ac rydym wedi croesawu'r agwedd gadarnhaol a fabwysiadwyd gan Lywodraeth Cymru pan fydd gwybodaeth wedi'i rhannu â ni. Braidd yn siomedig yw hi, felly, na chawsom ein hysbysu'n rhagweithiol am y cytundeb rhyngwladol hwn, yn enwedig o ystyried nifer y partneriaid rhyngwladol blaenoriaethol dan sylw – a hyd a lled y meysydd yr ymdrinnir â hwy – sy'n syrthio oddi fewn i gylch gorchwyl y Pwyllgor hwn.

Er mwyn llywio dealltwriaeth y Pwyllgor o Ddatganiad Rennes, byddwn yn ddiolchgar pe gallech chi gymryd y camau a ganlyn:

- Darparu copi o'r cytundeb i'r Pwyllgor hwn;
- amlinellu meysydd cyflawni blaenoriaethol Llywodraeth Cymru;
- cadarnhau pa gamau sy'n cael eu cymryd gan Lywodraeth Cymru o ganlyniad; a

- rhoi eglurhad inni o ran pam nad yw holl gytundebau dwyochrog rhyngwladol Llywodraeth Cymru – megis ei Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth â Llywodraeth Kerala, neu ei Chytundeb Cyfeillgarwch Rhyngwladol â dinas Birmingham, Alabama – wedi’u rhestru ar y dudalen ar y we.

Yn olaf, dyma obeithio, mewn ymateb, y byddwch yn ymrwymo i hysbysu’r Pwyllgor am yr holl gytundebau dwyochrog rhyngwladol a ddaw i ben gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol. Byddai hyn yn ein cynorthwyo i ddeall yn well beth yw canlyniadau diriaethol gweithgareddau rhyngwladol Llywodraeth Cymru, ac i ddathlu cysylltiadau rhyngwladol newydd Cymru.

Edrychaf ymlaen at gael eich ymateb erbyn 11 Gorffennaf 2024.

Yn gywir,

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

HK/MLW

5 Mehefin 2024

Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CAERDYDD
CF99 1SN

Annwyl Gadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 23 Mai 2024.

Rydym yn croesawu'r cyfle i ddarparu rhagor o wybodaeth am y Tendr Masnachfrait Cylchgronau ac yn ateb eich cwestiynau fel a ganlyn:

O ran y broses apelio i ymgeiswyr aflwyddiannus (hynny yw, yn dilyn y broses dendro yn 2023), nodwyd gennych i'r apelïadau gael eu gwranddo gan Gadeirydd y Panel Cylchgronau a Phennaeth yr Adran Datblygu Cyhoeddi. A allech gadarnhau pa rôl, os o gwbl, oedd gan y naill neu'r llall o'r personau hynny yn y broses gychwynnol o wneud penderfyniadau ynghylch dyfarnu grantiau?

Adolygwyd y cwynion a dderbyniwyd gan *Planet* a *New Welsh Review* gan Gadeirydd y Panel Cylchgronau (sydd hefyd yn Is-gadeirydd yr Is-bwyllgor Datblygu Cyhoeddi Saesneg annibynnol), a Phennaeth Datblygu Cyhoeddi y Cyngor Llyfrau.

Fel aelod o'r Is-bwyllgor Datblygu Cyhoeddi (Saesneg) mae gan Gadeirydd y Panel Cylchgronau hawliau pleidleisio llawn o ran dyfarnu grantiau a thendrau. Roedd yn rhan o'r penderfyniadau unfrydol a wnaed gan y panel llawn yn ystod rownd masnachfrait y cylchgronau. Cydlynir y broses gyfan gan y Swyddog Datblygu Cyhoeddi, sydd hefyd yn darparu'r ysgrifenyddiaeth. Mae aelodau eraill o staff y Cyngor Llyfrau yn mynychu'r cyfarfodydd fel arsylwyr a gallant ateb cwestiynau gan aelodau'r panel, ond nid oes ganddynt unrhyw hawliau pleidleisio. Yn gryno, roedd Pennaeth yr Adran Datblygu Cyhoeddi yn bresennol yn ystod pob cyfweiliad ond ni fu'n rhan o'r broses gwneud penderfyniadau.

Pryd, a pham, y penderfynodd y Cyngor Llyfrau gadw cyfran o arian o'r broses dendro yn 2023? Pam na ddosbarthwyd y cyllid hwn (gwerth tua £85,000 yn 2024) yn 2023?

Nid wnaed penderfyniad fel y cyfryw i gadw unrhyw arian, ond yn hytrach, dyna oedd canlyniad terfynol y broses a gynhaliwyd dros ddau ddiwrnod ar 9 a 10 Tachwedd 2023. Gwerthuswyd cyfanswm o 9 cais masnachfrait yn erbyn yr holl feini prawf perthnasol; nid oedd pump cais yn bodloni'r meini prawf hyn ac ni chawsant eu hariannu o gwbl; ariannwyd tri chais ond am lai o arian nag a wnaethpwyd cais amdano, ac ariannwyd un cais yn llawn. Unwaith roedd y penderfyniadau unigol hyn wedi eu dyfarnu, a chan gofio pwrpas y Grant Masnachfrait Cylchgronau, bu'r panel wedyn yn ystyried y cyllid nad oedd wedi ei ddyrannu a'r bylchau

thematig oedd yn parhau yn y portffolio. Daethpwyd i'r casgliad mai cynnig am un cylchgrawn llenyddol newydd fyddai'r ffordd orau o gyflawni gofynion y grant, a'r defnydd mwyaf effeithiol o arian cyhoeddus. Arweiniodd hyn, yn ei dro, at y tendr presennol a hysbysebwyd ym mis Mawrth 2024. Mae'r tendr hwn ar gyfer cylchgrawn newydd sbon ac roedd croeso i ymgeiswyr aflwyddiannus o'r rownd flaenorol wneud cais. Fodd bynnag, ni phenderfynodd yr un o'r ymgeiswyr aflwyddiannus fanteisio ar y cyfle newydd hwn.

Pa broses werthuso y mae'r Cyngor Llyfrau wedi'i chynnal o'i brosesau tendro dros y tair blynedd diwethaf?

Fel sefydliad bach sydd wedi profi cyllid wedi aros yn ei unfan am dros ddegawd, mae adnoddau'n gyfyngedig. Yn benderfynol o gadw'r costau gweinyddol mor isel â phosibl, rydym yn credu mewn dull ystywyth o werthuso ein prosesau dyfarnu grantiau sy'n digwydd drwy gydol y flwyddyn. Mae hyn yn golygu adolygu mewnol parhaus o'r canllawiau grant a'r telerau ac amodau, casglu adborth gan gyfranogwyr ac arbenigwyr allanol, a gofyn i'r is-bwyllgorau eu hadolygu a'u trafod yn rheolaidd.

Mewn llythyrau cynharach at y pwyllgor hwn, dyddiedig 20 Rhagfyr 2023 a 29 Ebrill 2024, amlinellwyd y broses a gynhaliwyd gennym yn ystod 2022 i adolygu'r drefn ariannu ar gyfer cylchgronau cyn y cyfnod tendro'r cylchgrawn nesaf yn haf 2023.

Roedd hwn yn cynnwys cyngor allanol annibynnol a lywiodd yr adroddiad mewnol a rannwyd gennym gyda'r pwyllgor hwn ym mis Ebrill a oedd yn cynnwys y modelau ariannu cyfredol; y cymhwystra, meini prawf a'r rhesymeg dros ariannu cylchgronau; lefelau ariannu; amodau gwaith mewn gweithle lle ariennir cylchgronau; fformatau cyhoeddi a hygyrchedd darllenwyr. Roedd gwella cynrychiolaeth deg o gefndiroedd a phrofiadau amrywiol mewn cylchgronau a ariennir hefyd wedi ei gynnwys yn y cwmpas gwaith. Yn dilyn adroddiad gan y Cyngor Llyfrau ar y maes hwn, gwneud argymhellion ar sut y gallai'r Cyngor Llyfrau gefnogi'r diwydiant yn well er mwyn ei wneud yn decach ac yn fwy amrywiol.

Roedd yr oriau sylweddol a dreuliodd ar adolygiad allanol o bob agwedd ar ein proses a thrafodaethau dilynol y Panel Cylchgronau a'r Is-bwyllgor llawn yn golygu bod y paratodau ar gyfer y cylch tendro hwn yn gadarn. Rydym yn hyderus bod ein canllawiau a'n prosesau ar gyfer y rownd ariannu hon yn cyd-fynd â'r ymrwymadau a wnaed yn ein cynllun strategol a'n rhwymedigaethau fel elusen gofrestredig. Mae ein holl brosesau yn cydnabod ein cyfrifoldebau ymddiriedol fel cyllidwr sy'n dosbarthu grantiau Llywodraeth Cymru; yn cymryd i ystyriaeth gapasiti a phwysau ar ymgeiswyr o ran amser a gweinyddu; bod yr iaith a ddefnyddir yn hygyrch a ddim yn cynnwys jargon.

Pa effaith y mae lefelau cyllid Llywodraeth Cymru yn y blynyddoedd diwethaf wedi'i chael ar ystod a maint y gwasanaethau y gall y Cyngor Llyfrau eu hariannu?

Ym mis Ionawr eleni, fe wnaethom ysgrifennu at y Pwyllgor hwn a nifer o weinidogion i ofyn am gefnogaeth i osgoi, neu o leiaf i leihau, y toriadau arfaethedig o 10.5% i'n cyllideb yn 2024/25, ond yn ofer. Daeth y toriadau hyn ar ben degawd o gyllid yn ei unfan ac yn ystod y cyfnod hwnnw mae costau cynyddol a phwysau chwyddiant difrifol wedi gwaethygu'r sefyllfa ariannol heriol iawn. Nodwyd yn fanwl effaith y toriadau hynny ar y sector yr ydym yn ei gefnogi ac ar ein sefydliad. Gweler isod rai enghreifftiau o ganlyniadau anochel y toriadau hynny:

- Mae degawd o gyllid sydd wedi aros yn ei unfan yn erbyn costau cynyddol a phwysau chwyddiant difrifol yn golygu bod y grantiau i'r sector cyhoeddi wedi bod yn gostwng i bob pwrpas. Mae'r grantiau hyn ar hyn o bryd ar yr un lefel ag yr oeddynt yn 2004. Mae pob ymdrech wedi ei wneud i gynnal y niferoedd o lyfrau a chylchgronau a

gynhyrchir ond nid yw hynny wedi bod yn bosibl ac mae'n dod yn fwyfwy anodd wrth i gyhoeddwr gael eu gwasgu rhwng y toriadau ar y naill law a phris chwyddiant yn cynyddu ar y llall.

- Cyflwynwyd enghreifftiau o'r pwysau hyn gan yr ymgyrch i ddiogelu cylchgronau Cymreig mewn llythyr agored at y Cyngor Llyfrau, Cymru Greadigol a Swyddogion Llywodraeth Cymru yr haf diwethaf. Roedd y llythyr yn pwysleisio bod yr amodau grant a'r lefelau cyllid y mae'r Cyngor Llyfrau yn gallu eu darparu "...wedi arwain at ras i'r gwaelod mewn amodau gwaith ar gyfer gweithwyr cylchgronau a gwefannau, a ffioedd isel ar gyfer cyfranwyr." Mae'n anochel, felly, y bydd yn rhaid i fodolau cyhoeddi addasu a / neu y bydd llai o deitlau yn cael eu cefnogi o gronfa o arian sy'n crebachu'n barhaus wrth i ni geisio cefnogi modelau busnes ac amodau gwaith teg a chynaliadwy.
- Yn ogystal â'r pwysau ar gylchgronau Saesneg, mae'n anochel y byddwn yn cefnogi llai o lyfrau Cymraeg, a thra bod y cylchgronau Cymraeg wedi eu harbed rhag toriad yn y flwyddyn ariannol hon, diolch i £100,000 grant-un-tro gan Lywodraeth Cymru, bydd yn rhaid canfod arbediad o 10.5% ar gyfer Ebrill 2025.
- Digwyddodd y toriad hwn yng nghyllid y Cyngor Llyfrau yn erbyn cynnydd digynsail mewn costau papur, costau argraffu a chostau postio gan wneud i elw oedd eisoes yn fach grebachu ymhellach. Disgwylir i'r codiadau hyn barhau gydol y flwyddyn ariannol hon.
- Mae'r Cyngor Llyfrau yn cefnogi nifer o swyddi golygyddol a marchnata gyda'r cyhoeddwr Saesneg. Yn wreiddiol, nod y grantiau oedd cefnogi 75% o'r costau cyflogi. Fodd bynnag, oherwydd pwysau chwyddiant a chystadleuaeth gynyddol yn y farchnad lafur mae hyn yn aml yn nes at 30% erbyn hyn. O'i gymharu â gweddill Ewrop, mae prisiau manwerthu llyfrau yn y DU wedi aros yn llonydd i raddau helaeth, gan arwain at leihad o hyd ym maint yr elw. Gydag amodau economaidd heriol a gwerthiant sefydlog flwyddyn ar ôl blwyddyn, mae llawer o gyhoeddwr wedi methu â chadw'r staff y bu iddynt eu hyfforddi a buddsoddi ynddynt, neu i recriwtio ar y lefel angenrheidiol o brofiad.
- Mae cystadleuaeth deg ac agored yn egwyddor hanfodol wrth ddyfarnu grantiau sector cyhoeddus. Mae cynnal cydbwysedd iach rhwng darparu cefnogaeth barhaus i gyhoeddwr sefydledig a sicrhau cyfleoedd i newydd-ddyfodiaid ffynnu yn golygu mwy o gystadleuaeth. Ynghyd â phwysau'r costau difrifol y mae'r sector wedi ei brofi, mae'n anochel y bydd yn arwain at lai o arian ar gael i gyhoeddwr unigol, darlunwr ac awduron.
- Un o swyddogaethau craidd Cyngor Llyfrau Cymru yw ariannu'r diwydiant cyhoeddi yng Nghymru ar ran Llywodraeth Cymru. Mae gennym ymrwymiad hirsefydlog i gadw costau gweinyddol mor isel â phosibl tra hefyd yn codi incwm trwy ein Canolfan Ddosbarthu sy'n hunan ariannu. Mae natur gyfunol ein sefydliad yn golygu y gallwn roi gwerth ychwanegol er mwyn gwneud i gyllid cyfyngedig fynd ymhellach, neu fel sy'n digwydd yn y Ganolfan Ddosbarthu, darparu cymorthdaliadau anuniongyrchol i gyhoeddwr trwy ddarparu gwasanaethau y codir tâl amdanynt ar y farchnad agored. Cryfder arall y sefydliad yw ein bod yn gallu cymryd trosolwg strategol, cysylltu ag ysgolion, llyfrgelloedd a darllenwyr i ganfod anghenion y farchnad nad ydynt o reidrwydd yn cyd-fynd â'r mentrau mwyaf proffidiol. Mae hyn yn golygu y gallwn ddefnyddio'r grant ar gyfer ymyriadau strategol pwysig fel y gyfres hynod lwyddiannus i ddysgwyr, Amdani, a ddatblygwyd mewn partneriaeth â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.
- Dros y deng mlynedd diwethaf mae niferoedd staff y Cyngor Llyfrau wedi gostwng o 50 i 36 a'r rhai yr effeithiwyd fwyaf gan y diswyddiadau oedd y cynrychiolwr gwerthu, swyddogion ysgolion a'r staff gweinyddol. O ganlyniad, mae ardaloedd llawer mwy yn cael eu gwasanaethu gan lai o bobl, sy'n arwain at lai o gymorth a

gwasanaethau i ysgolion, llyfrgelloedd a llyfrwerthwyr; mae tasgau gweinyddol naill ai wedi lleihau neu wedi eu hawtomeiddio gan olygu llai o gapasiti i ddelio â gweinyddu prosiect.

- Yn ychwanegol at yr effaith anochel y mae hyn yn ei gael ar y cymorth yr ydym yn gallu ei ddarparu i'r diwydiant llyfrau yng Nghymru, roedd y swyddi a gollwyd yn y Cyngor Llyfrau yn swyddi Cymraeg eu hiaith, yn cael eu talu'n deg ac wedi eu lleoli yng nghefn gwlad Cymru; mewn gweithle sy'n buddsoddi mewn hyfforddiant a sgiliau ac sydd wedi cefnogi'n rhagweithiol nifer o staff di-Gymraeg i ddod yn hyderus a gallu cynnal eu busnes drwg gyfrwng y Gymraeg.

Er gwaethaf yr heriau a amlinellwyd gennym, hoffem gydnabod a mynegi ein diolchgarwch am nifer o brosiectau ysbrydoledig y mae Llywodraeth Cymru wedi eu cefnogi yn y blynyddoedd diwethaf megis Ysgolion Caru Darllen, Iechyd Da, Rhyngom, Darllen yn Well, Cronfa Cynulleidfaoedd Newydd yn ogystal â chymorth brys yn ystod COVID a'r argyfwng costau byw. Cafodd yr holl fuddsoddiad hwn effaith gadarnhaol ac roedd mawr ei angen.

Fodd bynnag, nid yw'n mynd i'r afael â'r materion allweddol y mae ein sector, fel pob diwydiant creadigol, yn eu hwynebu. Gan fod yr amser datblygu a'r amseroedd arwain i mewn yn hir, mae angen sicrwydd cyllid ar y llinell sylfaen er mwyn cynllunio a buddsoddi mewn prosiectau, sgiliau a thalent newydd. Oherwydd ei natur, nid yw cyllid prosiect blynyddol un-tro gydag amseroedd gweithredu cyflym, yn mynd i'r afael â'r heriau hyn mewn unrhyw ffordd ystyrlon ac, yn y cyd-destun penodol hwn, gellir ei ddisgrifio fel plaster yn unig, er cymaint y croeso iddo mewn ffyrdd eraill.

Yn wir, gellid dadlau ei fod yn gwaethygu'r sefyllfa drwy agor y drws i'r dalent newydd y mae mawr ei hangen, ac eto nid oes gennym yr adnoddau yn eu lle i roi cymorth parhaus iddynt yn ogystal â pharhau i gefnogi'r busnesau sy'n darparu'r cynnyrch craidd. Mae'n anochel y bydd hyn yn arwain at benderfyniadau anodd a siomedigaethau wrth i gystadleuaeth gynyddu am yr arian cyfyngedig sydd ar gael.

Diolch am y cyfle i roi rhagor o wybodaeth ar y mater hwn.

Yr eiddoch yn gywir,

HELGARD KRAUSE
Prif Weithredwr

Ein cyf/Our Ref: AL1501

Delyth Jewell AS

Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

5 Mehefin 2024

Annwyl Delyth

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 8 Mai ynglŷn â diogelu'r casgliadau cenedlaethol.

Mae'r casgliadau cenedlaethol mae Amgueddfa Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru (y Comisiwn Brenhinol) yn gofalu amdanynt yn perthyn i bob un ohonom. Maent yn rhan annatod o'n treftadaeth ac rwy'n cymryd eu diogelwch o ddifri.

Ers cael fy mhenodi'n Ysgrifennydd y Cabinet ddiwedd mis Mawrth, rwyf wedi cyfarfod â Chadeiryddion a Phrif Weithredwyr Amgueddfa Cymru, y Llyfrgell Genedlaethol a'r Comisiwn Brenhinol. Rwyf wedi cael sicrwydd bod y casgliadau yn eu gofal yn ddiogel ar hyn o bryd. Fodd bynnag, rwy'n llwyr werthfawrogi bod angen cynllunio fel mater o frys i fynd i'r afael â phroblemau tymor hir mewn perthynas â chynnal a chadw. Rwyf wedi ymweld â'r Amgueddfa Genedlaethol, Caerdydd ac Amgueddfa Lechi Cymru ac rwy'n bwriadu ymweld â safleoedd eraill Amgueddfa Cymru cyn gynted ag y gallaf. Rwyf hefyd wedi ymrwymo i ymweld â'r Llyfrgell Genedlaethol a'r Comisiwn Brenhinol yn ystod toriad yr haf. Mae'r ymweliadau hyn yn fy ngalluogi i gwrdd â'r staff arbenigol sy'n gofalu am ein casgliadau cenedlaethol mor ddiwyd, i weld â llygaid fy hun unrhyw waith cynnal a chadw sydd ei angen.

Cynnal ystâd sy'n heneiddio

Mae Amgueddfa Cymru a'r Llyfrgell Genedlaethol yn wynebu heriau sylweddol o ran cynnal eu hadeiladau eiconig a hanesyddol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae fy rhagflaenwyr wedi cynyddu eu cyllidebau cyfalaf yn sylweddol. Y flwyddyn ariannol hon mae Amgueddfa Cymru yn derbyn grant cymorth cyfalaf gwerth £5,000,000, gyda £4,731,000 ohono ar gyfer cynnal a chadw. Mae hyn yn gynydd sylweddol o'r £600,000 a dderbyniwyd yn 2015/16. Mae Amgueddfa Cymru wedi derbyn grant cymorth cyfalaf gwerth cyfanswm o £22.5 miliwn yn y pum mlynedd hyd at a chan gynnwys 2024/25.

Mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn parhau i dderbyn £2,000,000 o gymorth grant cyfalaf y flwyddyn ariannol hon, gyda £1,695,000 ohono ar gyfer cynnal a chadw. Yn ystod y pum mlynedd hyd at a chan gynnwys 2024/25, mae'r Llyfrgell Genedlaethol wedi derbyn £11,765,000 mewn cymorth grant cyfalaf ar gyfer cynnal a chadw.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 70

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn ogystal â'u cymorth grant, rydym hefyd yn darparu cyllid grant arall i Amgueddfa Cymru a'r Llyfrgell Genedlaethol i fynd i'r afael â chynnal a chadw â blaenoriaeth, gwella eu hystadau ac ar gyfer storio. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae hyn wedi cynnwys:

- £2,000,000 yn 2023/24 i fynd i'r afael â phroblemau cynnal a chadw tymor hir ar safleoedd Amgueddfa Cymru ac i fwrw ymlaen ag ailddatblygu Amgueddfa Lechi Cymru.
- £500,000 yn 2022/23 ar gyfer system dân newydd yn y Llyfrgell Genedlaethol i sicrhau diogelwch ei chasgliadau a £250,000 arall yn 2023/24 ar gyfer gwaith cynnal a chadw â blaenoriaeth. Mae hyn yn ychwanegol at y £1,500,000 y mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn ei dderbyn rhwng 2023 a 2025 ar gyfer ailddatblygu storffeydd casgliadau.
- £1,250,000 ar gyfer Amgueddfa Cymru a £920,000 i'r Llyfrgell Genedlaethol rhwng 2022 a 2025 ar gyfer gwaith datgarboneiddio.

Fodd bynnag, hyd yn oed gyda'r cyllid cyfalaf cynyddol rydym wedi'i ddarparu yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae angen cymorth pellach. O ystyried maint y gwaith sydd ei angen a phwysigrwydd y sefydliadau hyn i bobl Cymru, credaf fod angen mynd i'r afael â'r mater hwn nawr drwy gydweithredu ar draws y Llywodraeth, yn hytrach nag un adran yn unig yn gwneud y gwaith. Mae hyn yn rhywbeth y cyfeiriwyd ato hefyd yn eich llythyr, ac mae'n cyd-fynd ag un o nodau canolog Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), i greu 'Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu'. Mae hwn yn nod sy'n rhan annatod o bortffolios polisi ar draws Llywodraeth Cymru.

Rwy'n cydnabod yr ôl-groniad cynnal a chadw sylweddol sydd gan Amgueddfa Cymru ar draws ei hystâd. Fel rhan o'r cyllid cyfalaf uwch a roddwyd gennym, cafodd arolygon cyflwr eu diweddarau i roi gwybodaeth fwy diweddar inni, ac i Amgueddfa Cymru, am gyflwr yr ystâd yn ogystal â'r ôl-groniad cysylltiedig o waith oedd ei angen. Yn 2022, cyfanswm yr ôl-groniad a gwaith cynnal a chynnal a oedd ei angen yn y dyfodol gan Amgueddfa Cymru oedd £66.8 miliwn. Er bod trafodaethau ynghylch materion cynnal a chadw ar draws yr ystâd ehangach yn parhau, y flaenoriaeth yw'r Amgueddfa Genedlaethol, Caerdydd. Rhwng 2020 a 2023, mae £3,000,000 o gymorth grant wedi ariannu dau brosiect mawr ar doeon Amgueddfa Cymru, Caerdydd sydd wedi mynd i'r afael â rhannau o'r toeon lle mae cryn dipyn o ddŵr yn gollwng. Fodd bynnag, mae pryderon difrifol o hyd ynghylch ei seilwaith mecanyddol, trydanol a phlymio sy'n heneiddio ac effaith dŵr yn gollwng oherwydd problemau eraill mewn perthynas â'r to. Mae cydweithwyr yn yr Amgueddfa o'r farn y byddai £30,000,000 ychwanegol dros chwe blynedd yn mynd i'r afael â'r broblem, ac maent yn gweithio gyda fy swyddogion i ddatblygu achos busnes ffurfiol i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn gofyn am y cyllid hwn. Wrth baratoi ar gyfer hyn, mae fy swyddogion wedi bod yn gweithio gyda'u cydweithwyr cyllid i nodi'r holl opsiynau ariannu sydd ar gael.

Mae hefyd gan y Llyfrgell Genedlaethol broblemau sylweddol gyda'i tho ac mae angen £3,000,000 ychwanegol arni i fynd i'r afael â'r rhain. Unwaith eto, mae fy swyddogion yn gweithio gyda chydweithwyr yno i ddatblygu cynllun i fynd i'r afael â'r broblem hon, yn ogystal â datblygu gwell dealltwriaeth o anghenion cynnal a chadw ehangach y Llyfrgell Genedlaethol dros y blynyddoedd nesaf.

Gall diwylliant gyfrannu, ac ychwanegu gwerth, at gyflawni nodau polisi ehangach, gan gynnwys iechyd a lles, addysg, mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd, yr argyfwng natur a'r economi. Felly, rwyf hefyd wedi dechrau cynnal trafodaethau â'm cydweithwyr yn y Cabinet.

Cadw staff arbenigol

O'm hymweliadau, rwyf wedi gweld yn uniongyrchol arbenigedd a sgiliau'r staff yn ein sefydliadau sy'n allweddol wrth sicrhau bod ein casgliadau cenedlaethol yn ddiogel ac yn hygyrch. Setliad cyllideb 2024/25 oedd y mwyaf heriol yr ydym wedi'i weld ers datganoli. Gwnaethom weithredu i liniaru'r gwaethaf o'r pwysau ar gyllideb yn y sector diwylliant, fodd bynnag, mae ein cyllideb hyd at £700 miliwn yn llai mewn termau real na phan gafodd ei gosod yn 2021. Bu rhaid inni wneud penderfyniadau anodd iawn i ganolbwyntio cyllid ar wasanaethau cyhoeddus craidd, gan gynnwys y GIG. Gwelodd Amgueddfa Cymru, y Llyfrgell Genedlaethol a'r Comisiwn Brenhinol ostyngiad o 10.5% yn eu refeniw grant cymorth ar gyfer 2024/25. Yn dilyn y cyhoeddiad ar y gyllideb ddrafft ar 19 Rhagfyr 2023, mae cydweithwyr ym mhob un o'r cyrff hyd braich wedi gorfod gwneud penderfyniadau anodd ynghylch sut i ddefnyddio eu gweithlu i sicrhau eu bod yn gallu gweithredu o fewn eu cyllideb ddiwygiedig a pharhau i wasanaethu pobl Cymru.

Ein blaenoriaeth nawr yw cadw swyddi. Rydym wedi ail-flaenoriaethu cyllid refeniw a ddyrannwyd i gyflawni'r Strategaeth Ddiwylliant yn 2024/25 i liniaru colli swyddi, gan gynnwys yn Amgueddfa Cymru a'r Llyfrgell Genedlaethol. Ers cyhoeddi'r gyllideb ddrafft, daethpwyd o hyd i gyllid ychwanegol i'r Comisiwn Brenhinol hefyd.

Digideiddio

Mae digideiddio yn allweddol i wneud y casgliadau cenedlaethol yn fwy hygyrch i bobl yng Nghymru a'r tu hwnt. Rwyf wedi cael fy ysbrydoli gan y trafodaethau a ges i ag Amgueddfa Cymru, y Llyfrgell Genedlaethol a'r Comisiwn Brenhinol am y mater hwn. Rydym yn buddsoddi tua £1.3 miliwn dros dair blynedd mewn prosiectau digidol, gan gynnwys cefnogi Archif Ddarlledu Cymru yn y Llyfrgell Genedlaethol a digideiddio'r Casgliad Cenedlaethol o Ffotograffau Awyr yn y Comisiwn Brenhinol. Yn ogystal, erbyn mis Ebrill 2025, bydd Celf ar y Cyd yn cynnwys y casgliad celf gyfoes genedlaethol wedi'i ddigideiddio'n llawn, sy'n hygyrch i unrhyw un, unrhyw le, ar unrhyw adeg. Mae'r cyfleoedd sy'n deillio o ddigideiddio yn rhywbeth y byddaf yn parhau i'w trafod a'i harchwilio gyda'n sefydliadau diwylliant.

Rwy'n gwbl ymwybodol o'r heriau y mae cyrff hyd braich ein diwylliant yn eu hwynebu. Disgwylir i'r pwysau ariannol yr ydym yn gweithio oddi danynt barhau ac nid oes atebion hawdd i fynd i'r afael â'r heriau hyn. Mae Llywodraeth y DU yn bwriadu i'r wasgfa hon ar wariant cyhoeddus barhau dros y blynyddoedd nesaf ac yn seiliedig ar eu cynlluniau bydd ein cyllideb yn is fesul person mewn termau real yn 2028/29 nag yr oedd yn 2022/23. Felly, mae'n rhaid inni weithio gyda'n gilydd ar draws y llywodraeth a gyda'n sefydliadau cenedlaethol i ddod o hyd i ffordd ymlaen.

Mae ein casgliadau cenedlaethol yn rhan annatod o'n treftadaeth. Byddaf yn parhau i chwarae fy rhan i sicrhau eu bod yn ddiogel ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture & Social Justice

Tudalen y pecyn 72

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon a Chystylliadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

SeneddCulture@senedd.cymru

6 Mehefin 2024

Annwyl Gadeirydd,

Datblygu'r ddarpariaeth Gymraeg ôl-16

Diolch am eich llythyr dyddiedig 30 Ebrill 2024 ynghylch datblygu darpariaeth Gymraeg ôl-16. Rwy'n falch o ddarparu'r wybodaeth ganlynol mewn ymateb i'r cwestiynau a godwyd yn eich llythyr.

Effaith bosibl penderfyniadau cyllido 2024-25

Yn y lle cyntaf, hoffwn roi diweddariad ar yr argymhelliad a gododd wedi'r craffu ar y Gyllideb Ddrafft 2024-25, sef:

“Dylai Llywodraeth Cymru, fel rhan o'r gwaith o gasglu gwybodaeth am effaith toriadau i'r gyllideb ar dargedau Cymraeg 2050, ddarparu asesiad o effaith bosibl penderfyniadau cyllido ar nifer y dysgwyr sy'n gallu cael gafael ar ddarpariaeth ôl-16 yn Gymraeg, ac, yn benodol, prentisiaethau”.

Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol wedi cyflwyno gwybodaeth ychwanegol am effaith Gyllideb 24-25 ar waith ôl-16 y Coleg. Mae copi o'r cyflwyniad hwn ynghlwm wrth Atodiad A er gwybodaeth.

Rwy'n falch o gallu adrodd bod y Coleg wedi cadarnhau na fydd y penderfyniad i gynnal cyllidebau ar yr un lefel a 2023-24 yn arwain at golli swyddi ymhlith ei staff. Fodd bynnag, mae'r Coleg wedi cadarnhau na fydd rhai o'r gweithgareddau a gynlluniwyd yn wreiddiol ar gyfer 2024-25 bellach yn digwydd. Mae beth mae hyn yn ei olygu i ddysgwyr yn profi i fod yn asesiad mwy heriol; yn bennaf oherwydd nifer y cyllidebau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddarpariaeth yn y sector ôl-16.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fe wyddoch mai dim ond rhan fach o'r darlun yw'r dyraniadau ar gyfer y Coleg a'r Ganolfan. Y brif ffynhonnell ar gyfer cyllid yw'r dyraniadau prif ffrwd ar gyfer colegau addysg bellach (AB), darparwyr prentisiaethau ac ysgolion chweched dosbarth.

Mae'r setliad ariannol presennol yn un o'r rhai anoddaf yr ydym wedi'i wynebu ers cychwyn datganoli. Er gwaethaf hyn, rydym wedi diogelu darpariaeth ar gyfer pobl ifanc 16-18 oed mewn colegau yn ogystal â chreu Cronfa Rheoli Newid i sicrhau na fydd unrhyw goleg AB yn gweld gostyngiad o fwy na -1% yn eu cyllid prif ffrwd ar gyfer 2024/25, o'i gymharu â 2023/24. Mae trefniadau tebyg hefyd wedi'u rhoi ar waith ar gyfer ysgolion chweched dosbarth, er y gallai rhai awdurdodau lleol o hyd gweld gostyngiad yn eu dyraniadau oherwydd cwmp yn y ddemograffeg.

Gan gydnabod y pryderon a godwyd yn ystod cyfnod craffu'r Gyllideb Drafft, penderfynodd cyn-Weinidog yr Economi wrthdroi'r toriad arfaethedig o £5.25m i'r rhaglen brentisiaethau yn 2024-25 - sy'n golygu y byddwn yn buddsoddi dros £143m y flwyddyn nesaf yn y rhaglen brentisiaethau. Dylai'r gyllideb hon ein galluogi i gynnal nifer y prentisiaethau sydd wedi'u targedu ar gyfer pobl ifanc yn nhymer y Senedd hon.

Er ein bod yn weddol hyderus y gallwn ni gynnal lefelau presennol yn y ddarpariaeth Gymraeg, yr hyn sy'n anoddach ei fesur yw os bydd colli momentwm o ganlyniad i gynnal cyllidebau ar lefelau 2023-24.

Yn dilyn ein buddsoddiad ychwanegol yn 2022-23 a 2023-24, mae'r Coleg wedi darparu cyllid ar gyfer 62 o ymarferwyr yn y sector AB yn ogystal â 21 aseswr prentisiaethau mewn sectorau blaenoriaeth gan gynnwys Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Gofal Plant, Busnes, Celfyddydau Creadigol a Lletygarwch. Rydym hefyd wedi cyflwyno model ariannu arloesol sy'n rhoi codiad mewn cyllid ar gyfer darpariaeth brentisiaethau a gyflwynir yn ddwyieithog neu drwy gyfrwng y Gymraeg. Rydym yn obeithiol felly y bydd y swyddi ychwanegol y mae'r Coleg yn eu hariannu ynghyd a'r model ariannu newydd yn arwain at dwf parhaus yn nifer y dysgwyr prentisiaeth sy'n cael mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog fel rhan o'u rhaglen.

Byddwn yn monitro nifer y dysgwyr sy'n cychwyn ar brentisiaethau ynghyd a'r ddarpariaeth yn y sector AB yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn ariannol hon er mwyn deall yn well effaith cynnal cyllidebau ar gyfer 2024-25; er nad ydym yn disgwyl cael darlun llawn tan ddiwedd y flwyddyn. Byddwn hefyd yn gweithio gyda'r Coleg i nodi blaenoriaethau ar gyfer datblygu sgiliau Cymraeg ac i ddod o hyd i ffyrdd o gynyddu capasiti ar gyfer prentisiaethau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn y meysydd hyn.

Ymrwymiad i ail-broffilio dyraniadau'r gyllideb

Ein bwriad gwreiddiol oedd ail-broffilio y tu hwnt i dymor tair blynedd y Cytundeb Cydweithio fel ffordd o reoli'r sefyllfa ariannol heriol yr ydym yn ei chanol hi. Gyda'r Cytundeb bellach wedi dod i ben, ni allaf wneud unrhyw benderfyniadau ar gyllidebau ar gyfer 2025-26 ar hyn o bryd.

Rwyf am adeiladu ar lwyddiannau diweddar y Coleg a'r Ganolfan ac, fel chi, nid wyf am gollu momentwm. Wedi dweud hynny, bydd penderfyniadau cyllido terfynol ar gyfer 2025-26 a thu hwnt yn dibynnu ar ein setliadau cyllido o San Steffan ac efallai na fydd y rhain yn ddigonol i fodloni'r holl bwysau a chaniatáu inni wneud popeth yr ydym am ei wneud.

Rwyf hefyd yn ymwybodol mai'r cyllidebau ar gyfer y Coleg a'r Ganolfan yw'r cyllidebau mwyaf yn BEL yr Iaith Gymraeg. Bydd gwario mwy mewn un man yn golygu bod llai i'w wario mewn mannau eraill ac o bosib bydd angen i ni fabwysiadu dull pragmatig er mwyn cefnogi partneriaid allweddol eraill, gan gynnwys yr Eisteddfod, Mentrau Iaith, yr Urdd a'r Mudiad Meithrin i enwi ond rhai.

Lliniaru effeithiau colli momentwm

Rydym yn gwerthfawrogi'n fawr y gwaith y Coleg a'r Ganolfan yn eu gwneud a'u cyfraniadau tuag at amcanion Cymraeg 2050. Nid penderfyniad hawdd oedd cynnal cyllid ar lefelau 2023-24 ac yn naturiol rydym yn poeni am yr effaith bosibl y gallai hyn ei chael ar ddarparwyr a dysgwyr. Fodd bynnag, fel yr amlinellwyd uchod, ni allaf roi unrhyw ymrwymadau o ran cyllid ar hyn o bryd.

Rwy'n falch bod y Coleg a'r Ganolfan wedi datblygu Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gan y bydd hyn yn helpu i osgoi dyblygu ac yn hwyluso cydweithio effeithiol rhwng y ddau sefydliad.

Rwy'n falch hefyd bod y Ganolfan eisoes wedi cymryd camau i adolygu ei darpariaeth prif ffrwd er mwyn cynnal y cynnig presennol a sicrhau bod ei bod yn gwneud y defnydd orau o'i chyllid grant i ddarparwyr. Rydym hefyd wedi darparu £500k ychwanegol i'r Ganolfan ar gyfer 2024-25 i gefnogi datblygu'r gweithlu addysg. Bydd y cyllid ychwanegol hwn yn ariannu ystod o ddarpariaeth ychwanegol, gan gynnwys cyrsiau wyneb yn wyneb, cyrsiau preswyl a darpariaeth i'r rhai sydd ar fin dechrau eu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon (AGA). Bydd y cyllid hefyd yn cefnogi datblygiad parhaus platfform digidol y Ganolfan gan ehangu'r cynnig ar-lein sydd ar gael i'r sector addysg.

Bydd y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil yn gyfrifol am ariannu a goruchwyllo addysg ac ymchwil ôl-16 o fis Awst 2024. Bydd angen i'r Comisiwn weithio'n effeithiol gyda'r Coleg Cymraeg, y Ganolfan, darparwyr ôl-16, ac eraill i sicrhau bod darpariaeth ddigonol ar gael a chynyddu nifer y dysgwyr ôl-16 sy'n astudio trwy gyfrwng y Gymraeg.

Wrth sefydlu'r Comisiwn, rydym yn dwyn ynghyd gyfrifoldeb am strategaeth, cynllunio a goruchwyllo addysg drydyddol o fewn un corff. Bydd hyn yn cryfhau'r fframwaith ar gyfer cynllunio ac ariannu'r ddarpariaeth ôl-16, gan sicrhau dull mwy cydlynol o ddatblygu a chynnal darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Y nod yw y bydd y Comisiwn yn cynyddu'r galw am addysg drydyddol Gymraeg ac yn annog unigolion i gymryd rhan mewn addysg Gymraeg. Bydd hefyd yn adeiladu'r galw am addysg drydyddol ac yn annog unigolion i gymryd rhan mewn addysg cyfrwng Cymraeg.

Ym mis Mehefin 2023, penodwyd y Coleg i fod y corff dynodedig i roi cyngor i'r Comisiwn ar ei ddyletswyddau yn ymwneud â'r Gymraeg. Yn ystod 2024-25, bydd y Coleg a'r Comisiwn yn cydweithio i sefydlu partneriaeth gref a fframwaith ar gyfer cynnig a derbyn cyngor. Bydd disgwyl i'r Comisiwn ystyried cyngor y Coleg wrth baratoi ei Gynllun Strategol cyntaf.

Rwy'n ffyddiog y bydd y Comisiwn yn elwa o arbenigedd a phrofiad helaeth y Coleg wrth gefnogi a datblygu addysg drydyddol cyfrwng Cymraeg.

Cefnogi datblygu'r gweithlu ôl-16

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r sector ôl-16 i ddatblygu gweithlu dwyieithog drwy ei ddyraniadau cyllid i'r Coleg a'r Ganolfan. Darperir cymhellion ychwanegol hefyd i'r rhai sy'n ymgymryd â'r cwrs AB TAR.

Mae'r Cynllun y Gweithlu Cymraeg mewn Addysg yn canolbwyntio'n llwyr ar weithlu ysgolion a chefnogir athrawon sy'n addysgu (neu'n bwriadu addysgu) mewn chweched dosbarth ysgol o dan wahanol linyddau'r Cynllun gan gynnwys Cynllun Cymhelliant Iaith Athrawon Yfory.

Mae'r Coleg yn arwain ar ddatblygu'r gweithlu AB a Phrentisiaethau ac mae ganddo nifer o gynlluniau hyfforddi ar waith i ddatblygu sgiliau iaith ac addysgeg staff, yn amrywio o'r rhai sy'n rhugl ac yn hyderus yn eu sgiliau Cymraeg i staff sy'n cychwyn ar eu taith o ddysgu'r Gymraeg.

Mae cynlluniau'r Coleg yn cynnwys Rhaglen Datblygu Genedlaethol Sgiliaith, y Rhaglen Datblygu Staff Academaidd, Cynllun Gwreiddio, ac maent hefyd yn ariannu ysgoloriaethau ymchwil PhD sy'n cynyddu gallu sefydliadau Addysg Uwch i gynnig cyrsiau cyfrwng Cymraeg. Mae'r Coleg hefyd yn trefnu cynadleddau blynyddol a gwobrau staff, gyda'r nod o ymgorffori dwyieithrwydd drwy feithrin cymuned o staff dwyieithog ar draws y sector.

Mae'r Coleg yn darparu cefnogaeth i bartneriaethau AGA yn ogystal â chynnal dau brosiect penodol i ddatblygu hyder myfyrwyr er mwyn gallu addysgu drwy'r Gymraeg, ac i ddenu myfyrwyr yn ôl i Gymru i addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn ogystal, derbyniodd y Coleg gyllid ychwanegol yn 2023-24 i redeg cynllun mentora i gryfhau ac annog sgiliau Cymraeg myfyrwyr ar gyrsiau TAR AB ym mhrifysgolion Cymru.

Mae ein cyllid i'r Ganolfan yn cefnogi ystod o ymyraethau ar gyfer y gweithlu ôl-16, gan gynnwys y cynllun Cymraeg Gwaith a ddarperir ar y cyd â'r Coleg. Mae'r cynllun yn cefnogi tua 700 o ymarferwyr yn flynyddol yn y sector AB i wella eu sgiliau iaith.

Rydym hefyd yn darparu grant cymhelliant i fyfyrwyr TAR AB gwella eu sgiliau addysgu a dysgu Cymraeg. O dan y cynllun, gall myfyrwyr sy'n astudio unrhyw bwnc (ac eithrio'r Gymraeg) wneud cais am grant ychwanegol o £1,000 ac mae darparwyr AGA wedi ymrwymo i ddarparu cyfleoedd (hyd at 40 credyd) ar y cwrs i ddatblygu sgiliau Cymraeg.

Adroddiad ar yr Adolygiad o Gymwysterau Galwedigaethol yng Nghymru - Argymhelliad 18

Mae argymhelliad 18 yn argymhelliad penodol i'r Comisiwn newydd weithio gyda'r Coleg Cymraeg i ddatblygu ffordd y gall staff sy'n medru siarad Cymraeg, os ydynt yn fodlon, gefnogi amrywiaeth o ddarparwyr dysgu.

Gyda'r Comisiwn ond yn dod yn gwbl weithredol o fis Awst 2024, mae'n rhy fuan i ni ateb y cwestiwn hwn. Byddwn yn cyfarfod yn rheolaidd â'r Comisiwn yn ystod blwyddyn academaidd 2024/25 a byddwn yn rhoi diweddariad cyn gynted ag y bo modd.

Cynnydd ar Argymhellion yn yr Adroddiad ar yr Adolygiad o Gymwysterau Galwedigaethol yng Nghymru

Mae Cymwysterau Cymru a swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod yn cwrdd yn rheolaidd i drafod yr ymateb i'r argymhellion yn yr Adroddiad ac rydym wedi darparu cyllid ychwanegol o £50k i Gymwysterau Cymru yn 2024-25 er mwyn ymateb yn gyflymach i rai o'r argymhellion.

Mae Cymwysterau Cymru eisoes wedi cychwyn gweithredu rhai o'r argymhellion, ac ar hyn o bryd mae wrthi'n cytuno, drwy ei Fwrdd, y dull y gall ei gymryd i weithredu'r holl argymhellion o'r Adroddiad sy'n berthnasol i'w waith. Mae'n bwriadu cyhoeddi ei ddull gweithredu yn yr hydref 2024.

O ran cymwysterau cyfrwng Cymraeg, mae strategaeth [Dewis i Bawb](#) Cymwysterau Cymru yn nodi'n glir ei ymrwymiad i'r Gymraeg ac i gynyddu nifer y cymwysterau cyfrwng Cymraeg sydd ar gael i ddysgwyr yng Nghymru. Mae'n rhaid i gyrff dyfarnu eisoes sicrhau bod eu holl gymwysterau [Cymeradwy](#) ar gael i'w hasesu yn Gymraeg.

O fis Medi 2027, bydd yn ofynnol i gymwysterau sy'n cael eu cynnig i bobl ifanc 14–16 oed fod ar gael i'w hasesu yn Gymraeg. Ar gyfer cymwysterau ôl-16 Dynodedig, mae Cymwysterau Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff dyfarnu gymryd pob cam rhesymol i gynyddu argaeledd asesiadau drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'n gweithio'n agos gyda chyrrff dyfarnu a rhanddeiliaid i dargedu cymwysterau dynodedig ôl-16 sydd ar gael yn Gymraeg ac yn darparu cyllid grant i gyrff dyfarnu i gynyddu nifer y cymwysterau galwedigaethol cyfrwng Cymraeg y maent yn eu cynnig. Yn ystod blwyddyn ariannol 2023-24 darparodd Cymwysterau Cymru gyllid grant o bron i £226k i 8 corff dyfarnu er mwyn cefnogi cymwysterau ac asesiadau sy'n berthnasol i tua 90 o gymwysterau.

Ochr yn ochr â'r Grant Cymorth Iaith Gymraeg, mae Cymwysterau Cymru wedi cymryd sawl cam arall dros y pum mlynedd diwethaf i gefnogi'r system gymwysterau a chynyddu argaeledd cymwysterau cyfrwng Cymraeg. Mae'n parhau i gynnal ei gyfres o [adolygiadau sector cam 2](#) sy'n canolbwyntio ar sicrhau bod ystod addas o gymwysterau cyfrwng Cymraeg ar gael. Mae'n cyfarfod yn rheolaidd â'r cyrrff dyfarnu sy'n dyfarnu nifer uchel o gymwysterau galwedigaethol i flaenoriaethu meysydd sydd angen cymwysterau cyfrwng Cymraeg ychwanegol. Mae hefyd wedi sefydlu grŵp i rannu arfer gorau ymhlith cyrrff dyfarnu sy'n darparu cymwysterau cyfrwng Cymraeg, ac wedi sefydlu partneriaeth strategol gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol.

Ar hyn o bryd mae Cymwysterau Cymru yn datblygu strategaeth newydd a fydd yn disodli ei strategaeth Dewis i Bawb. Bydd y strategaeth Cymraeg newydd, y mae'n bwriadu ei chyhoeddi yn 2025, yn dod a'r holl waith mewn perthynas â chymwysterau Cymraeg a chyfrwng Cymraeg at eu gilydd. Yn ddiweddarach eleni byddwn yn ymgysylltu â rhanddeiliaid i ofyn am eu barn ar ein strategaeth arfaethedig.

Ymrwymadau ariannu

Mae ein hymrwymadau ariannu ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-25 wedi'u nodi isod.

Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Grant Craidd	£7,063,000
Cyllid Ychwanegol y Cytundeb Cydweithio	£2,825,000
Y Gymraeg fel Pwnc (cefnogi ysgolion i gynnis Cymraeg fel pwnc lefel-A)	£125,000
Fframwaith Cymwyseddau Iaith (i gefnogi'r ddarpariaeth o'r Fframwaith ar draws darparwyr AGA)	£25,000
Cyllid ychwanegol i adnoddau addysgol Additional	£150,000
Cyfanswm	£7,063,000

Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol

Mae elfennau o gyllidebau'r Ganolfan yn cefnogi datblygiad sgiliau ôl-16; nid ydym yn gallu dadgyfuno'r union symiau a wariwyd ar sgiliau ôl-16. Mae cyllideb y Ganolfan ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-25 fel a ganlyn.

Cymraeg Gwaith	£2,500,000.00
Ymlaen Gyda'r Dysgu (cyllid ychwanegol sy'n cefnogi darpariaeth ar gyfer pobl ifanc 16-25 oed a'r gweithlu addysg)	£1,675,000.00
Grant Gweithredol (costau rhedeg y Ganolfan)	£1,900,000.00
Grant Rheolaidd (grantiau ar gyfer darparwyr Dysgu Cymraeg)	£8,810,000.00

Cynllun Camau (cynllun ar gyfer ymarferwyr Gofal Plant)	£45,000.00
Cyllid y Gweithlu Addysg	£570,000.00
Cyfanswm	£15,500,000.00

Grantiau ychwanegol a ariennir drwy'r dyraniadau prif ffrwd ar gyfer colegau AB a chweched dosbarth ysgolion

Colegau Addysg Bellach	£3,900,000
Chweched Dosbarth Ysgolion	£2,996,000
Cyfanswm	£6,896,000

Cyllid ychwanegol i Darparwyr Prentisiaethau

Blwyddyn Academaidd 2022/23	£920,085
Blwyddyn Academaidd 2023/24 (Awst 2023 – Ebrill 2024)	£762,281

Setiau data a ffynonellau data

Mae chwe phrif set ddata yn cael eu defnyddio gan Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid cyflenwi:

- Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru (LLWR) - mae data a gesglir gan Lywodraeth Cymru drwy LLWR yn sail i sawl agwedd ar ein gwaith, gan gynnwys cynllunio, ariannu, monitro a sicrhau ansawdd darpariaeth ôl-16 mewn colegau AB a darparwyr prentisiaethau. Mae'r data hefyd yn darparu'r ffynhonnell swyddogol o ystadegau ar ddysgwyr ôl-16.
- Casglu Data ôl-16 (PLASC) – data a gesglir gan Lywodraeth Cymru i gyfrifo dyraniadau cyllid chweched dosbarth ysgolion o dan reolaeth awdurdodau lleol. Mae'r data hefyd yn cael ei ddefnyddio i fonitro cyflawniadau, gan gynnwys cyfrifo mesurau cyflawniad ôl-16 sy'n edrych ar gadw a chyflawniad disgyblion sy'n dilyn rhaglenni Safon Uwch, galwedigaethol a Bagloriaeth Cymru.
- Data addysg uwch – sy'n cael ei gasglu a'i gyhoeddi drwy'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA).
- Data Dysgu Cymraeg – data ar ddarpariaeth Dysgu Cymraeg a gasglwyd ac a gyhoeddwyd gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.
- Ystadegau y Gweithlu Addysg – gwybodaeth am y gweithlu addysg yng Nghymru, gan gynnwys staff mewn lleoliadau AB a lleoliadau dysgu yn seiliedig ar waith, a gasglwyd ac a gyhoeddwyd gan Gyngor y Gweithlu Addysg.
- Cronfa ddata Cymwysterau yng Nghymru - sy'n cynnwys manylion yr holl gymwysterau sydd wedi'u cymeradwyo neu eu dynodi i'w dysgu yng Nghymru ar gyfer dysgwyr o dan 19 oed, gan gynnwys eu hargaeledd yn y Gymraeg.

Mae cyrff dyfarnu unigol hefyd yn casglu gwybodaeth am y dysgwyr sy'n cofrestru ar gyfer eu cymwysterau.

Mae'n wir bod heriau gyda'r data a gyflwynir gan golegau a darparwyr prentisiaethau drwy LLWR, o ran sut mae darparwyr yn cyflwyno data, a gyda chywirdeb y data a gyflwynir. Mae hyn yn ei dro yn effeithio ar ein gallu i osod targedau a mesur perfformiad yn erbyn y targedau. Mae hyn yn bryder sydd hefyd yn cael ei rannu gan y Coleg, sy'n defnyddio data LLWR i osod targedau a monitro'r ddarpariaeth ar gyfer ei grantiau darparwyr.

Un o'r prif heriau sy'n ein hwynebu yw maint y setiau data ac ehangder y gwahanol gweithgareddau dysgu sydd yn cael eu cyflwyno'n flynyddol i LLWR. Mae maint a chymhlethdod y setiau data yn golygu bod cyrraedd dull cyflwyno cyson ar draws colegau a darparwyr prentisiaethau yn heriol heb son am yr adnoddau sylweddol sydd eu hangen ar gyfer dadansoddi'r data. Mae cyflwyno meysydd data newydd hefyd yn gostus ac mae angen amser ar gwmnïau a darparwyr meddalwedd i gyflawni'r gwaith o'u cyflwyno. Yn ogystal, mae ychwanegu setiau data yn effeithio ar lwyth gwaith staff yn y sector ôl-16.

Her arall yw nodi sgiliau iaith dysgwyr AB a phrentisiaethau oherwydd, allan o reidrwydd, mae'r wybodaeth hon yn cael ei darparu gan y dysgwyr eu hunain. Nid yw'n ymarferol gofyn i ddarparwyr asesu gallu ieithyddol ar gyfer ryw 45,000 o ddysgwyr AB llawn amser neu'r 46,000 o ddysgwyr ar raglenni Prentisiaeth. Mae hyn yn golygu ein bod yn dibynnu ar wybodaeth gan ddysgwyr sy'n aml yn tanamcangyfrif eu sgiliau Cymraeg.

Mae swyddogion wedi bod yn gweithio gyda darparwyr AB a phrentisiaethau i wella cywirdeb y data a gyflwynir i LLWR, a bydd y gwaith hwn yn parhau ar ôl mis Awst pan fydd y cyfrifoldeb am gasglu data trwy LLWR yn symud i'r Comisiwn. Rydym hefyd yn gweithio i wella ein gallu i ddadansoddi data cyswllt, a fydd yn rhoi gwell dealltwriaeth i ni o ddewisiadau dysgwyr pan fyddant yn 16 oed a'r galw yn y dyfodol am ddarpariaeth ôl-16 Gymraeg.

Mae swyddogion hefyd wedi datblygu cynigion ar gyfer mesur lefel dysgwyr newydd ar gyfer AB a phrentisiaethau. Ar hyn o bryd, cyfrifir ystadegau ar gyfer dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog mewn sefydliadau AB ac ar raglenni Prentisiaethau ar sail gweithgaredd dysgu. Bydd y mesur newydd hwn yn rhoi allbwn lefel dysgwr i ni sy'n ystyried gwahaniaethau o ran maint rhwng gweithgareddau a bydd yn ein galluogi i gymharu data ar brentisiaethau a darpariaeth AB ar sail debyg am debyg.

Mae cynigion cychwynnol ar gyfer mesur lefel dysgwyr wedi'u rhannu â darparwyr a bydd y gwaith o baratoi'r mesur newydd yn parhau yn 2024-25. Byddwn yn gweithio'n agos gyda'r Coleg i ddeall ac ymateb i'w gofynion data yn well.

Rhannu arferion da

Fel rhan o'i gylch gwaith, mae'r Coleg yn cefnogi nifer o rwydweithiau sydd â'r nod o rannu arfer da wrth ddatblygu darpariaeth ôl-16 trwy'r Gymraeg. Mae Bwrdd Strategol ôl-16 y Coleg yn dwyn ynghyd gynrychiolwyr o addysg bellach, darparwyr prentisiaethau a chyflogwyr i rannu arfer da a chynghori ar flaenoriaethau ar gyfer cyflawni. Mae'r Coleg hefyd yn rhedeg cynllun Gwreiddio ar gyfer staff yn y sector AB a Phrentisiaethau sydd naill ai'n gweithio'n ddwyieithog neu sydd eisiau gweithio'n ddwyieithog. Mae'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i staff am adnoddau newydd a chyfleoedd hyfforddi a rhwydweithio.

Mae Porth Adnoddau'r Coleg yn lyfrgell ar-lein sy'n llawn adnoddau addysgu digidol Cymraeg a dwyieithog i staff a myfyrwyr mewn colegau AB a phrifysgolion. Mae hefyd yn cynnwys nifer o adnoddau i gefnogi prentisiaid. Mae platform Hwb Llywodraeth Cymru

hefyd yn caniatáu i ddarparwyr ôl-16 rannu adnoddau i gefnogi darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.

Mae gan y Coleg chwilytydd cyrsiau ar ei wefan sy'n caniatáu i ddarpar fyfyrwyr a myfyrwyr adnabod cyfleoedd dysgu cyfrwng Cymraeg mewn sefydliadau addysg uwch ar gyfer pob pwnc yn hawdd. Mae'r chwilytydd hefyd yn caniatáu i fyfyrwyr nodi pa gyrsiau sydd â chyfleoedd ysgoloriaeth yn gysylltiedig â nhw.

Mae Cymwysterau Cymru hefyd wedi sefydlu Grŵp Rhanddeiliaid i ystyried y Gymraeg ac ehangu'r cynnig yn y sector ôl-16. Mae'r Grŵp yn cynnwys aelodaeth yn y colegau, prentisiaethau a'r sectorau ysgolion.

Galw presennol ac yn y dyfodol am ddarpariaeth Dysgu Cymraeg

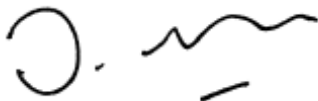
Mae'r Ganolfan yn parhau i fonitro'r nifer sy'n manteisio ar ei darpariaeth Ymlaen gyda'r Dysgu ar gyfer pobl ifanc 16-25 oed, ac maent yn paratoi ymgyrchoedd marchnata a chyfathrebu sy'n targedu pobl ifanc o'r grŵp oedran hwnnw yn benodol. Mae'r Ganolfan hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â cholegau AB a sefydliadau Addysg Uwch, darparwyr prentisiaethau, a sefydliadau eraill fel Gwobr Dug Caeredin i sicrhau bod pobl ifanc yn ymwybodol o'r cynnig Dysgu Cymraeg. Mae'r Ganolfan hefyd wedi ffurfio partneriaeth â Gwobr Dug Caeredin i sicrhau bod pobl ifanc yn gallu defnyddio dysgu Cymraeg fel cyflawniad sgiliau cydnabyddedig.

Er mwyn annog gweithlu cynaliadwy o diwtoriaid, mae'r Ganolfan hefyd yn cynnal cwrs blynyddol "Tiwtoriaid Yfory" i ddenu mwy o israddedigion ifanc i fod yn diwtoriaid Dysgu Cymraeg.

Rwyf wedi gofyn i'r Ganolfan baratoi gwerthusiad o'r rhaglen Ymlaen gyda'r Dysgu, a ddylai gynnwys argymhellion ar gyfer prif ffrydio'r ddarpariaeth yn y blynyddoedd i ddod. Disgwylir i hyn gael ei gyflwyno ar ddiwedd 2024-25. Trafodir y gwerthusiad hwn a'r nifer sy'n manteisio ar y rhaglen yn rheolaidd fel rhan o'r broses rheoli grantiau.

Yn ystod 2022/23, cafodd 2,170 o ddysgwyr 16-25 oed fynediad at ddarpariaeth Dysgu Cymraeg gyda'r Ganolfan. Mae 1,790 o ddysgwyr rhwng 16 a 25 oed wedi cofrestru gyda'r Ganolfan yn ystod 2023/24 - mae'r cofrestriadau hyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng Awst 2023 a Mawrth 2024.

Yn gywir

Jeremy Miles AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni, a'r Gymraeg
Cabinet Secretary for Economy, Energy, and Welsh Language

Gwybodaeth ar gyfer swyddogion Llywodraeth Cymru: ymateb i gais gan Bwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol y Senedd am ragor o wybodaeth am effaith cyllideb 2024-25 ar y Gymraeg yn y sector ôl- 16

1. Cefndir

Ym mis Chwefror 2024, yn dilyn sesiwn graffu gyda Gweinidog y Gymraeg ac Addysg, cyhoeddodd y Pwyllgor Diwylliant adroddiad: [Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25](#).

Mae argymhelliad 4 yr adroddiad gan y Pwyllgor i'r Llywodraeth yn nodi:

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru, fel rhan o ymarfer i gasglu gwybodaeth am effaith toriadau cyllideb ar dargedau Cymraeg 2050, ddarparu asesiad o effaith bosibl penderfyniadau cyllido ar nifer y dysgwyr sy'n gallu cael mynediad at ddarpariaeth ôl-16 y Gymraeg, ac yn benodol, prentisiaethau

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol ddarparu gwybodaeth i'w cynorthwyo nhw wrth ymateb i argymhelliad y Pwyllgor.

Ers derbyn y cais hwn gan swyddogion, mae'r Coleg wedi derbyn gwahoddiad gan Glerc y Pwyllgor Diwylliant i gyflwyno tystiolaeth lafar ar yr un pwnc ar 17 Ebrill 2024 ac mae'r Coleg wedi derbyn y gwahoddiad.

2. Effaith cyllideb 2024-25 y Llywodraeth ar waith y Coleg yn y sector ôl-16

[Mewn llythyr gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg, Jeremy Miles AS, i Gadeirydd Pwyllgor Plant y Senedd, Jayne Bryant AS](#), ym mis Rhagfyr 2022 (tud 38-39)

cadarnhaodd y Llywodraeth, yn unol â'r hyn a gytunwyd gyda Phlaid Cymru, trwy'r Cytundeb Cydweithio, y byddai'r Coleg yn derbyn cynnydd i'w gyllideb dros gyfnod o dair blynedd (2022-23, 2023-24 a 2024-25). Croesawyd y cynnydd gan y Coleg, a hefyd y sicrwydd o gyllideb dros dair blynedd, gan bod hyn yn galluogi'r Coleg i gynllunio twf y Gymraeg yn y sector ôl-16 mewn modd cynaliadwy.

Roedd yr arian ychwanegol i'r Coleg dros dair blynedd yn bennaf ar gyfer ymestyn a chynnal darpariaeth Gymraeg a dwyieithog newydd yn y sectorau addysg bellach a phrentisiaethau. Mae'r rhain yn sectorau sydd mawr angen eu datblygu fel a nodir mewn adroddiad diweddar gan Gomisiynydd y Gymraeg, [Addysg ôl-orfodol a'r Gymraeg: llais y dysgwyr](#), ac yn gwbl allweddol i Strategaeth Cymraeg 2050 y Llywodraeth.

Derbyniodd y Coleg y cynnydd disgwylidig ar gyfer 2022-23 a 2023-24. Caniataodd hyn i'r Coleg fuddsoddi yn y prosiectau canlynol:

Prentisiaethau

- Darparwyd cyllid i ddarparwyr prentisiaethau i benodi 21 o aseswyr yn y meysydd Busnes, Iechyd a Gofal, Gofal Plant, Diwydiannau Creadigol a Lletygarwch.
- Cefnogwyd is-adeiledd prentisiaethau yn ACT a hefyd yng Ngholeg Castell-Nedd Port-Talbot.
- Darparwyd grantiau Hybu a Hyrwyddo i'r darparwyr prentisiaethau a rhoddwyd nawdd ar gyfer sefydlu gwobr am y Gymraeg i brentisiaid.

Addysg bellach

- Darparwyd cyllid i gefnogi 62 o ymarferwyr a thiwtoriaid o fewn y meysydd Iechyd a Gofal, Gofal Plant, Chwaraeon, Amaeth, Busnes a Diwydiannau Creadigol.
- Darparwyd grantiau Hybu a Hyrwyddo i'r Colegau a rhoddwyd nawdd ar gyfer sefydlu gwobr am y Gymraeg i ddysgwyr.

Y Gweithlu Addysg

- Darparwyd cyllid i Goleg Gwyr a Choleg Caerdydd a'r Fro i ddatblygu Prosiect Cymorth Addysgwyr. Bydd adroddiad diwedd prosiect ar gael cyn hir.

Roedd y Gyllideb Ddrafft a gyhoeddwyd ar 19 Rhagfyr ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-25 yn nodi na fyddai'r Coleg yn derbyn y cynnydd a ragwelwyd, sef £840,000, ar gyfer trydedd blwyddyn y Cytundeb Cydweithio. Cadarnhawyd hyn gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg mewn sesiwn graffu gyda Phwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol y Senedd ym mis Ionawr 2024 wrth iddo nodi mai cyllideb fflat y byddai'r Coleg yn ei dderbyn yn 2024-25.

Mae cyllideb fflat i'r Coleg ar gyfer 2024-25 yn galluogi'r Coleg i barhau i gefnogi'r prosiectau a amlinellwyd uwchlaw ac mae hynny i'w groesawu.

Ond, o ganlyniad i beidio derbyn y cynnydd disgwylidig o £840,000 ychwanegol yn 2024-25, bydd gweithgareddau y bwriadwyd eu cynnal a'u cefnogi yn ystod 2024-25 ddim mwyach yn digwydd. Mae rhain yn cynnwys:

- Ni fydd modd ehangu ar ddarpariaeth Gymraeg a dwyieithog yn y meysydd blaenoriaeth Iechyd a Gofal, a Gofal Plant, ble mae prinder sylweddol o weithwyr dwyieithog.
- Ni fydd modd datblygu darpariaeth Adeiladwaith ym mhob coleg addysg bellach fel a gynlluniwyd.
- Ni fydd modd i'r Coleg fuddsoddi ymhellach i benodi aseswyr prentisiaethau ac o ganlyniad ni fydd y ddarpariaeth yn ymestyn tu hwnt i'r nifer fach o feysydd sydd eisoes yn derbyn cefnogaeth.
- Ni fydd modd i'r Coleg gynnal cynhadledd cenedlaethol eleni ar gyfer staff yn y sectorau addysg bellach a phrentisiaethau.

Fel a nodir yn y tabl islaw, mae'r data a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth yn eu hadroddiadau blynyddol Cymraeg 2050 yn dangos cynnydd addawol yn y gweithgareddau dysgu gydag elfen o Gymraeg ers i'r Coleg dderbyn cyfrifoldeb dros y sector ôl-16 yn 2018.

Tabl 1 – Gweithgareddau dysgu gydag o leiaf elfen o Gymraeg

Blwyddyn	Addysg bellach	Dysgu yn y gweithle
2017/18	9.6%	13.4%
2018/19	11.9%	15.4%
2019/20	11.8%	14.6%
2020/21	14.7%	20.8%
2021/22	18.2%	25.3%

Ffynhonnell: <https://www.llyw.cymru/cymraeg-2050-adroddiadau-blynyddol>

Tra bod peidio derbyn y gyllideb ddisgwyliedig ychwanegol o £840,000 yn 2024-25 yn destun pryder, mae'r ffaith i'r Llywodraeth a Phlaid Cymru gyhoeddi [papur ar wefan y Llywodraeth](#) sy'n nodi bwriad i ail-broffilio'r cyllid i'r Coleg ym mlwyddyn ariannol 2025-26 yn rhywfaint o gysur y bydd modd ail-gychwyn ar y gwaith o ymestyn darpariaeth bryd hynny. Byddai oedi o fwy na 12 mis yn risg sylweddol i lwyddiant a momentwm y Cynllun Gweithredu a gallu'r Coleg i weld cynnydd pellach yn y sector ôl-16.

3. Nodyn ar ddata ôl-16

Mae sefyllfa data addysg ôl-16 yn heriol dros ben gan bod darparwyr ar hyn o bryd yn cyflwyno data mewn dulliau anghyson. Tra bod rhai yn mesur canran eu prentisiaid a dysgwyr sy'n dilyn rhywfaint o ddarpariaeth Gymraeg a dwyieithog, mae eraill yn nodi nifer y gweithgareddau dysgu, mae eraill yn nodi'r fframweithiau ac eraill yn cofnodi ffigur ar gyfer y prentisiaid/dysgwyr. Mae hefyd anghysondeb ynghylch cofnodi gallu sgiliau iaith prentisiaid a dysgwyr Addysg Bellach gan mai'r dysgwyr eu hunain sy'n nodi hyn a cheir tuedd i amcangyfrif eu sgiliau'n rhy isel.

Cyhoeddwyd y [Cynllun Gweithredu Addysg Bellach a Phrentisiaethau Cymraeg](#) yn mis Ionawr 2019. Wrth i'r Coleg adolygu'r cynllun dros y misoedd nesaf, ac wrth i ni fynd ati i gyflwyno cyngor i'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil newydd ar eu dyletswyddau yn ymwneud â'r Gymraeg yn sgil ein dynodiad gan Weinidogion Cymru i gynghori'r Comisiwn, bydd y Coleg yn datblygu argymhellion cadarn ar sut i wella ansawdd y data a gesglir yn y maes.

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â Chyfarwyddwr Polisi, Cyfathrebu ac Ymgysylltu'r Coleg, Gwenllian Griffiths ar g.griffiths@colegcymraeg.ac.uk.

Cadeiryddion pwyllgorau'r Senedd

22 Mai 2024

Cylchoedd gwaith y pwyllgorau

Annwyl Gadeirydd,

Yn ystod cyfarfod y Pwyllgor Busnes ar 14 Mai, gwnaethom ystyried llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith ynghylch heriau mewn perthynas â chylch gwaith y Pwyllgor hwnnw sydd wedi deillio o newidiadau diweddar i bortffolios gweinidogol.

Cytunodd y Pwyllgor Busnes i ysgrifennu at bwyllgorau eraill y Senedd i'ch gwahodd i roi unrhyw farn sydd gennych am gylch gwaith cyfredol y pwyllgorau, fel y gallwn ystyried unrhyw faterion sydd wedi codi mewn modd cydgysylltiedig.

Bwriadaf i'r Pwyllgor Busnes ddychwelyd at ystyried y materion hyn ymhellach cyn toriad yr haf, a byddwn felly'n ddiolchgar o gael eich barn neu unrhyw ystyriaethau sydd gan eich Pwyllgor erbyn dydd Gwener 21 Mehefin 2024. Rhowch wybod i mi os ydych yn rhagweld y cewch unrhyw anhawster ymateb o fewn yr amser hwn.

Rwy'n amgáu copi o'r ohebiaeth a anfonwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith ynghylch ei gylch gwaith er mwyn rhoi cyd-destun.

Cofion cynnes

Elin Jones

Y Gwir Anrh. Elin Jones AS

Y Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Busnes

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg | We welcome correspondence in Welsh or English.

Elin Jones AS

Llywydd

Cadeirydd y Pwyllgor Business

10 Mai 2024

Annwyl Lywydd,

Cylchoedd Gwaith Pwyllgorau yn sgil ad-drefnu Cabinet Llywodraeth Cymru yn ddiweddar

Ysgrifennaf i ofyn i'r Pwyllgor Busnes ystyried cylchoedd gwaith y pwyllgorau polisi yn dilyn penodiad y Prif Weinidog a'r ad-drefnu o bortffolios y Cabinet yn sgil hynny.

Fel y gwyddoch, mae'r newidiadau i rolau gweinidogion wedi arwain at ailddosbarthu sylweddol o gyfrifoldebau, yn enwedig rhai'r Gweinidog Newid Hinsawdd gynt. Mae cylch gwaith Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith bellach yn ymwneud â phortffolios pedwar Ysgrifennydd Cabinet, gan gwmpasu meysydd polisi amrywiol a sylweddol, fel a ganlyn:

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a'r Gymraeg

- Polisi ynni, gan gynnwys ynni adnewyddadwy
- Yr economi gylchol
- Polisi porthladdoedd, gan gynnwys porthladdoedd rhydd
- Goruchwyllo Maes Awyr Caerdydd
- Seilwaith cysylltedd digidol

Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig

- Materion newid hinsawdd a'r amgylchedd.

Ysgrifennydd y Cabinet dros Ogledd Cymru a Thrafnidiaeth

- Gwasanaethau rheilffordd drwy fasnachfaint Cymru a'r Gororau
- Gwasanaethau bysiau
- Teithio llesol
- Polisiau ffyrdd
- Trafnidiaeth Cymru

Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol, Tai a Chynllunio

- Cynllunio, gan gynnwys Cymru'r Dyfodol: y cynllun cenedlaethol 2040
- Y Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol
- Diogelwch tomenni glo
- Parciau Cenedlaethol

Ni chredaf ei bod yn realistig disgwyl i'r Pwyllgor allu craffu'n effeithiol ar ystod mor eang o bortffolios. Mae gennyf bryder y bydd yr heriau sy'n codi yn sgil y newidiadau i bortffolios y Cabinet yn golygu na fydd modd craffu ar rai meysydd sylweddol o bolisi Llywodraeth Cymru. Mae craffu ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru yn arbennig yn debygol o fod yn anodd, yn enwedig o ystyried y cyfyngiadau sydd eisoes ar bwllgorau o ran amser.

Byddwn yn ddiolchgar, felly, pe byddai'r Pwyllgor Busnes yn ystyried ad-drefnu cylchoedd gwaith pwyllgorau i symleiddio nifer yr Ysgrifenyddion Cabinet y bydd yn ofynnol i Bwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith graffu arnynt. Gallai hyn gynnwys trosglwyddo materion cynllunio a materion cysylltiedig, fel y nodir uchod, i'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai. Gallai hefyd gynnwys trosglwyddo'r materion sy'n dod o dan bortffolio Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a'r Gymraeg i Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Byddai'r newidiadau hyn yn lleihau nifer yr Ysgrifenyddion Cabinet y bydd angen i Bwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith o bedwar i ddau. Fodd bynnag, ni fyddai hynny'n effeithio ar nifer yr Ysgrifenyddion Cabinet y bydd angen i'r ddau bwyllgor arall graffu arnynt.

Mae elfen o orgyffwrdd yn perthyn i gylchoedd gwaith y pwyllgorau polisi yn y Senedd, wrth gwrs, ac rwy'n cydnabod na fyddai newidiadau i gylch gwaith y Pwyllgor yn ei atal rhag edrych ar faterion drwy lens yr amgylchedd neu drwy lens newid hinsawdd. Fodd bynnag, byddai'r newidiadau hyn yn golygu nad Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith a fyddai'n bennaf gyfrifol am graffu ar y maes polisi hwnnw.

Rwy'n cydnabod y bydd y Pwyllgor Busnes am ymgynghori â phwyllgorau eraill fel rhan o'r broses hon a byddwn yn hapus i drafod unrhyw faterion â'r Pwyllgor.

Yn gywir,

Llyr Gruffydd AS,
Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg | We welcome correspondence in Welsh or English.

Y Gwir Anrhydeddus Elin Jones AS,
Y Llywydd
Cadeirydd y Pwyllgor Busnes

13 Mehefin 2024

Cylchoedd gwaith y Pwyllgorau

Annwyl Lywydd,

Ysgrifennaf mewn ymateb i lythyr y Pwyllgor Busnes dyddiedig 22 Mai 2024, yn ymwneud â chylchoedd gwaith y Pwyllgorau. Rwy'n ddiolchgar am y cyfle i rannu barn y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol ("y Pwyllgor") am y mater hwn.

Mae'r Pwyllgor yn deall y rhesymeg dros y newidiadau arfaethedig fel y'u hamlinellwyd gan Bwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith. Fodd bynnag, nid yw ein Pwyllgor yn teimlo bod angen gwneud unrhyw newidiadau i'n cylch gwaith ni, gan nad yw'r ailddosbarthiad o gyfrifoldebau Gweinidogion yn effeithio arno i'r un graddau.

Ni nodwyd ond un newid sy'n effeithio ar gylch gwaith y Pwyllgor - sef y ffaith bod cyfrifoldeb am y diwydiannau creadigol wedi'i drosglwyddo o'r portffolio polisi diwylliant a'r celfyddydau ehangach i'r Gweinidog Partneriaeth Gymdeithasol. Er nad yw'n hollol glir i'r Pwyllgor pam mae'r Llywodraeth Cymru wedi gwneud y newid hwn, nid yw mor arwyddocaol ag i effeithio ar allu'r Pwyllgor i graffu'n effeithiol ar benderfyniadau'r Llywodraeth.

Mae'r cylch gwaith presennol yn caniatáu i'r Pwyllgor edrych ar luosogrwydd materion rhyng-gysylltiedig ar draws gwahanol sectorau, a byddai unrhyw newid sylweddol i hynny yn amharu ar ddealltwriaeth a gallu'r Pwyllgor i wneud ei waith. Gofynnwn i'n cylch gwaith beidio â chael ei newid.

Yn gywir,

Delyth Jewell

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder
Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

10 Mehefin 2024

Annwyl Delyth,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 23 Ebrill ynglŷn ag adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol o'r enw *Hawliau Darlledu Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad*.

Mae'n bleser gennyf amgáu copi o ymateb ysgrifenedig Llywodraeth Cymru i'r adroddiad uchod.

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 91

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol *Hawliau Darlledu Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad*

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu canfyddiadau'r adroddiad ac yn cynnig yr ymateb canlynol i'w bedwar argymhelliad.

Argymhelliad 1.

Dylai'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon symud Pencampwriaeth y Chwe Gwlad o fod yn ddigwyddiad Grŵp B i fod yn ddigwyddiad Grŵp A fel rhan o'r drefn digwyddiadau rhestredig o dan Ddeddf Darlledu 1996

Ymateb: Nid argymhelliad i Lywodraeth Cymru mo hwn.

Mae Llywodraeth Cymru wastad wedi bod yn glir y dylai darllediadau o Bencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad barhau i fod ar gael yn ddi-dâl. Er ein bod yn cydnabod ei fod yn bwnc cymhleth a bod hawliau teledu yn rhan bwysig o incwm y gêm, ni ddylai fod ar draul amddifadu cynulleidfaoedd ac erydu sylfaen y gefnogaeth ar lawr gwlad i'r gamp yng Nghymru. Rydym yn cydnabod hefyd lle annatod ac unigryw rygbi a Phencampwriaeth y Chwe Gwlad yn niwylliant a bywyd Cymru.

Argymhelliad 2.

Dylai Llywodraeth Cymru ofyn i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon symud Pencampwriaeth y Chwe Gwlad o gategori digwyddiadau Grŵp B i gategori digwyddiadau Grŵp A fel rhan o'r drefn digwyddiadau rhestredig o dan Ddeddf Darlledu 1996.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ysgrifennu at Lywodraeth y DU ar y mater hwn, yn fwyaf diweddar at Julia Lopez AS, Gweinidog y Cyfryngau, Twristiaeth a'r Diwydiannau Creadigol ar 11 Mawrth 2024 yn gofyn iddi adolygu digwyddiadau rhestredig a symud Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad o Grŵp B i Grŵp A. Cawsom ymateb gan y Gwir Anrhydeddus Stuart Andrew AS, y Gweinidog Chwaraeon, Gamblo a Chymdeithas Sifil a Julia Lopez AS, Gweinidog y Cyfryngau, Twristiaeth a'r Diwydiannau Creadigol ar 13 Mai. Roedd yr ymateb yn nodi nad oes gan Lywodraeth y DU gynlluniau ar hyn o bryd i adolygu'r rhestr. Nododd fod polisi chwaraeon wedi'i ddatganoli ac mai mater i Lywodraeth Cymru fydd gwerthuso a yw'r cydbwysedd yn gywir ar hyn o bryd rhwng gallu'r rheini sy'n meddu ar yr hawliau darlledu yng Nghymru i gynhyrchu digon o incwm i fuddsoddi mewn chwaraeon yng Nghymru, a chyfleoedd cefnogwyr chwaraeon Cymru i fwynhau'r campau hynny. Pe bai Llywodraeth Cymru yn rhoi argymhelliad i Lywodraeth y DU, byddai'n 'open to taking those considerations into account following any evaluation, in balance with any wider views, such as would be the case for events with pooled rights including

the Six Nations'. Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol wedi ateb y llythyr hwn gan ategu safbwynt Llywodraeth Cymru. Amgaeaf gopi ohono er eich gwybodaeth.

Argymhelliad 3.

Os bydd Pencampwriaeth y Chwe Gwlad yn cael ei darlledu ar blatfformau talu i wyllo, dylai Llywodraeth y DU gyflwyno mesurau i ddiogelu'r diwydiant lletygarwch, gan gynnwys cymal contractiol gorfodol sy'n caniatáu tanysgrifiadau talu i wyllo rhatach ar gyfer tafarndai a chlybiau â gwerth ardrethol islaw swm penodol. Dylid gwneud hyn yn dilyn ymgynghoriad â'r diwydiant lletygarwch i bennu'r dull mwyaf priodol.

Ymateb: Nid argymhelliad i Lywodraeth Cymru mo hwn.

Mae'r darlledu digwyddiadau chwaraeon fel Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad yn gyhoeddus mewn tafarndai a chlybiau yn dod ag arian mawr ei angen i'r sefydliadau hyn ac yn achubiaeth ariannol i lawer o glybiau chwaraeon yng Nghymru. Mae cael cefnogi'r tîm rygbi cenedlaethol yn y sefydliadau hwn yn ffordd bwysig hefyd o ddod â chymunedau ynghyd a chryfhau'n hunaniaeth genedlaethol.

Ond gall cost tanysgrifio i ddarllediadau ar wal dalu fod yn ddrud, yn enwedig o ystyried y problemau economaidd sy'n wynebu'r diwydiant lletygarwch oherwydd costau cynyddol a gostyngiad yn nifer yr ymwelwyr.

Mae manylion contractau rhwng darlledwyr a threfnwyr cystadlaethau chwaraeon yn fater i'r partïon unigol ac y tu allan i'r rheoliadau darlledu arferol. Mae penderfyniadau ynghylch prisiau tanysgrifio yn cael eu gwneud yn ôl gwerth y farchnad. Fodd bynnag, o ystyried pwysigrwydd diwylliannol ac ariannol caniatáu i Bencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad gael ei darlledu mewn lleoliadau lletygarwch, rydym yn cytuno y dylai Llywodraeth y DU archwilio pob ysgogiad i wneud tanysgrifiadau darlledu mor fforddiadwy â phosibl i dafarndai a chlybiau ledled y wlad.

Argymhelliad 4.

Rhaid i Lywodraeth y DU gymryd camau i ddiogelu darllediad Gymraeg llawn o bencampwriaeth y Chwe Gwlad.

Ymateb: Nid argymhelliad i Lywodraeth Cymru mo hwn.

Mae Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad yn bwysig iawn i gynulleidfaoedd yng Nghymru, ac mae'n ddolen gyswllt ddiwylliannol a chymdeithasol bwyrus sy'n meithrin balchder ac undod cenedlaethol. Mae'n hanfodol bod cynulleidfaoedd yn gallu mwynhau'r twrnaint yn eu dewis iaith a bod y ddarpariaeth Gymraeg yn cael ei diogelu ac ar gael yn rhwydd.

Mae gan y Bencampwriaeth ran hanfodol o ran hyrwyddo'r Gymraeg, yn enwedig mewn perthynas â chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, un o dair thema strategol

Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg. Mae'r rhaglenni Cymraeg o Bencampwriaeth y Chwe Gwlad yn rhoi llwyfan hollbwysig ar gyfer cynnwys y Gymraeg yn y cyfryngau. Mae'r bencampwriaeth wedi ymwreiddio'n ddwfn ym mywyd diwylliannol Cymru ac mae'r defnydd o'r Gymraeg wrth ei darlledu yn atgyfnerthu lle'r iaith fel rhan hanfodol o'n hunaniaeth genedlaethol, tra'n cynnal ei pherthnasedd mewn cymdeithas fodern Gymreig. Mae'r ddarpariaeth Gymraeg yn cynyddu cyfleoedd cynulleidfa ehangach i ymwneud â'r iaith ac yn annog ei defnydd ymhlith siaradwyr rhugl a newydd. I siaradwyr newydd, yn aml gall dilyn y gêm yn Gymraeg fod yn gam cyntaf wrth ei dysgu, gan ddarparu naratif haws ei dilyn sy'n gysylltiedig â hynt y gêm. Gellir trosglwyddo cyffro'r bencampwriaeth hefyd i leoliadau addysgol fel ffordd o ennyn diddordeb myfyrwyr.

Bydd amddiffyn y ddarpariaeth Gymraeg o Bencampwriaeth y Chwe Gwlad yn cyfrannu at ymdeimlad o gymuned a pherthyn, gan helpu i bontio gwahaniaethau ieithyddol trwy annog y di-Gymraeg i gofleidio'r iaith fel rhan o'u Hunaniaeth Gymreig gytun. Mae'r Gymraeg yn perthyn i bawb yng Nghymru, waeth ble maen nhw ar eu taith ieithyddol. Mae rhoi cyfle i bawb ddod i gysylltiad â'r iaith yn anfon arwydd clir fod yr iaith yno i bwy bynnag sy'n dymuno ei chofleidio. Rhaid iddi fod ar gael yn rhwydd ac yn ddirwyst.

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder
Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref INT2024/03645/DC
Ein cyf/Our ref IM/LG/05255/24

Rt Hon Stuart Andrew & Julia Lopez
Department for Culture, Media and Sport,

ps.andrew@dcms.gov.uk

07 June 2024

Dear Stuart and Julia,

Your letter of 13 May addressed to the First Minister regarding the broadcast of Welsh Six Nations rugby matches has been passed to me to respond as broadcasting falls within my Ministerial portfolio.

The Welsh Government's position is very clear. The Six Nations competition should be broadcast free to air given the importance of rugby to our cultural identity as a nation. This was explored recently by the Senedd's Culture Committee and there was further cross-party agreement in the Senedd supporting this position.

I am extremely disappointed you are not planning to undertake a review of the listed events in recognition of the position in Wales. Making sport accessible is a clear priority for both our governments and we will continue to make the case for the Six Nations in this context.

Yours sincerely,

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 95

Eitem 6

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder
Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol

17 Mai 2024

Annwyl Delyth,

Diolch am eich llythyr ar 21 Mawrth a gyfeiriwyd at Dawn Bowden AS fel Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth ynghylch cyhoeddi adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol o'r enw *Y sefyllfa sydd ohoni: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru*. Gofynnwyd imi ateb gan fod y mater hwn bellach yn dod o dan fy mhortffolio Gweinidogol.

Amgaeaf gopi o ymateb ysgrifenedig Llywodraeth Cymru i'r adroddiad uchod. Er nad yw mwyafrif yr argymhellion a nodir yn yr adroddiad ar gyfer Llywodraeth Cymru, mae'r ymatebion yn nodi ein barn ar y sefyllfa bresennol ac yn rhoi gwybodaeth am y gwaith sy'n cael ei wneud gan Cymru Greadigol i gefnogi'r sector darlledu yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn ymrwymedig i gefnogi fframwaith darlledu addas i'r diben i Gymru, gyda chefnogaeth gwaith y Corff Cyngori ar Ddarlledu a Chyfathrebu i Gymru.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Culture and Social Justice

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol ‘Y sefyllfa sydd ohoni: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru’

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu canfyddiadau'r adroddiad ac yn cynnig yr ymateb canlynol i'r 17 argymhelliad a geir ynddo.

Argymhelliad 1

Dylai Llywodraeth y DU ei gwneud yn glir ei bod yn cefnogi Ofcom yn gyfan gwbl i amddiffyn hawliau darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus os bydd anghydfodau â llwyfannau cyfryngau eraill sy'n codi o'r Bil Cyfryngau.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae'r diwydiant a llywodraethau wedi cydnabod ar raddfa eang fod angen moderneiddio'r fframwaith rheoleiddio sy'n llywodraethu'r cyfryngau yn y DU, er mwyn galluogi'r diwydiant i esblygu, diwallu anghenion ymddygiadau newidiol cynulleidfaedd a gweithredu'n effeithiol mewn marchnad fwyfwy byd-eang. Felly, mae Llywodraeth Cymru wedi croesawu'r Bil Cyfryngau a'i ddiwygiadau arfaethedig. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod y bydd y mesurau a nodwyd yn y Bil Cyfryngau ond yn effeithiol os bydd rôl oruchwylio ac ymyrryd Ofcom yn gadarn, unwaith y bydd y ddeddfwriaeth ar waith. Yn benodol, mae ein hymgysylltiad â rhanddeiliaid yng Nghymru wedi tynnu sylw at bwysigrwydd sicrhau bod Ofcom mewn sefyllfa ddigonol i ddyfarnu ar unrhyw anghydfod rhwng darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus a llwyfannau cyfryngau eraill ar faterion o amlygrwydd a thelerau teg.

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai Ofcom gael cefnogaeth lawn Llywodraeth y DU wrth amddiffyn hawliau darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus pe bai anghydfod gyda llwyfannau cyfryngau eraill sy'n codi o'r Bil Cyfryngau. Edrychwn ymlaen at weithio'n agos gydag Ofcom yn y maes hwn yn y dyfodol er mwyn cefnogi'r broses o roi newidiadau i gyfrifoldebau rheoleiddiol ar waith a ddaeth i rym drwy'r Bil Cyfryngau, a hynny er mwyn sicrhau y ceir system addas at y diben ar gyfer buddiannau yng Nghymru.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 2

Dylai Llywodraeth y DU ddiwygio'r Bil Cyfryngau i newid cyfeiriadau at amlygrwydd “priodol” cynnwys gwasanaeth cyhoeddus i amlygrwydd “sylweddol” cynnwys gwasanaeth cyhoeddus.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae rhanddeiliaid yng Nghymru wedi nodi bod darpariaethau'r Bil Cyfryngau ynghylch amlygrwydd yn hanfodol i gefnogi cynaliadwyedd darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn y dyfodol. Prif ysgogydd y mesurau hyn yw sicrhau bod cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn cael ei gario ac ar gael yn hawdd, a'i fod yn hawdd i gynulleidfaedd ddod o hyd iddo ar lwyfannau.

Er mwyn i'r mesurau hyn fod yn effeithiol, yn ymarferol, mae'n rhaid i'r diffiniad o amlygrwydd fod yn glir ac yn ddiamwys.

Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o'r ddadl barhaus ynghylch y diffiniad o amlygrwydd ("prominence") yn y Bil Cyfryngau, lle mae rhai rhanddeiliaid wedi galw am newid y cyfeiriad at amlygrwydd priodol ("appropriate") i sylweddol ("significant"). Wrth archwilio'r ddeddfwriaeth ddrafft, mae Pwyllgor Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon Tŷ'r Cyffredin wedi awgrymu nad yw amlygrwydd 'priodol' yn ddigonol yng nghyd-destun rhyngwynebaw defnyddwyr datblygedig llwyfannau heddiw ac y byddai defnyddio 'sylweddol' yn 'llai agored i'w ddehongli ac yn bodloni nodau'r Bil yn well'.

Mae diffiniad clir o amlygrwydd at ddiben gweithredu'r darpariaethau cysylltiedig yn y Bil yn hanfodol er mwyn galluogi Ofcom i gyhoeddi canllawiau clir ar gyfer darlledwyr a llwyfannau yn effeithiol a gorfodi'r mesurau rheoleiddio. Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y byddai 'sylweddol' yn ddisgrifiad mwy addas ac yn adlewyrchu'n well bwysigrwydd darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 3

Dylai Llywodraeth y DU ddiwygio'r Bil Cyfryngau i gynyddu pwerau Ofcom o ran y Gymraeg ar radio masnachol er mwyn diogelu cynnwys Cymraeg mewn ardaloedd â phoblogaeth sylweddol o siaradwyr Cymraeg.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae gorsafedd radio masnachol yn chwarae rhan bwysig yn y gwaith o ddarparu gwasanaethau cyfryngau yng Nghymru, yn enwedig o ran darparu newyddion o Gymru, gan ystyried gwendid y cyfryngau print yng Nghymru a'r diffyg sylw i faterion Cymreig ym mhapurau newydd y DU.

Er y bydd nifer o'r darpariaethau yn y Bil yn sicr yn cael effaith gadarnhaol ar ddarlledwyr a chynulleidfaoedd yng Nghymru, mae Llywodraeth Cymru wedi mynegi pryderon ynghylch darpariaethau yn y Bil sy'n ymwneud â dadreoleiddio gwasanaethau radio a chynnwys lleol ymhellach. Mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio wrth Ofcom a Llywodraeth y DU yn y gorffennol na fyddem yn dymuno gweld y rheolau cyfredol ar ddarpariaeth leol ar radio masnachol yn cael eu llacio ymhellach nac yn cael eu dileu. Rydym wedi galw am ystyriaeth briodol o ran natur ddwyieithog Cymru a phwysigrwydd y Gymraeg pan fydd trwyddedau radio ar gyfer gorsafedd yng Nghymru yn cael eu dyfarnu neu eu hadolygu.

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i godi'r mater o ddarparu cynnwys Cymraeg digonol ar radio yn ein trafodaethau gyda Llywodraeth y DU a chydag Ofcom.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 4

Dylai Llywodraeth y DU gynyddu cyllid S4C yn sylweddol. Dylai hyn gynnwys cyllid dangosol am nifer o flynyddoedd er mwyn galluogi S4C i gynllunio'n ddigonol ar gyfer y dyfodol.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi'r toriad yng nghyllideb S4C dros y blynyddoedd diwethaf. Mae consensws ar gyfer cyllid cyhoeddus parhaus a digonol, hirdymor i sicrhau cynaliadwyedd S4C yn y dyfodol. Mae angen i hyn fod yn ddigonol i alluogi S4C i gyflawni ei rôl hanfodol yn diwallu anghenion cynulleidfaoedd yng Nghymru, yng nghyd-destun costau cynyddol a marchnad fyd-eang sy'n esblygu. Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol bod cyllidebau comisiynu S4C yn heriol, gyda chynrychiadau'n aml yn gorfod chwilio am gyllid ychwanegol gan ddarllledwyr eraill ar sail cyd-gomisiynu neu gan drydydd partïon.

Mae Llywodraeth Cymru wedi codi pwysigrwydd setliad ariannu teg a chyson gyda Llywodraeth y DU. Mae hyn wedi tynnu sylw at sut y mae'n rhaid i S4C gael cyllid digonol, yn ogystal ag annibyniaeth olygyddol a rheolaethol, er mwyn iddi gynnal ei gallu i wasanaethu'r gynulleidfa Gymraeg. Rhaid i drefniadau ariannu ddiogelu gwasanaethau hanfodol a darparu'r cyllid cynaliadwy sy'n caniatáu i ddarllledwyr gyflawni eu dibenion a'u hamcanion cyhoeddus.

O ran darlledu Cymraeg, mae hyn wedi amlygu sut y mae'r heriau sy'n gysylltiedig â'r newid yn y dirwedd ddarlledu oddi wrth ddarlledu traddodiadol at fwy o gynnwys ar-lein yn cael eu cymhlethu gan ddarnio hyd yn oed yn fwy o'r gynulleidfa, sy'n gysylltiedig â gwahanol fodolau defnyddio'r Gymraeg. Er mwyn gwasanaethu cynulleidfaoedd yn effeithiol, yn ogystal ag ystyried gwahanol arferion defnyddio cynnwys, rhaid i S4C gael ei hariannu'n ddigonol i ddarparu ar gyfer gwahanol lefelau a mathau o ruglder iaith a defnydd ar draws ac o fewn aelwydydd.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 5

Dylai Llywodraeth y DU ystyried ariannu S4C yn ôl fformiwla, er mwyn rhoi mwy o sicrwydd i S4C ynghylch cyllid yn y dyfodol. Gallai'r fformiwla hon gynnwys cysylltu cyllid S4C â mesurau chwyddiant fel Mynegai Prisiau Defnyddwyr neu Fynegai Prisiau Manwerthu, neu gyfeirio at refeniw cyffredinol ffi'r drwydded. Dylai gynnwys mecanwaith glicied er mwyn sicrhau nad yw cyllid ar gyfer S4C yn disgyn mewn termau real.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mewn tystiolaeth i Lywodraeth y DU ar Adolygiad Model Ariannu'r BBC, mae Llywodraeth Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i sicrhau bod yr adolygiad yn ystyried yr ystod ehangaf o fodolau ar gyfer y BBC ac S4C.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 6

Rhaid i Adolygiad Model Ariannu'r BBC Llywodraeth y DU gymryd tystiolaeth gan S4C. Rhaid i'r adolygiad gyfeirio'n benodol at gyllid cyhoeddus S4C gan fod y darlledwr yn cael ei ariannu'n bennaf o ffi'r drwydded.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi codi'r diffyg cyfeiriad penodol at S4C yn yr adolygiad gyda Llywodraeth y DU. Mewn tystiolaeth i Lywodraeth y DU ar Adolygiad Model Ariannu'r BBC, mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio y bydd unrhyw newid posibl i'r trefniadau presennol yn cael effaith sylfaenol ar wasanaethau a rhaglenni S4C. Amlygodd hyn, o ystyried effaith bosibl sylweddol newidiadau i'r model ariannu, fod angen ymgysylltu ac ymgynghori gwirioneddol drwy gydol y broses adolygu gyda rhanddeiliaid yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru yn deall bod Llywodraeth y DU yn ymgysylltu ag S4C ar y mater hwn.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 7

Dylai gwariant y BBC ar gynnwys teledu Saesneg yng Nghymru dyfu o'r naill flwyddyn i'r llall nes ei fod yn cyd-fynd â gwariant y BBC ar gynnwys Saesneg yn yr Alban. Dylai'r BBC amlinellu i'r Pwyllgor hwn sut y bydd yn cyflawni hyn.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae gwariant digonol gan y BBC ar gynnwys teledu Saesneg yng Nghymru yn bwysig nid yn unig i fodloni gofynion cynulleidfaoedd yng Nghymru ond hefyd i economi greadigol Cymru. Cyfeiriodd adroddiad y Panel Arbenigol ar Ddarlledu at sut 'mae cynulleidfaoedd di-Gymraeg Cymru'n dal i gael eu gwasanaethu'n wael o ran cynnwys yn benodol ar gyfer Cymru, ac mae'r bwch cyllido yn y maes gwasanaeth hwn, o'i gymharu â'r Alban, yn parhau' ac 'na ddylid amddifadu poblogaeth ddi-Gymraeg Cymru o faint priodol o gynnwys lleol perthnasol'.

Mae Llywodraeth Cymru, drwy Cymru Greadigol, yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gyda'r BBC i gefnogi cynnydd mewn gwariant ar gynnwys teledu Saesneg. Mae ei Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda'r BBC yn nodi sut y bydd Cymru Greadigol a'r BBC yn cydweithio'n strategol i fuddsoddi mewn cynnwys Cymreig. Mae trefniadau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi bod yn rhan annatod o gryfhau cysylltiadau gyda'r BBC, gan gefnogi mynediad mwy uniongyrchol ac effeithiol i gomisiynwyr, cydweithio ar gynyrchiadau a chyd-gomisiynu i gynyddu nifer y cynyrchiadau gwirioneddol Gymreig sydd ar gael i gynulleidfaoedd Cymru ac yn ehangach yn y DU. Cafodd 2023 ei galw'r flwyddyn fwyaf o ran cynhyrchu drama yng Nghymru i'r BBC, gyda chwe chfres ddrama yn cael eu cynhyrchu ledled Cymru, a chafodd bob un ohonynt gymorth gan Cymru Greadigol. Fodd bynnag, mae'r cyd-destun comisiynu wedi bod yn anodd yng Nghymru, fel sy'n wir ar draws y DU yn 2024. Mae hyn yn cael ei ysgogi'n rhannol gan sefyllfa heriol cyllideb y BBC a nifer y comisiynau ar gyfer ein sector cynhyrchu annibynnol.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y sefyllfa ariannol hynod heriol sy'n wynebu darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus, gan gynnwys y BBC. Gall costau a chwyddiant cynyddol, ynghyd â diffyg eglurder ar drefniadau ariannu'r BBC ar ôl 2027, arwain at gyfuno gweithgarwch a llai o awydd (a gallu) i fuddsoddi yn y gwledydd. Mae tueddiadau digidol ac ar-lein sy'n esblygu a chystadleuaeth gynyddol o lwyfannau ffrydio byd-eang hefyd yn risgiau i gynaliadwyedd parhaus, a allai effeithio ar wariant y BBC yng Nghymru. Mae Cymru Greadigol wedi ymrwymo i weithio gyda'r BBC i archwilio opsiynau i dargedu rhagor o fuddsoddiad i Gymru a bydd hyn yn ystyriaeth wrth i ni adolygu ein trefniadau o ran y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth eleni. Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu ymrwymiad y BBC i darged twf o'r naill flwyddyn i'r llall ac argymhelliad y Pwyllgor i'r BBC amlinellu sut y bydd yn cyflawni hyn, er mwyn sicrhau tryloywder a monitro effeithiol o'r targed hwn.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 8

Dylai Ofcom fod yn uchelgeisiol wrth ddefnyddio ei ddull o reoleiddio'r BBC i ysgogi gwelliannau i gynrychiolaeth a phortread y BBC o bobl yng Nghymru. Dylai'r BBC ac Ofcom adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn cyn diwedd y Chweched Senedd i adrodd ar ei gynnydd.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru, drwy Cymru Greadigol, yn parhau i weithio gyda darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i helpu i gefnogi gwelliannau i gynrychiolaeth a phortread o bobl yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys gweithio drwy ein Memoranda Cyd-ddealltwriaeth gyda'r BBC ac S4C, sy'n cynnwys uchelgais penodol ar gyfer cynyddu proffil Cymru a'r portread ohoni. Mae ei waith yn y maes hwn yn cael ei gydnabod gan y Panel Arbenigol ar Ddarlledu a dynnodd sylw, er bod hwn yn ddatblygiad cadarnhaol 'Mae'r Panel hwn yn dal yn bryderus am benderfyniadau ynghylch cyllid darlledu gwasanaeth cyhoeddus fel y mae'n berthnasol i Gymru, cyfanswm y gwariant, ac a yw'n gwasanaethu cynulleidfaoedd yn dda yng Nghymru'.

Mae gan Ofcom rôl hanfodol wrth sicrhau bod darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn cydymffurfio â'r gofynion. Wrth gyfathrebu ag Ofcom, mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio'r angen i ddefnyddio'r holl ysgogiadau i sbarduno gwelliannau o ran cyflawni. Bydd hyn yn dod yn fwyfwy pwysig wrth i gylch gwaith y darlledwr gwasanaeth cyhoeddus gael ei symleiddio drwy'r Bil Cyfryngau.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 9

Dylai S4C sicrhau bod gwariant ar gynnwys yn cael ei ddsbarthu'n fwy cyfartal ledled Cymru. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Un o brif flaenoriaethau Cymru Greadigol yw cefnogi twf y diwydiannau creadigol ledled Cymru ac efelychu stori lwyddiant greadigol de Cymru mewn rhanbarthau eraill. Mae Cymru Greadigol, drwy ei Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gydag S4C, yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gyda'r darlledwr a'r sector cynhyrchu annibynnol i dargedu buddsoddiad mewn ffordd deg.

Chwaraeodd Llywodraeth Cymru ran annatod yn y gwaith o sefydlu ac ariannu Aria Studios ar Ynys Môn yn 2022, gan weithio gydag S4C. Ei nod yw cefnogi cynrychiadau cynhenid fel Bariau ar gyfer S4C yn ogystal â denu cynrychiadau ar raddfa fawr, gyda chyllideb fawr i'r rhanbarth.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 10

Dylai Ofcom gynnwys gofyniad i drwydded Sianel 3 yng Nghymru gynhyrchu cyfran uwch o gynnwys rhwydwaith yng Nghymru. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pwysigrwydd trwydded Sianel 3 o ran cefnogi amrywiaeth o gynnwys, ac i gynaliadwyedd a thwf y diwydiannau creadigol yng Nghymru. Mae ITV Cymru Wales yn parhau i chwarae rhan hanfodol fel dewis arall i'r BBC ar gyfer newyddion a rhaglenni nad ydynt yn rhai newyddion ac mae'n darparu gwasanaeth newyddion democrataidd hanfodol i bobl Cymru. Mae Cymru Greadigol wedi datblygu perthynas waith gadarnhaol gydag ITV Cymru Wales ac ITV Studios ers ei lansio. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai'r sianel fuddsoddi mwy yng Nghymru. Cafodd hyn ei godi mewn cyfarfodydd chwarterol ar lefel gweinidogol gyda'r darlledwr. Yn ddiweddar, cyfarfu Cymru Greadigol ag ITV i drafod ei strategaeth gomisiynu a chyfleoedd i Gymru. O ganlyniad i'r cyfarfod, bydd ITV yn cynnal sesiwn gyda'r diwydiant yng Nghymru ym mis Gorffennaf i hwyluso'r berthynas rhwng comisiynwyr ITV a'r sector cynhyrchu annibynnol yng Nghymru ac i godi ymwybyddiaeth yn ITV yn ganolog o gynnig cynhyrchu Cymru.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 11

Dylai darparwyr newyddion rhwydwaith, gan gynnwys y BBC ac ITN, barhau i ysgogi gwelliannau yn eu hadroddiadau ar faterion polisi datganoledig.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Arolwg Cael Gafael ar Newyddion Ofcom 2023 Cymru yn nodi mai teledu yw'r llwyfan sy'n cael ei ddefnyddio amlaf o hyd gan oedolion yng Nghymru i gael newyddion (71%), gyda BBC One y ffynhonnell a ddefnyddir fwyaf gan bobl yng Nghymru i gael gafael ar newyddion am Gymru. Mae 55% o oedolion yng Nghymru yn defnyddio BBC One i gael y newyddion ac mae 40% yn defnyddio ITV1/ITV Wales. Mae'r ystadegau hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd darlledwyr i adrodd ar faterion datganoledig a'r angen i sicrhau bod yr adroddiadau yn gywir ac yn adlewyrchu ein hamgylchiadau unigryw yng Nghymru yn briodol. Rydym yn nodi'r gwaith a wnaed ar ran Ofcom gan yr Athro Stephen Cushion o Brifysgol Caerdydd a Dr Richard Thomas o Brifysgol Abertawe ynghylch adrodd ar faterion polisi datganoledig. Er bod y canfyddiadau'n nodi gwell sylw i faterion datganoledig o'i gymharu ag astudiaethau blaenorol, nododd hefyd gyfleoedd a gollwyd i egluro gwahaniaethau mewn penderfyniadau ar draws llywodraethau'r DU. Felly, mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai darparwyr rhwydwaith geisio parhau i ysgogi gwelliannau wrth adrodd ar faterion polisi.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 12

Dylai Ofcom adolygu darllediadau newyddion rhwydwaith y DU o faterion polisi datganoledig yn barhaus. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Byddai Llywodraeth Cymru yn croesawu adolygiad parhaus o sylw newyddion rhwydwaith y DU, yn dilyn ymlaen o'r gwaith a wnaed ar ran Ofcom gan yr Athro Stephen Cushion o Brifysgol Caerdydd a Dr Richard Thomas o Brifysgol Abertawe ynghylch adrodd ar faterion polisi datganoledig. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weithio gyda Llywodraeth y DU, Ofcom a darlledwyr i nodi cyfleoedd i gefnogi gwelliannau wrth ddarparu cynnwys y cyfryngau ar gyfer cynulleidfaoedd yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys archwilio cyfleoedd i adolygu'r ddarpariaeth yn barhaus, er enghraifft drwy adolygiad arfaethedig Ofcom o gyfryngau gwasanaeth cyhoeddus, y bwriedir iddo ddechrau yn 2024/25.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 13

Dylai Ofcom ddefnyddio pwerau rheoleiddio presennol i wella'r sylw a roddir i faterion polisi datganoledig yn y newyddion rhwydwaith. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio'r sylw cyfyngedig i fywyd cyhoeddus a chymdeithas Cymru gan wasanaethau darlledu'r DU i Ofcom. Rydym wedi galw dro ar ôl tro am fwy o atebolrwydd i Gymru ar faterion sy'n ymwneud â'r cyfryngau i sicrhau bod darpariaeth y cyfryngau yn parhau i fod yn addas at y diben mewn cyd-destun datganoledig ac o ystyried y sefyllfa unigryw a gwahanol yng Nghymru. Rydym yn cytuno y dylai Ofcom ddefnyddio'r holl ysgogiadau sydd ar gael i wella'r sylw i faterion polisi datganoledig ar y rhwydwaith.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 14

Dylai Ofcom wella ei ddadansoddiad o'r cyfryngau a ddarperir yng Nghymru, gan gynnwys drwy gynyddu lefelau staffio yng Nghymru.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae'r angen i gadw i fyny â marchnadoedd sy'n datblygu, modelau busnes, technolegau newidiol ac arferion defnyddwyr, a deall yr effaith y caiff y rhain ar ddarparu gwasanaethau yng Nghymru yn hanfodol ar gyfer rheoleiddio effeithiol. Yng nghyd-destun cylch gwaith esblygol Ofcom wrth i'r sefydliad ymgymryd â chyfrifoldebau newydd sylweddol, rhaid i swyddfa Cymru feddu ar y capasiti i ymateb i newidiadau mewn modd amserol ac effeithiol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymateb i gynllun gwaith arfaethedig Ofcom ar gyfer 2024/25 gan nodi ein diddordeb mewn gweithio gydag Ofcom i nodi cyfleoedd i gynyddu nifer yr unigolion sydd wedi'u lleoli yng Nghaerdydd i sicrhau bod digon o adnoddau gan y swyddfa a chynyddu ei gwelededd yng Nghymru. Gan nodi newidiadau ar lefel Cyfarwyddwr ac Aelod Bwrdd Cymru, mae Llywodraeth Cymru yn awyddus i adeiladu ar ei pherthynas ag Ofcom yng Nghymru yn 2024/25 a chryfhau cysylltiadau ag arweinwyr polisi yn ganolog. Mae cynllun gwaith Ofcom yn tynnu sylw at yr amrywiaeth o ffyrdd y mae Ofcom yn cael tystiolaeth, deallusrwydd a mewnwleidiadau, gan gynnwys ymchwil i'r farchnad a deallusrwydd; peirianeg data a dadansoddeg; a thechnoleg ac edrychwn ymlaen at weithio gydag Ofcom yn y maes hwn. Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i weithio gydag Ofcom wrth i unrhyw gamau gael eu cymryd i esblygu ei gynlluniau ymchwil mewn ymateb i farchnadoedd newidiol a chydgyfeiriad cynyddol y sectorau y mae'n eu rheoleiddio. Mae hyn yn cynnwys archwilio opsiynau i ategu data Ofcom gydag ymchwil wedi'i dargedu a chasglu gwybodaeth ar lefel Cymru drwy waith y Corff Cynghori ar Ddarlledu a Chyfathrebu.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 15

Dylai Llywodraeth y DU nodi sut y bydd yn gwella'r cynnwys y cyfryngau a ddarperir i gynulleidfaoedd yng Nghymru.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno â barn y Pwyllgor ynghylch y gwelliannau sydd eu hangen o ran cynnwys y cyfryngau a ddarperir i gynulleidfaoedd yng Nghymru. Adlewyrchir y farn hon yng Nghytundeb Cydweithio Llywodraeth Cymru gyda Phlaid Cymru ac adroddiad y Panel Arbenigol ar Ddarlledu. Cyfryngau amlddarparwr yw asgwrn cefn unrhyw gymdeithas ddemocrataidd, weithredol ac mae diogelu'r gymdeithas honno yn hollbwysig i sicrhau darpariaeth newyddion ddeallus a chytbwys. Gan fod tirwedd y cyfryngau yn newid yn gyson, ac yn sgil nifer y cyfryngau a nifer y llwyfannau cyfryngau yn ogystal ag arferion defnyddio sy'n esblygu, mae angen ystyriaeth gynhwysfawr o'r ffordd orau o sicrhau bod gan Gymru'r cyfryngau sydd ei hangen arni wrth i'r sector barhau i esblygu. Byddai Llywodraeth Cymru yn hapus i weithio gyda Llywodraeth y DU ar y mater hwn.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 16

Dim ond ar ôl i un o bwyllgorau'r Senedd gael cynnig y cyfle i gynnal gwrandawriad cyn penodi gyda'r ymgeiswyr a ffefrir y dylai Llywodraeth Cymru gytuno i benodiadau i rolau Ofcom ac aelodau'r BBC dros Gymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pwysigrwydd penodiadau Ofcom ac Aelod Bwrdd Cymru i Gymru a gwerth un o bwyllgorau'r Senedd yn cynnal gwrandawriad cyn penodi gyda'r ymgeisydd a ffefrir. Fodd bynnag, er bod gan Lywodraeth Cymru rolau a chyfrifoldebau diffiniedig clir yn y penodiadau hyn, mae darlledu yn fater sydd heb ei ddatganoli, gyda darlledu'n gyffredinol a'r BBC yn benodol wedi'u cadw yn ôl o dan baragraffau 158 a 159 (yn y drefn honno) o Atodlen 7A o Ddeddf Llywodraeth Cymru. O ran y BBC, gan ei fod yn gorff a gedwir yn ôl a gaiff ei enwi, mae hefyd wedi'i eithrio o weithdrefnau cydsyniad Gweinidog y Goron. Felly, mae angen gwneud rhagor o waith i ddeall i ba raddau y gall Llywodraeth Cymru weithredu'r newidiadau a argymhellir i'r prosesau penodi hyn. Bydd y gwaith hwn yn cael ei wneud mewn ymgynghoriad â Gwasanaethau Cyfreithiol Llywodraeth Cymru.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

Argymhelliad 17

Dylai fod angen cytundeb Llywodraeth Cymru ar gyfer penodiad Cadeirydd S4C gan Lywodraeth y DU. I gyd-fynd â hyn, dylid cynnig cyfle i un o bwyllgorau'r Senedd gynnal gwrandawriad cyn penodi gyda'r ymgeisydd a ffefrir.

Ymateb: Nid mater i Lywodraeth Cymru yw'r argymhelliad hwn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ysgrifennu at Lucy Frazer CB AS, yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i geisio rôl gryfach ym mhenodiadau Bwrdd S4C, fel sy'n wir ar gyfer penodiadau aelod o Fwrdd y BBC ac Ofcom dros Gymru. Tynnodd Llywodraeth Cymru sylw at y gefnogaeth yng Nghymru i'r newid hwn.

Goblygiadau Ariannol: Dim goblygiadau ariannol.

**Senedd Culture, Communications, Welsh Language, Sport,
and International Relations Committee**

State of play: Public Service Broadcasting in Wales, March 2024

Response from the Department for Culture, Media & Sport, May 2024

Introduction:

HM Government welcomes the publication of the Senedd Culture, Communications, Welsh Language Sport and International Relation Committee's report into public service broadcasting in Wales. We are grateful to the Committee for its consideration of this important issue.

Whilst broadcasting policy is reserved to the UK Government under the terms of the Government of Wales Act 2006 (as amended by the Wales Act 2017), we are committed to ensuring the interests of all nations and regions are reflected in the development of broadcasting policy. The Department for Culture, Media and Sport has regular discussions with the Welsh Government on a range of matters, including issues relating to broadcasting. We also welcome the ongoing contributions of Welsh authorities, including Creative Wales.

The incredibly valuable role that Wales plays both in the UK's broadcasting landscape and the wider creative economy is clear, and we are proud of our strong record of support for the creative industries in Wales. The UK Government will continue to work with the Welsh Government and stakeholders in the broadcasting sector to ensure that the sector serves all audiences of the UK nations and regions.

The following response focuses on the recommendations made to the UK Government.

Recommendation 1. The UK Government should make it clear that it supports Ofcom entirely in defending the rights of public service broadcasters in the event of disputes with other media platforms which arise from the Media Bill.

UK Government response:

The UK Government agrees with the importance of ensuring the future sustainability of our public service broadcasters (PSBs). That is why we are legislating via the Media Bill to introduce a new online prominence framework to ensure our public service broadcasters continue to benefit from prominence on major TV platforms. PSBs receive this benefit in exchange for the additional obligations put on them; and this exchange is known as the 'PSB compact'.

As part of this new framework, we want to encourage healthy and effective negotiations between PSBs and platforms where both parties can explore mutually beneficial arrangements. To support these negotiations, and provide additional legislative direction to Ofcom, the Bill provides "agreement objectives" setting out expectations for the sorts of deals the UK Government wishes to see reached. This includes a clear objective which

seeks to ensure that arrangements do not adversely affect PSBs' ability to fulfil the public service remit.

Ofcom will ultimately enforce the new prominence regime, and in the event parties are unable to reach an agreement voluntarily, Ofcom will have the necessary powers to intervene via a 'backstop' dispute resolution mechanism. Ofcom guidance will also set out further detail on what they would deem to be "appropriate terms" which they will consult industry on before publication which will give stakeholders further opportunity to input.

Recommendation 2. The UK Government should amend the Media Bill to change references to "appropriate" prominence of public service content to "significant" prominence of public service content.

UK Government response:

The UK Government agrees with the need to ensure that PSB content is available and easy to find as viewers increasingly shift online. This includes prominence for valued S4C content in Wales.

Careful consideration has gone into the exact wording used in the Bill and we believe "appropriate" strikes the right balance between securing prominence for PSB services and ensuring the regime is sufficiently flexible, operable and proportionate. How prominence is delivered will look different depending on the TV platform. As such, requiring "significant" prominence raises operability concerns and would be too inflexible to, for example, account for regional variation which is crucial for S4C.

The term "appropriate" is already used under the linear prominence regime which has proven incredibly effective in delivering prominence for PSB content. The UK Government believes "appropriate" prominence, with further detail set out in a Code of Practice, is fundamentally the right approach.

Recommendation 3. The UK Government should amend the Media Bill to increase Ofcom's powers in relation to the Welsh language on commercial radio in order to protect Welsh language content in areas with a significant Welsh-speaking population.

UK Government response:

The UK Government believes that the proposed changes to commercial radio licensing requirements set out in Part 5 of the Media Bill, including the specific changes to Ofcom's remit with regard to localness, will help to reduce the burdens on commercial radio whilst ensuring that local news continues to be protected. By giving commercial stations more freedom and flexibility to adapt their services, these changes will help support the long-term viability of commercial radio across Wales.

The UK Government agrees there is a need to look at whether there is sufficient plurality of Welsh language programming, noting the BBC's proposals to expand its programming on BBC Radio Cymru 2. However, introducing new powers that require Ofcom to increase requirements on existing commercial stations to provide Welsh language programming could

affect the viability of commercial stations in Wales and reduce the choice of services available to Welsh listeners on both FM or DAB.

We agree with a number of witnesses who provided evidence to the House of Commons Welsh Affairs Select Committee report into broadcasting in Wales (published on 27 October 2023) who argued that community radio could play a greater role in providing choice for listeners in Wales. We plan to work closely with the Welsh Government and with Ofcom to explore options for supporting more community radio services in Wales, including the scope to help support new services that cater for Welsh language speakers. This will include looking at the possible role that new FM licences may play, though decisions on whether to offer new FM licences to community radio stations in Wales is a matter for Ofcom to ultimately determine.

Recommendation 4. The UK Government should significantly increase S4C's funding. This should include indicative funding for a number of years to enable S4C to adequately plan for the future.

UK Government response:

In January 2022 the UK Government announced the Licence Fee Settlement to the end of the current Charter period. This was a strong settlement for S4C, which saw S4C become fully funded by the licence fee for the first time, providing it with financial certainty over a 6 year period which supports it to plan its service effectively.

The Licence Fee Settlement provided S4C with £88.8 million per annum of licence fee funding in 2022 and 2023, and annual inflation-linked uplifts to its licence fee income for the subsequent four years. It also included a new commitment of an additional £7.5 million per annum to support S4C's digital development, ensuring S4C's offering remains sustainable in the digital age. Overall, this settlement delivered a 9% increase in funding for S4C following a five-year funding freeze prior to 2022.

S4C is vital to the people of Wales, and this settlement helps enable S4C to continue to support the Welsh economy, culture and society. It will also help S4C to reach more Welsh language speakers, including younger audiences, and deliver on the UK Government's commitment to support the ambition of 1 million Welsh speakers by 2050.

Looking further ahead, we are seeing a rapidly changing media landscape. The UK Government has therefore launched a review of the licence fee funding model, to ensure it is fair to licence fee payers, sustainable for the long term, and supports the BBC and S4C's vital roles in growing our thriving creative industries. The review will explicitly consider the funding arrangements of Welsh Language Broadcasting.

Recommendation 5. The UK Government should consider funding S4C according to a formula, to give S4C greater certainty over future funding. This formula could include linking S4C's funding to measures of inflation such as CPI or RPI, or have reference to overall licence fee revenue. It should include a ratchet mechanism to ensure that funding for S4C does not fall in real-terms.

UK Government response:

The UK Government agrees that it is important that S4C has certainty over future funding. This is why S4C is now funded by a formula linked to CPI inflation for the rest of this Charter period, until 2028. The final determination of the 2022 Licence Fee Settlement confirmed that S4C would be fully publicly funded by the licence fee for the remainder of the current Royal Charter period, fixed in cash terms for the first two years before rising in line with CPI inflation from 2024 onwards. Decisions for S4C's funding beyond 2028 will be taken alongside Charter Review.

Recommendation 6. The UK Government's BBC Funding Model Review must take evidence from S4C. The review must make specific reference to the public funding of S4C as the broadcaster is primarily funded from the licence fee.

UK Government response:

The Terms of Reference of the UK Government's Funding Model Review, published in December 2023, set out a specific commitment to exploring the funding arrangements of Minority Language Broadcasting. S4C's funding arrangements are a key part of that work. The Secretary of State for Culture, Media and Sport invited S4C to provide evidence to support the Review, and S4C has responded to that request. We will use all relevant evidence, including evidence laid out in S4C's response, to support the findings of the Review in relation to minority language broadcasting, taking into account S4C's position as a recipient of public funding via the licence fee.

Recommendation 15. The UK Government should set out how it will improve the provision of media content for audiences in Wales.

UK Government response:

Internet access and streaming services have fundamentally changed how audiences access broadcast content, but our public service broadcasters and radio services are governed by laws written 20 and more years ago. As recognised by the Committee's report, the Media Bill is needed to enable our PSBs to compete in this digital new world, so they can produce great content for the audiences of the future. These reforms will ensure that Welsh audiences, as well as those in other parts of the UK, continue to have access to a wide range of media content.

The Bill modernises the 'mission statement' for public service broadcasting, replacing the current system of purposes and objectives with a streamlined remit that will ensure that our PSBs continue to focus on serving audiences across the UK. The new remit also gives the PSBs the flexibility to fulfil the remit on a wider range of platforms. This will ensure that viewers in all nations of the UK are able to access high quality media content in the way that works best for them, be that live, or on-demand.

The remit focuses on the distinctive role that PSBs play in our broadcasting landscape - producing a wide range of high quality content that reflect the needs of different audiences. This includes a commitment to produce comprehensive news coverage of international, national and local issues.

The remit is underpinned by a robust set of quotas, requiring PSBs to produce particular types of content, including independent and original productions, and content that is made in different areas of the UK. These regional quotas will ensure that great programmes continue to be made in all areas of the country including Wales, and should ensure that the Welsh production sectors continue to flourish.

Furthermore, in recognition of the important role our public service broadcasters - including S4C - play in the wider PSB system and the vital content they provide for Welsh audiences, the Bill will also introduce a new online prominence regime which will require major TV platforms to carry and give regional prominence to designated S4C services in Wales. This will ensure viewers in Wales can continue to find the content they value online.

The Media Bill will also update S4C's public service remit to include digital and online services, which will allow S4C to broaden its reach and offer its content on a range of new platforms. In addition, the Bill sets out changes that make qualifying for the listed events regime a PSB-specific benefit. This means S4C will qualify for the first time, and enshrine the important role our PSBs, including S4C, play in distributing important and valuable content to UK audiences.

Recommendation 17. The UK Government appointment of the S4C Chair should require the agreement of the Welsh Government. This should be accompanied by offering a Senedd committee the opportunity to hold a pre-appointment hearing with the preferred candidate.

UK Government response:

The UK Government recognises the Welsh Government and Senedd's interest in matters concerning S4C given the important role it plays in Wales and in the promotion of the Welsh language. Public appointments to S4C, including the Chair, are made in compliance with the Broadcasting Act 1990, which provides that appointments are made by the Secretary of State for Culture, Media and Sport. Whilst broadcasting policy is not a devolved matter, the DCMS Concordat with the Welsh Government states that 'DCMS will consult with the Minister for Heritage on "Welsh appointments" to the Boards of the BBC and S4C.'

In accordance with this, as has been standard for previous S4C appointments, the Welsh Government is invited to appoint a representative to the Advisory Assessment Panel, which is responsible for assessing which candidates are appointable for the role. The Welsh Government is consulted on the role specification prior to the launch of the campaign, and asked to suggest potential candidates to approach for the role. The responsible Welsh Government Deputy Minister is formally consulted for views at the final appointment decision stage. The S4C Chair role is also subject to a pre-appointment scrutiny hearing by a House of Commons Select Committee before an appointment can be confirmed. For the process that is currently underway to appoint a new Chair, this will be conducted by the House of Commons Welsh Affairs Select Committee. As confirmed in previous correspondence with the Senedd Committee and Welsh Government, the UK Government considers that the above measures already provide the Welsh Government with a formal role in the upcoming appointments process for the Chair of S4C and does not consider any changes to be required at this time. The UK Government remains committed to ensuring the future success of S4C and Welsh-language broadcasting.

It is also important to note that a reciprocal arrangement is currently in place for the appointment of a Welsh Member to the Board of Ofcom, a role for which Welsh Government Ministers are responsible. The UK Government is consulted on this appointment, but there is no requirement for UK Government Ministers to agree to the appointment.

Delyth Jewell MS
Chair of the Senedd's Culture, Communications, Welsh Language, Sport, and International
Relations Committee
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

9th May 2024

Annwyl Chair,

I am writing to respond to the committee's recent report "State of play: Public service broadcasting in Wales". As ever, we were very grateful for the opportunity to give oral evidence to the committee in November 2023, and we appreciate the members' ongoing interest in ITV Cymru Wales and the important role that Public Service Broadcasting plays in Wales.

Public Service Broadcasters are at the heart of the creative economy - boosting the television production sector, creating jobs and nurturing talent all across Wales and the rest of the UK. Together with the ITV Studios company Boom, we are a significant employer here in Wales with some 400 staff operating from various locations across the country, telling Welsh stories for audiences in Wales and across the UK for all the leading broadcasters.

ITV makes a vital contribution to broadcasting and public life in Wales, including providing plurality to the BBC in news and current affairs in both English and in Welsh, and bringing a mass audience to it. We are making huge efforts to serve that audience on air, online and across social media with trusted content which continues to reach substantial proportions of the Welsh population on a daily and weekly basis.

But this contribution should not be taken for granted. We are operating in the most challenging economic environment since the financial crisis of 2008/09. The EBITA of our Media & Entertainment division - the part of ITV which holds our PSB licences, our other TV channels and ITVX - more than halved in 2023. As a result, we have announced a further £30m in cost reduction measures on top of the £150m we have already delivered in recent years.

This challenging context is directly relevant to the sustainability of commercial PSB. Linear advertising revenues - ultimately our key revenue source for funding our PSB obligations - were down 15% last year, driving the decline in EBITA. DTT spectrum has historically been one of the benefits that helps fund PSB obligations like regional production, but changing viewer behaviour and rapidly inflating DTT costs mean this benefit will almost certainly become a cost in the not-too-distant future.

In this context, we are pleased to see the Committee recognising the importance of the Media Bill and in particular Ofcom's role in the event of disputes with platforms. Ofcom's

implementation of the new regime for PSB will be key to its effectiveness, and we have been urging parliamentarians to ensure that a clear mandate is given by the UK Parliament to Ofcom for muscular implementation of the Bill, particularly regarding prominence and dispute resolution, and that Parliament holds Ofcom to account. Only if this is delivered can we be assured that PSBs will achieve the required level of prominence on global online platforms, and that they can strike commercial deals on fair terms with those platforms, at least not undermining the PSBs ability to deliver their remits.

As the Members know, there is a pressing need for legislative reform. Without the changes outlined in the Bill, the future of PSB is at serious risk. Today we compete in a global market which is intensely competitive for both viewing and revenue and where major online platforms increasingly determine what UK audiences see on their TVs. It's not an exaggeration to say that without the Media Bill PSB content will begin to disappear from view on global online platforms.

Another recommendation in the committee's report calls on Ofcom to require ITV to produce a greater proportion of its content in Wales. We recognise that Ofcom's data shows that ITV's spend in Wales in 2022 on network productions meeting Ofcom's demanding criteria for regional productions was low. However, this is a network quota which reflects only part of ITV's overall contribution in Wales (for instance, it takes no account of our nations and news and current affairs output) and so we would welcome the opportunity to inform members about our wider efforts in this area. We would also like to note that an annual snapshot doesn't always reflect the full story in terms of production investment, and that they can differ from year to year.

In terms of ITV's current network productions in Wales, its new crime drama *Out There* starring Martin Clunes is currently being filmed in Wales in association with Creative Wales. *Until I Kill You* is an upcoming drama from World Productions, part of ITV Studios, and is also in association with Creative Wales. And a new six part thriller that is currently being aired on ITV1 & ITVX, *Red Eye*, has been produced by award winning Cardiff based production company Bad Wolf. ITV also works hard to ensure that Wales is regularly represented across the entire schedule, including its Daytime, Entertainment, Reality and Factual programmes. We are also delighted that a Welsh language version of ITV's global, multi-award winning hit TV series *The Voice*, will be produced by Boom Cymru - part of ITV Studios- and will air on S4C in 2025.

We are also pleased to be in current discussions with Creative Wales about facilitating an industry and producer networking day here in Cardiff for some of ITV's key Commissioners to encourage greater collaboration between ITV and the vibrant screen sector in Wales. Continuing to commission from outside of London at scale is important to ITV as it provides the opportunity to inclusively reflect the society within which we all live - that's why we have substantially exceeded our Out of London quota in recent years.

As part of ITV's commitment to deepening its relationships with independent production companies in Wales and across the UK's Nations and regions, we unveiled a new development initiative in September 2023, *Amplify: The Regions*. We're very pleased that Welsh production company *Hello Deer* is one of 5 companies that have been chosen to be

matched with a genre commissioner at ITV, receive a brief and take part in a pitch, with each chosen company given £5,000 to develop potential ideas.

ITV's coverage of sport in Wales should also be highlighted and celebrated in the context of this discussion. Sport is a vital part of Welsh national identity and ITV is proud to play a valuable part in the cultural moments that bring people together. ITV's commitment to and coverage of the Six Nations rugby championship is a clear example of ITV's contribution to Welsh audiences. It's also worth noting that ITV's informal but longstanding arrangement with S4C has allowed them to broadcast live sporting events of global importance through the Welsh language - an unique and vital offering to viewers in Wales.

Together with the programming that ITV Cymru Wales makes and sells to S4C, ITV Cymru Wales also produces programmes outside of its licence commitments for the ITV Network and BBC Wales. In the last 4 years there have been 10 series and programmes from ITV Cymru Wales that have made it on to the ITV network. That doesn't include programmes for BBC Wales, BBC One and BBC Three. In total, over 41 hours of primetime TV made in Wales and seen around the UK has been produced by the ITV Cymru Wales team.

It's also important to highlight the vital contribution ITV makes in Wales in terms of its news provision for audiences in Wales. ITV is the only commercial broadcaster in Wales to provide high quality national news, as well as delivering a range of current affairs and factual content for viewers. Our spend on news and current affairs in Wales costs many millions of pounds each year, part of a huge commitment across ITV Nations & Regions news and over the past 3 years we have invested heavily in news gathering and digital production technology linking up all our operations across the UK.

In 2022, ITV extended its commitment to national and international news and audiences across the UK with the extension of the evening news programme to an hour, with even more focus on reporting from outside of London feeding into the programme, to reflect the whole of the UK. The programme airs directly after ITV's nations and regional news 30 minute programmes made by teams across 18 different ITV regions, including our 6pm ITV Wales news programme. Our dedicated Wales Correspondent Rhys Williams works closely with the team here in Wales to ensure accurate reporting of devolved policy issues.

We hope that the Committee recognises the important contribution ITV Cymru Wales makes to the cultural, economic and political life of Wales, and we very much hope that members can continue to amplify the urgent need to reform the regulatory media framework, ensuring that ITV can play its vital role in the Welsh media landscape for years to come.

Yn gywir,

Phil Henfrey
Head of News and Programmes
ITV Cymru Wales

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
CF99 1SN
SeneddDiwylliant@senedd.cymru

9 Mai 2024

Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru: Ymateb S4C i Adroddiad y Pwyllgor

Annwyl Delyth,

Mae diddordeb y Pwyllgor ym maes darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru i'w groesawu ac rydym yn gwerthfawrogi'r gefnogaeth drawsbleidiol i sicrhau dyfodol cynaliadwy i S4C. Fel ichi grybwyll yn eich adroddiad '[Y sefyllfa sydd ohoni](#)', mae'n hollbwysig ein bod ni'n gallu mynd i'r afael â'r heriau a chyfleoedd wrth i'r byd cyfryngol drawsnewid, er mwyn parhau i ddiwallu anghenion ein cynulleidfaoedd. Ac er bod y dirwedd ddarlledu yn newid yn gyflym, mae yna le allweddol o hyd i gyfryngau gwasanaeth cyhoeddus ac i S4C fel gwasanaeth unigryw yn y dirwedd honno.

Cytunwn â phrif ganfyddiadau eich adroddiad: bod angen dirfawr am y newidiadau deddfwriaethol sydd ar ddod drwy'r Bil Cyfryngau a'r grym angenrheidiol ar Ofcom i orfodi'r drefn reoleiddiol, bod angen ar ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus gyllid cynaliadwy i'r dyfodol, a bod gofyn am feiddgarwch wrth inni addasu, esblygu ac ymgymryd â heriau'r oes ddigidol.

Cyllid S4C

Heddiw, mae S4C yn bodoli mewn marchnad gystadleuol tu hwnt. Mae'n bwysig, felly, bod cynnwys S4C ar gael ar ystod eang o blatfformau, ac yn gynnwys o ansawdd uchel sydd yn hawlio sylw ac yn cynnig rhywbeth unigryw i'w gwylwyr.

Mae'r sicrwydd ariannol a'r buddsoddiad ychwanegol a dderbyniom yn Setliad Ffi'r Drwydded 2022 hyd nes 2027-28 wedi bod yn gwbl hanfodol i'n galluogi i gynllunio ar gyfer y blynyddoedd nesaf, a hynny yng nghyd-destun datblygiadau digidol parhaus a darlun economaidd heriol. Bu'r dyfarniad o gyllid ychwanegol, er enghraifft, yn allweddol i alluogi cynnig S4C Clic ar blatfformau newydd, i dyfu cynnwys ffurf fer a chanolig ar-lein ar gyfer cynulleidfaoedd iau, ac i ddatblygu gwasanaeth newyddion digidol S4C, tra'n gwarchod ein gwasanaeth teledu craidd a'r gyllideb raglenni.

Calonogol yw gweld y buddsoddiad a'r strategaeth hon yn llwyddo, wrth i S4C gynnal ei chyrhaeddiad wythnosol yng Nghymru yn dda ac adennill rhywfaint o'r gynulleidfa iau wrth i wyllo digidol S4C gynyddu yn sylweddol.

Ers 1982, mae S4C wedi'i hariannu drwy amryw fformiwlâu a ffynonellau, fodd bynnag, mae'r darpariaethau statudol wastad wedi amlinellu'r gofyniad ariannol i alluogi S4C i ddarparu gwasanaeth Cymraeg o ansawdd uchel.

Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi gwahodd S4C i gyfrannu tystiolaeth at eu hadolygiad o fodel y Drwydded Deledu. Drwy'r dystiolaeth honno, rydym yn pwysleisio bod angen cyllid digonol, rhagweladwy, a chynaliadwy ar S4C fel egwyddorion craidd. Bydd y modd caiff S4C ei hariannu ar ôl 2028 yn effeithio'n uniongyrchol ar ba mor dda y gall ymateb i heriau a chwrdd â gofynion ei chynulleidfa, a'r gwerth diwylliannol, economaidd a chymdeithasol y gall ei greu yng Nghymru dros y degawdau i ddod.

Effaith Economaidd S4C

Ers ei sefydlu, mae S4C wedi cydnabod bod ganddi gyfrifoldeb a swyddogaeth bwysig i gyfrannu at ddyfodol iaith, diwylliant, cymdeithas ac economi Cymru. Rydym yn falch iawn o'r rhan rydym wedi ei chwarae yn llwyddiant y diwydiannau creadigol yng Nghymru ac o'r gadwyn gref o gwmnïau cynhyrchu annibynnol sydd wedi eu sefydlu yma.

Blaenoriaeth gyntaf S4C yw darparu gwasanaeth o ansawdd uchel ar deledu a phlatfformau digidol sydd yn cwrdd â gofynion ei chynulleidfa. At y perwyl hwn, rydym yn comisiynu rhaglenni ar sail y syniad gorau ac yn ymdrechu i adlewyrchu Cymru gyfan drwy'r ddarpariaeth. Y duedd yw ein bod ni felly yn buddsoddi ac yn comisiynu ein cynnwys gan gwmnïau cynhyrchu ledled Cymru ac mae ein cwmnïau cadwyn gyflenwi yn eu tro yn chwarae rhan bwysig yn eu heconomïau lleol.

Mae [adroddiad diweddar gan gwmni Wavehill](#) ar effaith economaidd a chymdeithasol gweithgareddau S4C yn dangos bod S4C yn cefnogi 1,900 o swyddi ledled Cymru ac yn cyfrannu £1.53 at economi Cymru am bob £1 mae'n ei dderbyn o incwm Ffi'r Drwydded.

Heb os, mae'n bwysig bod cyfraniad economaidd a chymdeithasol S4C yn cael ei deimlo ym mhob cwr o Gymru. Rydym yn adrodd yn flynyddol ar ein gwariant ar gynnwys ac yn nodi dosraniad y gwariant hynny ar sail lleoliadau swyddfeydd y cwmnïau cynhyrchu sydd yn creu ein rhaglenni yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon S4C.

Dylid nodi, o flwyddyn i flwyddyn, mae'r dosraniad o wariant ar gynnwys yn amrywio o ganlyniad i ystod comisiynau ac amserlen ddarlledu flynyddol S4C. Dylid nodi hefyd mai un ffon fesur yw hon, ac nad ydy'r dosraniad hynny o reidrydd yn adlewyrchiad o wariant cynrychiadau S4C ar draws y wlad na chwaith y gynrychiolaeth ar-sgrin o gymunedau amrywiol Cymru.

Ddiwedd y llynedd, fe nodwyd bum mlynedd ers sefydlu Canolfan S4C Yr Egin yng Nghaerfyrddin ac fe ffilmwyd cyfres ddrama *Bariau* yn y Stiwdios Aria newydd yn Llangefni. Dyma'r math o fuddsoddiadau uniongyrchol y gall S4C eu gwneud i gefnogi cymunedau ac economïau lleol yng ngorllewin a gogledd Cymru.

Rydym yn cydnabod bod buddsoddiad, partneriaethau a hwyluso cydweithio yn allweddol wrth gyfrannu at ddatblygiad rhanbarthol. Er enghraifft, mae presenoldeb pencadlys S4C yn Sir Gaerfyrddin yn cynhyrchu cyfanswm o £730,000 mewn gwerth ychwanegol gros mewn blwyddyn ac yn cefnogi dros 10 o swyddi llawn-amser tu hwnt i S4C. Gydag S4C yn gweithredu fel sefydliad angori i'r ganolfan, mae dros 15 o fusnesau yn denantiaid sydd yn galluogi mwy o gydweithio, cysylltiadau a rhannu syniadau o fewn y diwydiannau digidol a chreadigol.

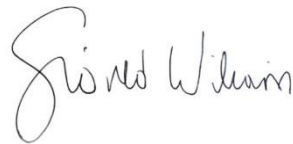
Mae S4C wedi ymrwymo i gomisiynu adroddiad arall ar effaith economaidd a chymdeithasol ei gweithgareddau y flwyddyn ariannol nesaf, ac edrychwn ymlaen at allu diweddarau'r Pwyllgor maes o law ar fannau o gynnydd. Rydym hefyd yn casglu ac yn adrodd ar farn ein cynulleidfa ar y graddau y mae S4C yn llwyddo i adlewyrchu'r amrywiaeth o bobl sydd yn byw yng Nghymru drwy ein rhaglenni.

Ers ei chychwyn bu gwerth S4C yn fwy na sianel deledu, ac mae'n flaenoriaeth inni sicrhau dyfodol cadarn a chynaliadwy i S4C, y sector gynhyrchu yng Nghymru, a'r effaith bwysig ar ein hiaith, economi a'n diwylliant.

Yr eiddoch yn gywir,

Guto Bebb
Cadeirydd dros dro, S4C

Sioned Wiliam
Prif Weithredwr dros dro, S4C

British Broadcasting Corporation
Broadcasting House, London W1A 1AA

From the Director-General

9 Mai 2024

Delyth Jewell
Cadeirydd, Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

Annwyl Delyth,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 21 Mawrth 2024 ac am gopi o adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol, “Y Sefyllfa Bresennol: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru”, a gyhoeddwyd ar 25 Mawrth 2024.

Rydym yn ddiolchgar i chi a'r Pwyllgor am yr adroddiad sy'n tynnu sylw at ymrwymiad parhaus y BBC i gynulleidfaoedd yng Nghymru, ac i economi greadigol Cymru. Rydym yn cydnabod ac yn croesawu eich sylwadau, sy'n tynnu sylw at gynnydd teilwng y BBC fel rhan o'i rhaglen Ar Draws y DU. Rydym hefyd yn nodi argymhellion y Pwyllgor mewn cysylltiad â chyllid ac adrodd ar faterion polisi datganoledig.

Fel y nodir yn eich adroddiad, mae'r gorfforaeth wedi cynyddu ei buddsoddiad mewn cynnwys sy'n cael ei gynhyrchu yng Nghymru yn dilyn y penderfyniad i gynhyrchu rhagor y tu hwnt i Lundain. Er enghraifft, y llynedd roedd y BBC wedi dyblu ei buddsoddiad mewn radio rhwydwaith wedi'i gynhyrchu yng Nghymru, ac mae BBC Cymru Wales wedi comisiynu ei harlwy drama mwyaf erioed. Mae'r BBC yn falch o weld cynulleidfa cynnwys BBC Cymru ar iPlayer, BBC Sounds a BBC News ar-lein yn cynyddu'n sylweddol o un flwyddyn i'r llall, ac o fod wedi cefnogi'r penderfyniad i ymestyn oriau darlledu Radio Cymru 2 yn ystod y misoedd diwethaf. Mae'r BBC yng Nghymru wedi dangos uchelgais glir ac mae ei strategaeth cynnwys wedi dwyn ffrwyth, fel y gwelir yn y ffigurau cynulleidfa eleni.

O ran ein newyddion rhwydwaith, mae'r BBC wedi ymrwymo i adrodd ar y cenhedloedd datganoledig ar draws ein darpariaeth Newyddion a Materion Cyfoes, a drwy ein hallbwn sy'n benodol i'r cenhedloedd. Fel y mae'r pwerau datganoledig wedi cynyddu, rydym wedi

/...2

ymdrechu i fod yn fwy clir i gynulleidfaoedd ar draws newyddion rhwydwaith o ran pa straeon sy'n berthnasol i bob cenedl, a beth yw'r effaith arnynt. Fel rhan o'n darpariaeth, rydym hefyd yn esbonio'r gwahaniaethau mewn polisi rhwng y cenedloedd i helpu'r gynulleidfa i ddeall polisiâu a lefel ddemocrataidd y bobl sy'n gwneud y penderfyniadau. Byddwn yn parhau i arloesi ar draws BBC News ac yn chwilio am ffyrdd newydd o adrodd straeon datganoledig er mwyn gwella dealltwriaeth cynulleidfaoedd ar draws ein hallbwn.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'T. Davie', written in a cursive style.

Tim Davie
Cyfarwyddwr Cyffredinol

14 Mai 2024

Yr Arglwydd Michael Grade

Cadeirydd

Ebost: michael.grade@ofcom.org.uk

Drwy ebost

Annwyl Delyth,

Ymateb Ofcom i adroddiad Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol Senedd Cymru 'Y Sefyllfa sydd Ohoni: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru.'

Diolch am adroddiad y pwyllgor '**Y Sefyllfa sydd Ohoni: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru**', a gyhoeddwyd ar 25 Mawrth 2024 ac am y cyfle i ymddangos gerbron y pwyllgor yr hydref diwethaf. Fe wnaethom ddarllen yr adroddiad gyda diddordeb, ac rydym yn ddiolchgar am waith craffu parhaus y Pwyllgor ar Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus a gwaith Ofcom yng Nghymru, a'i farn am hynny.

Cyn ymateb i'r argymhellion penodol yn yr adroddiad sy'n ymwneud â gwaith Ofcom, roeddwn am dynnu eich sylw at waith diweddar a fydd o ddiddordeb i'r Pwyllgor. Yn gyntaf, rydym yn edrych ar sut mae cyfryngau lleol yn esblygu a beth mae cynulleidfaoedd ei angen ac yn ei werthfawrogi gan wasanaethau lleol. Rydym yn bwriadu cyhoeddi adroddiad cychwynnol fis nesaf a fydd yn cynnwys canfyddiadau'r ymchwil ansoddol rydym wedi'i chynnal gyda chynulleidfaoedd ar draws gwledydd a rhanbarthau'r DU, gan gynnwys grŵp ffocws yn Llandeilo. Byddwn wedyn yn cyhoeddi adroddiad terfynol, gan gynnwys ein barn am effaith y BBC ar sectorau newyddion lleol, cyn diwedd y flwyddyn hon.

Ar ben hynny, byddwn yn cyhoeddi cylch gorchwyl ar gyfer ein hadolygiad diweddaraf o Gyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus cyn gwyliau'r haf. Bydd ein hadolygiad yn adeiladu ar y cyfoeth o wybodaeth sydd gennym am yr hyn mae cynulleidfaoedd yn ei werthfawrogi gan gyfryngau gwasanaeth cyhoeddus – gan gynnwys newyddion a rhaglenni dibynadwy a chywir sy'n dod â ni at ei gilydd ac sy'n taro tant â chynulleidfaoedd y DU, gan adlewyrchu'r amrywiaeth ar draws gwledydd a rhanbarthau'r DU. Byddwn yn edrych ar sut mae'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus wedi darparu ar gyfer cynulleidfaoedd dros y pum mlynedd diwethaf a'r hyn y gallwn ei wneud i gefnogi'r gwaith o ddarparu cynnwys cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus yn gyffredinol dros y degawd nesaf a thu hwnt, yng ngoleuni'r newidiadau cyflym parhaus mewn defnydd a datblygiadau technolegol. Yn benodol, nodwn fod y gyfran gynyddol o gynnwys a ddefnyddir ar-lein ac ehangder y gwasanaethau sydd ar gael wedi rhoi pwysau sylweddol ar y model ariannu drwy hysbysebu ar gyfer darlledu gwasanaeth cyhoeddus a'r angen i bob darlledwr gwasanaeth cyhoeddus gystadlu â gwasanaethau byd-eang. Bydd yn bwysig ystyried unrhyw ofynion ychwanegol ar y Darlledwyr Gwasanaethau Cyhoeddus yn y dyfodol yn y cyd-destun hwn.

Byddwn hefyd yn edrych ar sut mae darparwyr cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus yn darparu ar gyfer cynulleidfaoedd yn y gwledydd a'r rhanbarthau, sut mae cynnwys cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus yn cynrychioli amrywiaeth y DU a sut mae'r manteision yn cael eu lledaenu ar draws y DU. Rydym yn disgwyl cyhoeddi canfyddiadau ein hadolygiad o berfformiad y gorffennol yn ddiweddarach eleni, ac

fe'i dilynir gan ein hargymhellion yng ngwanwyn 2025. Mae ein tîm yng Nghymru yn edrych ymlaen at ymgysylltu â'r pwyllgor ar y materion pwysig hyn yn nes ymlaen yn y flwyddyn.

Mae 'Y Sefyllfa sydd Ohoni: Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru' yn cynnwys pum argymhelliad ar gyfer Ofcom ac mae ein hymateb wedi'i nodi isod. Os bydd angen rhagor o wybodaeth ar y Pwyllgor, mae croeso i chi gysylltu â mi.

Argymhelliad 8. Dylai Ofcom fod yn uchelgeisiol wrth reoleiddio'r BBC i sbarduno gwelliannau i gynrychiolaeth a phortreadu pobl yng Nghymru gan y BBC. Dylai'r BBC ac Ofcom adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn cyn diwedd y Chweched Senedd i adrodd ar ei gynnydd.

Mae Trwydded Weithredu Ofcom yn adnodd allweddol o ran sut rydym yn rheoleiddio Gwasanaethau Cyhoeddus y BBC yn y DU. Ar ôl ymgynghori, fe wnaethom gyflwyno trwydded newydd ar 23 Mawrth 2023. Mae'n cynnwys yr amodau rheoleiddio y mae Ofcom yn credu sy'n briodol ar gyfer mynnu bod y BBC yn:

- cyflawni ei Genhadaeth a hyrwyddo pedwar o'i Ddibenion Cyhoeddus;¹
- sicrhau y darperir allbwn a gwasanaethau unigryw; a
- sicrhau bod cynulleidfaoedd yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn cael gwasanaeth da.

Mae'r Drwydded Weithredu yn gosod gofynion penodol mewn perthynas â Diben Cyhoeddus (4), sef:

Adlewyrchu, cynrychioli a gwasanaethu cymunedau amrywiol holl wledydd a rhanbarthau'r Deyrnas Unedig, ac wrth wneud hynny, cefnogi'r economi greadigol ledled y Deyrnas Unedig.

Mae'r rhain yn cynnwys cwotâu meintiol ynghyd â gofynion mwy cyffredinol sy'n ymwneud â genres penodol yn Gymraeg ac yn Saesneg ar y radio, ar y teledu ac ar-lein. Er enghraifft, mae [amod 4.51 y drwydded](#) yn ei gwneud yn ofynnol i'r BBC ddarparu cynnwys sydd o ddiddordeb ac yn berthnasol i gynulleidfaoedd yng Nghymru, gan gynnwys amrywiaeth eang o gynnwys sy'n adlewyrchu diwylliant Cymru, ar draws gwasanaethau teledu, radio ac ar-lein y BBC. Mae rhagor o fanylion i'w cael yn adran A6 yr Atodiad i'r [Datganiad Moderneiddio Trwydded Weithredu'r BBC](#). Fel y gwyddoch, ym mis Ionawr, fe wnaethom gyhoeddi ein [penderfyniad terfynol](#) ar gais y BBC i ehangu allbwn BBC Radio Cymru 2. O ganlyniad i'n dadansoddiad, fe wnaethom benderfynu y gallai'r BBC fwrw ymlaen â'i gynnig i ymestyn oriau BBC Radio Cymru 2 fel ei fod yn dod yn Wasanaeth Cyhoeddus yn y DU yn ei rinwedd ei hun, ac aeth Ofcom ati i ddiweddarau'r Drwydded Weithredu gydag amodau newydd ar gyfer y gwasanaeth.

Mae Ofcom hefyd yn adolygu perfformiad y BBC yn erbyn gofynion y Drwydded Weithredu bob blwyddyn yn ein Hadroddiad Blynyddol a gyhoeddir gennym bob blwyddyn ddiwedd yr hydref (fel y nodir yn ein Cynllun Gwaith). Y llynedd, fe wnaethom hefyd gynnwys gwybodaeth ychwanegol am bob un o'r gwledydd, gan gynnwys Cymru, ac rydym yn bwriadu gwneud hyn mewn Adroddiadau Blynyddol ar y BBC yn y dyfodol hefyd. Rydym yn disgwyl y bydd Adroddiadau Blynyddol 2023-24 a 2024-25 ar y BBC ar gael i'r pwyllgor cyn diwedd y Chweched Senedd. Ar ben hynny, ym mis Tachwedd 2023, fe wnaethom gyhoeddi ein [Hadolygiad o Gynulleidfaoedd y BBC](#) er mwyn deall yn well pa ffactorau sydd o bosib yn sbarduno lefelau bodlonrwydd is yn y BBC ymysg grwpiau economaidd-gymdeithasol D ac E. Aethom ati i gynnal ymchwil newydd gyda chynulleidfaoedd D ac

¹ Mae pedwar o'r Dibenion Cyhoeddus yn canolbwyntio ar gynulleidfaoedd yn y DU ac mae'r pumed wedi'i anelu at gynulleidfaoedd rhyngwladol.

E, gan gynnwys cyfweiliadau a grwpiau ffocws manwl ledled y DU (Y Trallwng a Chaerdydd yng Nghymru), a chynnal dadansoddiad pellach ar yr wybodaeth a'r data helaeth rydym yn ei chasglu ar hyn o bryd ynghylch y BBC. Roedd hwn yn adolygiad thematig ar agwedd benodol ar berfformiad y BBC ac rydym yn cynnal yr adolygiadau hyn pan fyddwn yn credu bod angen gwneud hynny. Bydd adolygiadau thematig eraill yn dilyn maes o law.

Argymhelliad 10. [Dylai Ofcom gynnwys gofyniad i drwydded Channel 3 yng Nghymru gynhyrchu cyfran fwy o gynnwys rhwydwaith yng Nghymru. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.](#)

Mae trwydded Channel 3 ar gyfer Cymru yn gosod dyletswyddau ar ddeiliad y drwydded i gynhyrchu a darlledu symiau penodol o gynnwys rhanbarthol penodol yng Nghymru ac ar ei chyfer. Mae'r drwydded hefyd yn cynnwys gofyniad bod o leiaf 35 y cant o gynnwys rhwydwaith gwreiddiol yn cael ei wneud y tu allan i ardal yr M25. Fodd bynnag, nid oes gennym bŵer i bennu, fel rhan o'r amod hwnnw, leoliadau daearyddol penodol y tu allan i ardal yr M25 lle dylai cynhyrchu o'r fath ddigwydd.

Argymhelliad 12. [Dylai Ofcom adolygu'n barhaus y sylw a roddir i faterion polisi datganoledig mewn newyddion rhwydwaith yn y DU. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.](#)

Fel y bydd y Pwyllgor yn ei wybod, comisiynodd Ofcom yr Athro Stephen Cushion o Brifysgol Caerdydd a Dr Richard Thomas o Brifysgol Abertawe yn 2021 i ddadansoddi pa mor dda mae darparwyr newyddion rhwydwaith y DU yn rhoi gwybod am faterion polisi datganoledig ar deledu ac ar-lein. Fe wnaeth yr Athro Cushion ategu dadansoddiad manwl o gynnwys darllediadau ym mis Mehefin a mis Gorffennaf 2021 gyda chyfweiliadau gydag uwch olygyddion o bob darlledwr er mwyn deall eu dewisiadau golygyddol yn well.

Daeth yr adroddiad i'r casgliad fod darparwyr newyddion rhwydwaith wedi cynyddu'r sylw maent yn ei roi i faterion datganoledig o'i gymharu â 2015 a 2016. Dywed bod "*hyn yn bennaf o ganlyniad i Covid-19, a ddaeth â datganoli i'r amlwg yng ngwleidyddiaeth y DU*". Fodd bynnag, dangosodd y dadansoddiad o gynnwys nad oedd tua 40% o'r eitemau yn cynnwys unrhyw gyfeiriad at berthnasedd datganoli, fel datgan a oedd polisi'n ymwneud â Lloegr yn unig. Canfu'r dadansoddiad hefyd fod newyddion teledu'r BBC yn cynnwys llawer mwy o gyfeiriadau at bwerau datganoledig na darparwyr newyddion rhwydwaith eraill, ac roedd newyddion ar-lein y BBC yn cyfeirio'n fwy penodol at berthnasedd materion datganoledig na newyddion teledu.

Fel y soniwyd yn gynharach, byddwn yn edrych ar ddefnydd cynulleidfaoedd ac agweddau tuag at newyddion lleol, cenedlaethol, y DU a rhyngwladol yn ein hadolygiadau o gyfryngau lleol a Chyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus. Rydym hefyd yn monitro agweddau cynulleidfaoedd a'r defnydd o newyddion yn barhaus er mwyn cyfrannu at ein gwaith. gan dynnu ar ein hymchwil helaeth. Rydym hefyd yn ymgysylltu'n rheolaidd â'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i drafod sut maent yn cysylltu â chynulleidfaoedd, gan gynnwys ein hymchwil ar adroddiadau newyddion datganoledig a boddhad cynulleidfaoedd.

Argymhelliad 13. [Dylai Ofcom ddefnyddio'r pwerau rheoleiddio presennol i wella'r sylw a roddir i faterion polisi datganoledig mewn newyddion rhwydwaith. Dylai adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn amlinellu sut y bydd yn gwneud hyn.](#)

Mae ein hadolygiad o Gyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus a'r Adolygiad o Gyfryngau Lleol yn seiliedig ar ein hymchwil i fodlonrwydd cynulleidfaoedd a'u barn ynghylch pa mor dda mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn darparu cynnwys a gwasanaethau sy'n diwallu eu hanghenion a'u diddordebau (gan gynnwys yn y gwledydd a'r rhanbarthau).

Mae penderfyniadau golygyddol unigol ynghylch cynnwys rhaglenni newyddion rhwydwaith yn nwylo'r darlledwyr, nid Ofcom. Mater iddyn nhw yw penderfynu beth i'w gynnwys yn eu rhaglenni a sut y dylid ei gyflwyno. Mae cydymffurfio â'r safonau yng Nghod Darlledu Ofcom yn agwedd bwysig ar berfformiad darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus. Mae'r rhain yn cynnwys rheolau mewn perthynas â chywirdeb dyladwy a didueddrwydd dyladwy newyddion. Rydym yn ystyried pob cwyn a gawn am y materion hyn yn unol â'r gweithdrefnau rydym wedi'u cyhoeddi.

Argymhelliad 14. Dylai Ofcom wella ei ddadansoddiad o'r ddarpariaeth cyfryngau yng Nghymru, gan gynnwys drwy gynyddu lefelau staffio yng Nghymru.

Mae Ofcom yn cynnal gwaith ymchwil a dadansoddi helaeth a rheolaidd ar ddarpariaeth y cyfryngau ledled y DU. Er enghraifft, mae adroddiadau Cyfryngau'r Genedl Ofcom yn cael eu cyhoeddi bob blwyddyn. Mae'r adroddiadau'n tynnu sylw at dueddiadau allweddol yn y sector cyfryngau ac yn nodi sut mae cynulleidfaoedd yn cael eu gwasanaethu yn y DU gan amrywiaeth o wasanaethau teledu a radio sy'n cael eu darlledu, yn ogystal â gwasanaethau ffrydio sain a fideo ar-lein. Mae ein hadroddiadau ar wahân ar gyfer Cymru, Gogledd Iwerddon, a'r Alban yn ymdrin â themâu a materion penodol sy'n berthnasol i'r gwledydd hynny.

Mae gwaith ymchwil blynyddol arall Ofcom yn cynnwys: Traciwr Perfformiad y BBC a Traciwr Plant y BBC sy'n edrych ar agweddau tuag at y BBC yng nghyd-destun y ddarpariaeth cyfryngau ehangach; y Traciwr Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus sy'n edrych ar farn cynulleidfaoedd am ddarparwyr darlledu gwasanaeth cyhoeddus; yr Arolwg Cael Gafael ar Newyddion sy'n tracio agweddau cynulleidfaoedd a defnydd ar draws llwyfannau o ddarparwyr newyddion; ac arolygon Sain a Fideo ar-alw sy'n rhoi mwy o wybodaeth am ddarparwyr cyfryngau ar-lein.

Rydym hefyd yn comisiynu ymchwil bwrpasol yn rheolaidd. Er enghraifft, fel rhan o'r adolygiad o gyfryngau lleol, fe wnaethom gyhoeddi ymchwil canfyddiadau meintiol ym mis Rhagfyr 2023 a byddwn yn cyhoeddi canfyddiadau ymchwil ansoddol ym mis Mehefin. Yn ogystal, mae gennym arbenigwyr sy'n dadansoddi ffynonellau data'r diwydiant gan gynnwys [Barb](#), [RAJAR](#) ac [Ipsos Iris](#). Mae prosiectau ymchwil yn cael eu rheoli gan dîm Ymchwil a Gwybodaeth Ofcom, y mae rhai ohonynt wedi'u lleoli y tu allan i Lundain, gan gynnwys yn swyddfeydd y gwledydd. Ceir cymorth a mewnbwn ychwanegol gan gydweithwyr eraill yn y gwledydd ac felly nid ydynt yn dibynnu ar lefelau staffio yn unrhyw un o swyddfeydd y gwledydd, gan gynnwys Cymru.

Bydd y pwyllgor yn ymwybodol bod tîm Ofcom Cymru yn rheoli pob agwedd ar gylch gwaith Ofcom, ac mae'n rhoi mewnbwn a chynngor ar faterion fel y maen nhw'n berthnasol i Gymru i dimau polisi a phrosiectau ar draws Ofcom. Mae'r swyddogaeth hon yn cael ei hailadrodd yn yr Alban a Gogledd Iwerddon ac mae'r timau tua'r un maint ar draws y gwledydd. Mae Ofcom wedi parhau i weithio tuag at ein nod o 30% o gydweithwyr yn cael eu cyflogi y tu allan i Lundain erbyn 2026, ac mae nifer y cydweithwyr yn swyddfa Ofcom yng Nghaerdydd wedi cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae cydweithwyr o amrywiaeth ehangach o dimau wedi'u lleoli yng Nghaerdydd erbyn hyn, gan gynnwys cydweithwyr o dimau ar draws Ofcom – Rhwydwaith a Chyfathrebu, Ymchwil i'r Farchnad a Gwybodaeth am y Farchnad, Strategaeth a Diogelwch Ar-lein. Mae dau o raddedigion newydd ar ddechrau eu gyrfa wedi'u lleoli yng Nghaerdydd hefyd. Mae gennym ddigon o gapasiti yn ein swyddfa i gynyddu maint ein gweithlu yng Nghymru, ac rydym yn bwriadu cyflawni hyn yn raddol drwy gymysgedd o recriwtio sy'n niwtral o ran lleoliad, recriwtio penodol, a chymorth ar gyfer adleoli. Wrth gwrs, byddem yn falch o roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r pwyllgor am y cynnydd a wnaed o ran cynyddu ein presenoldeb yng Nghymru.

Gobeithio y bydd yr ymateb hwn i argymhellion y Pwyllgor yn ddefnyddiol i chi. Cysylltwch â ni os bydd unrhyw beth yn parhau i fod yn aneglur.

Yn gywir,

Yn gywir,
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Michael Grade', with a large loop at the end.

MICHAEL GRADE

(Lord Grade of Yarmouth)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon